PĒTNIECISKAIS DARBS

Civilās aizsardzības sistēmas attīstība Latvijā no 20.gs. 30.gadiem līdz mūsdienām

III daļa

“Civilās aizsardzības sistēma pēc Latvijas Republikas valstiskās neatkarības atjaunošanas līdz mūsdienām”

Sagatavoja:
Latvijas Ugunsdzēsības muzeja
Ugunsdzēsības attīstības izpētes un izglītojošā darba nodaļas vecākā speciāliste Ilga Pastare

Rīga
2023

Papildināts 2025.gadā

Saturs

1. Civilās aizsardzības sistēmas reorganizācijas process Latvijā

2. Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centra Atmīnēšanas grupas darbība 1992.-1996.g.g.

3. Apziņošanas un sakaru sistēma

4. Valsts materiālās rezerves

5. Iedzīvotāju, izglītības iestāžu audzēkņu un iestāžu, komercsabiedrību un pašvaldību amatpersonu apmācība civilās aizsardzības jautājumos un rīcībai katastrofu gadījumos

1. Civilās aizsardzības sistēmas reorganizācijas process Latvijā

Pēc neatkarības atjaunošanas Latvijā civilās aizsardzības sistēmu reorganizēja, ņemot vērā konkrētus vietējos apstākļus, iespējamos apdraudējumus, kā arī Eiropas valstu pieredzi CA jautājumu risināšanā. Daļēji izmantoja agrāk darbojošās CA sistēmas bāzi, kas prioritāri bija orientēta kara laika apstākļos risināmiem specifiskiem uzdevumiem un organizatorisko struktūru.

Padomju laikā Republikas CA štābam bija pakļauts Pārvietojamais sakaru mezgls Siguldā un Atsevišķais radiācijas un ķīmiskās izlūkošanas vads ar attiecīgu personālsastāvu un tehniku. Vēlāk, veicot reorganizāciju, bruņoto spēku personālsastāvu nodeva Baltijas kara apgabala rīcībā. Daļu mobilo radiostaciju caur Baltijas kara apgabalu pārdeva Latvijas Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un Zemessardzei, kas toreiz vēl nebija Nacionālo bruņoto spēku (turpmāk-NBS) sastāvā. Sakaru mezgla telpas Siguldā nodeva NBS rīcībā. Siguldā atradās arī Republikas CA štāba ārpilsētas aizsargāts vadības punkts, ko ar visu aprīkojumu nodeva NBS rīcībā.

Republikas CA štābā dienējošos, virsniekus pēc pašu vēlēšanās, pārcēla dienesta turpināšanai Aizsardzības ministrijas karaspēka daļās Krievijā. Iesauktos dienestā no Latvijas līdz 1992.gada 1.janvārim atvaļināja. Daži virsnieki turpināja dienestu Latvijas NBS, Valsts policijā, citi turpināja darbu Civilās aizsardzības operatīvajā centrā uz darba līgumu pamata, bez militārajām dienesta pakāpēm. Reorganizācijas laikā Republikas CA štābs bija izvietots Kalpaka bulvārī 6, aizņemot ēkas 3.stāvu, bet Republikānisko CA kursu mācību bāze atradās Pētersalas ielā 10.

Pēc Latvijas Republikas Ministru Padomes priekšsēdētāja un Civilās aizsardzības štāba iniciatīvas 1989.gadā izstrādāja Republikas civilās aizsardzības likumprojektu, ko 1989.gada 4.septembrī iesniedza izskatīšanai Padomju Savienības Aizsardzības ministrijas CA štābā. Padomju Savienībā CA darbību regulēja nolikums, nevis likums.

Tā paša gada oktobrī par iesniegto likumprojektu saņēma oficiālu pozitīvu atzinumu ar dažām rekomendācijām, norādot, ka likumam jāregulē tikai galvenos CA sistēmas organizācijas principus, jo Latvijas Republikas CA ir Padomju Savienības CA sistēmas sastāvdaļa. Likumprojekts paredzēja republikas Mehanizētā CA pulka (Sužos) nodošanu Republikas Ministru Padomes padotībā, jautājums neguva atbalstu, norādot, ka mobilizācijas jautājumi jārisina Savienības mērogā caur kara komisariātiem.

1990.gada martā Ministru padomes priekšsēdētājs V.E.Bresis griezās Padomju Savienības Ministru padomes komitejā ar lūgumu nodot Mehanizēto CA pulku Latvijas Ministru Padomes priekšsēdētāja pakļautībā, izslēdzot no Padomju armijas bruņoto spēku sastāva un komplektēt pulku no alternatīvā dienestā iesaucamajiem vietējiem iedzīvotājiem. Jautājums palika bez atbildes.

1990.gada 19.jūlijā Augstākās Padomes Prezidijs pieņēma lēmumu par darba grupas izveidi lēmuma projekta "Par Latvijas Republikas Civilās aizsardzības sistēmas reorganizāciju" izstrādāšanai. Darba grupai uzdeva līdz 1991.gada 1.janvārim izstrādāt minēto projektu un iesniegt Augstākās Padomes Prezidijam. Neskatoties uz sarežģīto politisko situāciju un janvāra barikādēm, projekts tika izstrādāts, saskaņots un 1991.gada 21.februārī iesniegts Augstākās Padomes Prezidijam.

Lēmuma projektam bija pievienots pārskats par bīstamiem objektiem Latvijas Republikas teritorijā un kaimiņu valstīs, kas katastrofu gadījumā var skart valsts iedzīvotāju drošību, kā arī CA galvenie uzdevumi. Sistēmas galvenos uzdevumus noteica nolikumā. Augstākās Padomes lēmuma projekts paredzēja, ka par Latvijas Republikas gatavību ārkārtējo situāciju gadījumam atbildīgs Augstākās Padomes priekšsēdētājs, bet par sistēmas uzdevumu izpildi – Ministru Padomes priekšsēdētājs. Praktiskā darba plānošana, organizācija, koordinācija, metodiskā vadība un kontrole bija uzdota Ārkārtējās gatavības aģentūrai, nosakot Aģentūras galvenos uzdevumus.

Latvijas Republikas Augstākās Padomes lēmuma projektam pievienoja Latvijas Republikas Ārkārtējās gatavības sistēmas koncepciju, ko pieņēma 1991.gada 4.maijā kopā ar AP lēmumu, kas noteica:

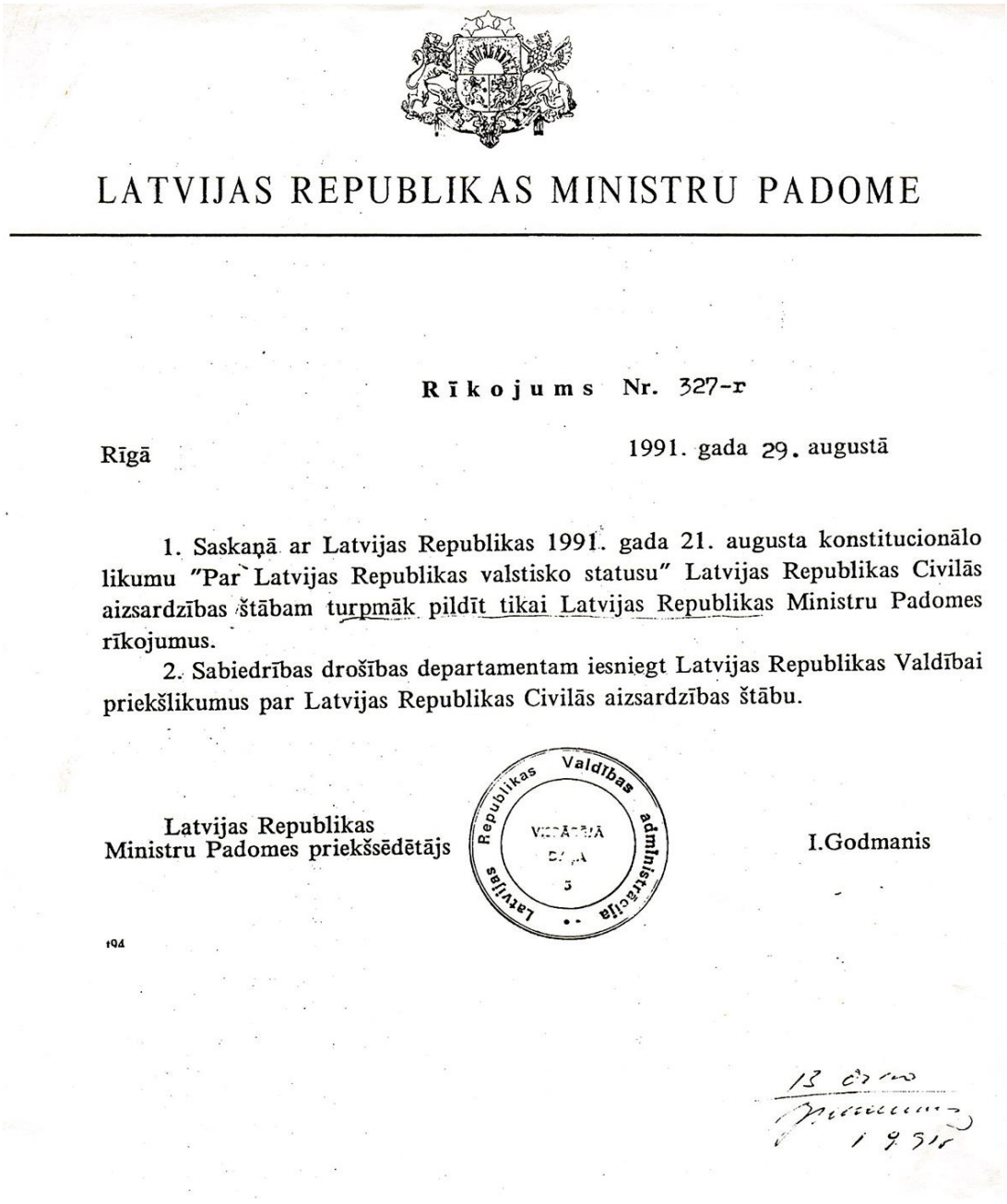
- reorganizēt pastāvošo CA, izveidojot LR Ārkārtējās gatavības sistēmu;
- apstiprināt darba grupas iesniegto LR Ārkārtējās gatavības sistēmas koncepciju;
- izveidot darba grupu Valsts likuma "Par Latvijas Republikas Ārkārtējo gatavību" projekta izstrādei.

1991.gada 9.maijā Latvijas Republikas Augstākās Padomes Prezidijs pieņēma lēmumu „Par darba grupas izveidošanu Latvijas Republikas likumprojekta „Par Latvijas Republikas Ārkārtējās Gatavības sistēmu" sagatavošanu. Darba grupai uzdeva līdz 1992.gada 1.janvārim minēto likumprojektu iesniegt Latvijas Republikas Augstākās Padomes Prezidijam.

Likumprojektu vairākkārt grozīja, precizēja, papildināja un laboja un iesniedza Latvijas Republikas Augstākās Padomes Prezidijam ar nosaukumu „Par Latvijas Republikas Ārkārtējo gatavību". Pēc izskatīšanas Augstākās Padomes patstāvīgajās komisijās, 1992.gada 15.decembrī likumu pieņēma ar nosaukumu

„Par Latvijas Republikas civilo aizsardzību". Beidzot bija radīts tiesiskais pamats CA valsts sistēmas izveidošanai.

CA štābs bija pakļauts Ministru Padomes priekšsēdētājam un jau 1991.gada 29.augustā Ministru Padome izdeva rīkojumu Nr.327-r, nosakot ka: *"- saskaņā ar Latvijas Republikas 1991.gada 21.augusta konstitucionālo lēmumu "Par Latvijas Republikas valstisko statusu"* Latvijas Republikas CA štābam turpmāk pildīt tikai LR Ministru Padomes rīkojumus un Sabiedrības Drošības departamentam iesniegt Latvijas Republikas valdībai priekšlikumus par Latvijas Republikas CA štābu.

LATVIJAS REPUBLIKAS MINISTRU PADOME

Rīkojums Nr. 327-r

Rīgā 1991. gada 29. augustā

1. Saskaņā ar Latvijas Republikas 1991. gada 21. augusta konstitucionālo likumu "Par Latvijas Republikas valstisko statusu" Latvijas Republikas Civilās aizsardzības štābam turpmāk pildīt tikai Latvijas Republikas Ministru Padomes rīkojumus.

2. Sabiedrības drošības departamentam iesniegt Latvijas Republikas Valdībai priekšlikumus par Latvijas Republikas Civilās aizsardzības štābu.

Latvijas Republikas Ministru Padomes priekšsēdētājs I.Godmanis

Latvijas Republikas Valdības administrācija

194

Pildot minēto rīkojumu 1991.gada 24.oktobrī bija pieņemts Ministru Padomes lēmums Nr.283 "Par Latvijas Republikas Civilās aizsardzības operatīvo centru", kur paredzēja reorganizēt Latvijas Republikas Civilās aizsardzības štābu un kursu struktūru un darbības principus, uz Latvijas PSR CA štāba bāzes izveidot Civilās aizsardzības operatīvo centru, bija noteikti CA OC galvenie darbības virzieni (sk.dokumentu):

LATVIJAS REPUBLIKAS MINISTRU PADOME

Lēmums Nr. 283

Rīgā 1991. gada 24. oktobrī

Par Latvijas Republikas Civilās aizsardzības operatīvo centru

Pildot Latvijas Republikas 1991. gada 21. augusta konstitucionālo likumu "Par Latvijas Republikas valstisko statusu", kā arī lai nodrošinātu pastāvīgu gatavību rīcībai ārkārtējās situācijās, Latvijas Republikas Ministru Padome n o l e m j:

1. Ar 1991. gada 1. novembri reorganizēt Latvijas Republikas Civilās aizsardzības štāba un kursu struktūru un darbības principus, saglabājot un pilnveidojot to ietvaros radītās materiāltehnisko un mācību bāzi, republikānisko sakaru-apziņošanas un prognozēšanas sistēmas.

Izveidot uz Latvijas Republikas Civilās aizsardzības štāba bāzes Latvijas Republikas Civilās aizsardzības operatīvo centru (tālāk tekstā — "Civilās aizsardzības operatīvais centrs"), neiekļaujot tā štatos PSRS Aizsardzības ministrijai pakļauto personālsastāvu, izņemot augsti kvalificētus speciālistus, kuru izmantošana uz laiku pieļaujama saziņā ar abpusēji noslēgtu līgumu.

2. Noteikt, ka Civilās aizsardzības operatīvajam centram ir šādi galvenie darbības virzieni:

2.1. prognozēt iespējamās ārkārtējās situācijas un organizēt iedzīvotāju aizsardzību, kā arī plānot palīdzības sniegšanas un seku likvidēšanas pasākumus;

2.2. organizēt iedzīvotāju, kā arī uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību vadošo darbinieku un specializēto vienību apmācību darbībai iespējamās ārkārtējās situācijās;

2.3. nodrošināt sakaru-apziņošanas un trauksmes sistēmas pastāvīgu gatavību;

2.4. koordinēt tautsaimniecības nozaru un organizāciju saskaņotu darbību ārkārtējo situāciju gadījumā;

2.5. organizēt atmīnēšanas darbus un sprādzienbīstamu priekšmetu iznīcināšanu.

3. Civilās aizsardzības operatīvā centra priekšniekam kopīgi ar ieinteresētajām ministrijām un resoriem sagatavot un iesniegt Latvijas Republikas Valdībai izskatīšanai:

3.1. līdz 1991. gada 1. decembrim priekšlikumus par Civilās aizsardzības operatīvā centra darbinieku maksimālo skaitu un darba samaksas fondu;

3.2. līdz 1992. gada 1. janvārim Civilās aizsardzības operatīvā centra nolikuma projektu.

4. Jautājumu par civilās aizsardzības štābos, kursos un karaspēka daļās nodarbināto PSRS Aizsardzības ministrijai pakļauto personālsastāvu risināt sarunās starp Latvijas Republikas Valdību un PSRS Aizsardzības ministriju.

Latvijas Republikas
Ministru Padomes priekšsēdētāja vietnieks I.Bišers

Latvijas Republikas
valdības lietu ministra vietnieks V.Zeikats

Latvijas Republikas Valdības administrācija VISPĀRĒJĀ DAĻA 5

t104

Ar Ministru Padomes Sabiedrības Drošības departamenta 1991.gada 29.oktobra pavēli par Civilās aizsardzības operatīvo centra priekšnieku iecēla Ilmāru Bruņenieku, bijušo Latvijas PSR Civilās aizsardzības štāba priekšnieku. Vēlāk ar 1993.gada 14.janvāra LR MP rīkojumu Nr.7-r I.Bruņeniekam bija uzdots pildīt LR CA centra izpilddirektora pienākumus, tā paša gada jūnijā ar LR CA centra pavēli pārcelts LR CA centra izpilddirektora vietnieka amatā.

Latvijas Republikas Augstākās Padomes LĒMUMS

Par Latvijas Republikas likuma „Par Latvijas Republikas civilo aizsardzību" spēkā stāšanās kārtību

Latvijas Republikas Augstākā Padome n o l e m j:

1. Noteikt, ka Latvijas Republikas likums „Par Latvijas Republikas civilo aizsardzību" stājas spēkā ar tā pieņemšanas dienu.

2. Uzdot Latvijas Republikas valdības vadītājam līdz 1992. gada 20. decembrim iesniegt Latvijas Republikas Augstākajai Padomei priekšlikumu par Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centra izpilddirektora kandidatūru.

3. Uzdot Latvijas Republikas valdībai:

1) paredzēt Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centra finansēšanu no valsts budžeta 1993. gadā;

2) līdz 1992. gada 30. decembrim izstrādāt un apstiprināt Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centra darbinieku skaitu un darba algas fondu;

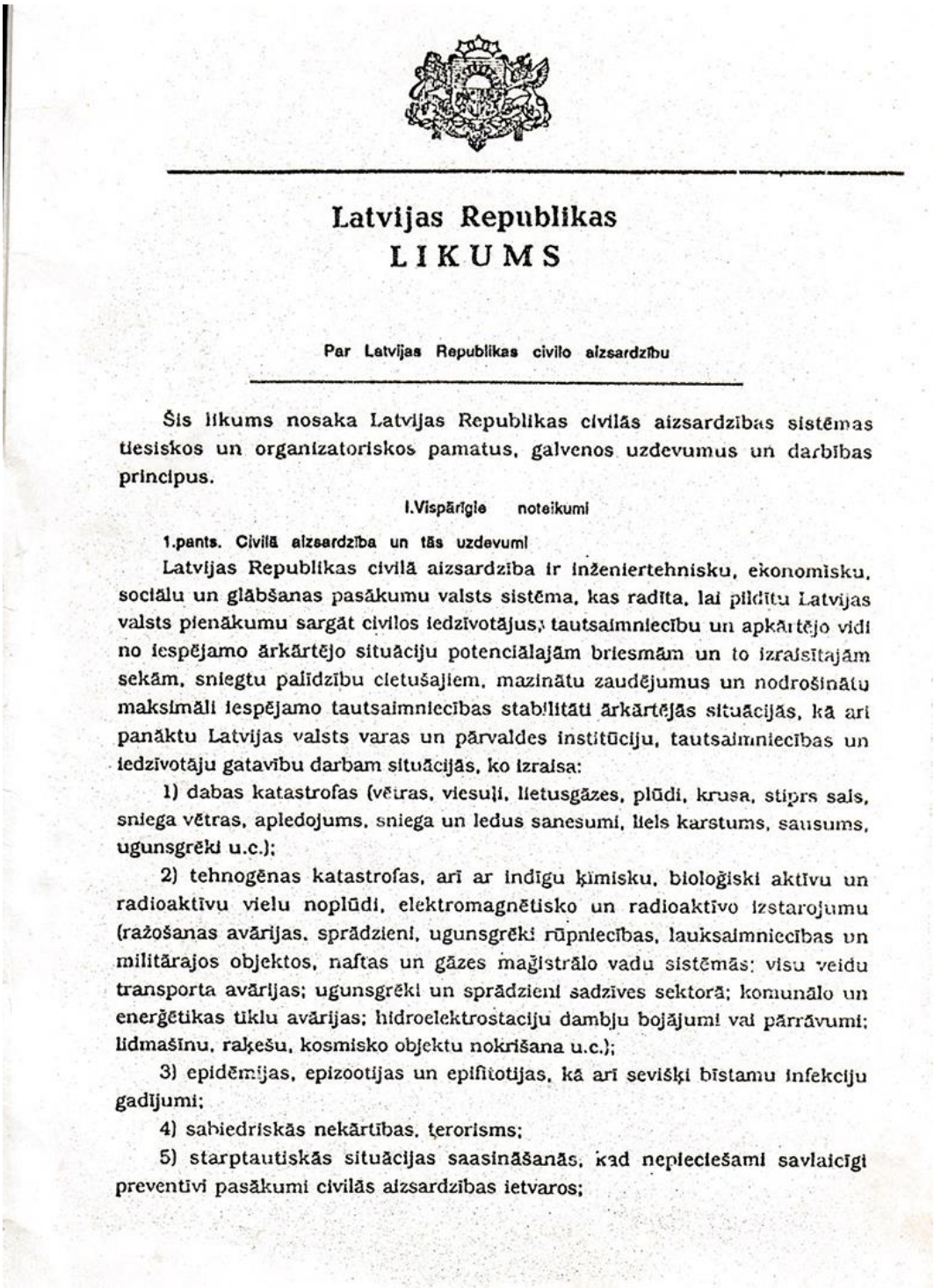
3) nodrošināt Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centru ar nepieciešamajām telpām;

4) saskaņot savus normatīvos aktus civilās aizsardzības jomā ar Latvijas Republikas likumu „Par Latvijas Republikas civilo aizsardzību".

Latvijas Republikas Augstākās Padomes priekšsēdētājs — A. Gorbunovs

Latvijas Republikas Augstākās Padomes sekretārs — I. Daudiss

Rīga, 1992.gada 15. decembrī

Latvijas Republikas
LIKUMS

Par Latvijas Republikas civilo aizsardzību

Šis likums nosaka Latvijas Republikas civilās aizsardzības sistēmas tiesiskos un organizatoriskos pamatus, galvenos uzdevumus un darbības principus.

I.Vispārīgie noteikumi

1.pants. Civilā aizsardzība un tās uzdevumi

Latvijas Republikas civilā aizsardzība ir inženiertehnisku, ekonomisku, sociālu un glābšanas pasākumu valsts sistēma, kas radīta, lai pildītu Latvijas valsts pienākumu sargāt civilos iedzīvotājus, tautsaimniecību un apkārtējo vidi no iespējamo ārkārtējo situāciju potenciālajām briesmām un to izraisītajām sekām, sniegtu palīdzību cietušajiem, mazinātu zaudējumus un nodrošinātu maksimāli iespējamo tautsaimniecības stabilitāti ārkārtējās situācijās, kā arī panāktu Latvijas valsts varas un pārvaldes institūciju, tautsaimniecības un iedzīvotāju gatavību darbam situācijās, ko izraisa:

1) dabas katastrofas (vētras, viesuļi, lietusgāzes, plūdi, krusa, stiprs sals, sniega vētras, apledojums, sniega un ledus sanesumi, liels karstums, sausums, ugunsgrēki u.c.);

2) tehnogēnas katastrofas, arī ar indīgu ķīmisku, bioloģiski aktīvu un radioaktīvu vielu noplūdi, elektromagnētisko un radioaktīvo izstarojumu (ražošanas avārijas, sprādzieni, ugunsgrēki rūpniecības, lauksaimniecības un militārajos objektos, naftas un gāzes maģistrālo vadu sistēmās; visu veidu transporta avārijas; ugunsgrēki un sprādzieni sadzīves sektorā; komunālo un enerģētikas tīklu avārijas; hidroelektrostaciju dambju bojājumi vai pārrāvumi; lidmašīnu, raķešu, kosmisko objektu nokrišana u.c.);

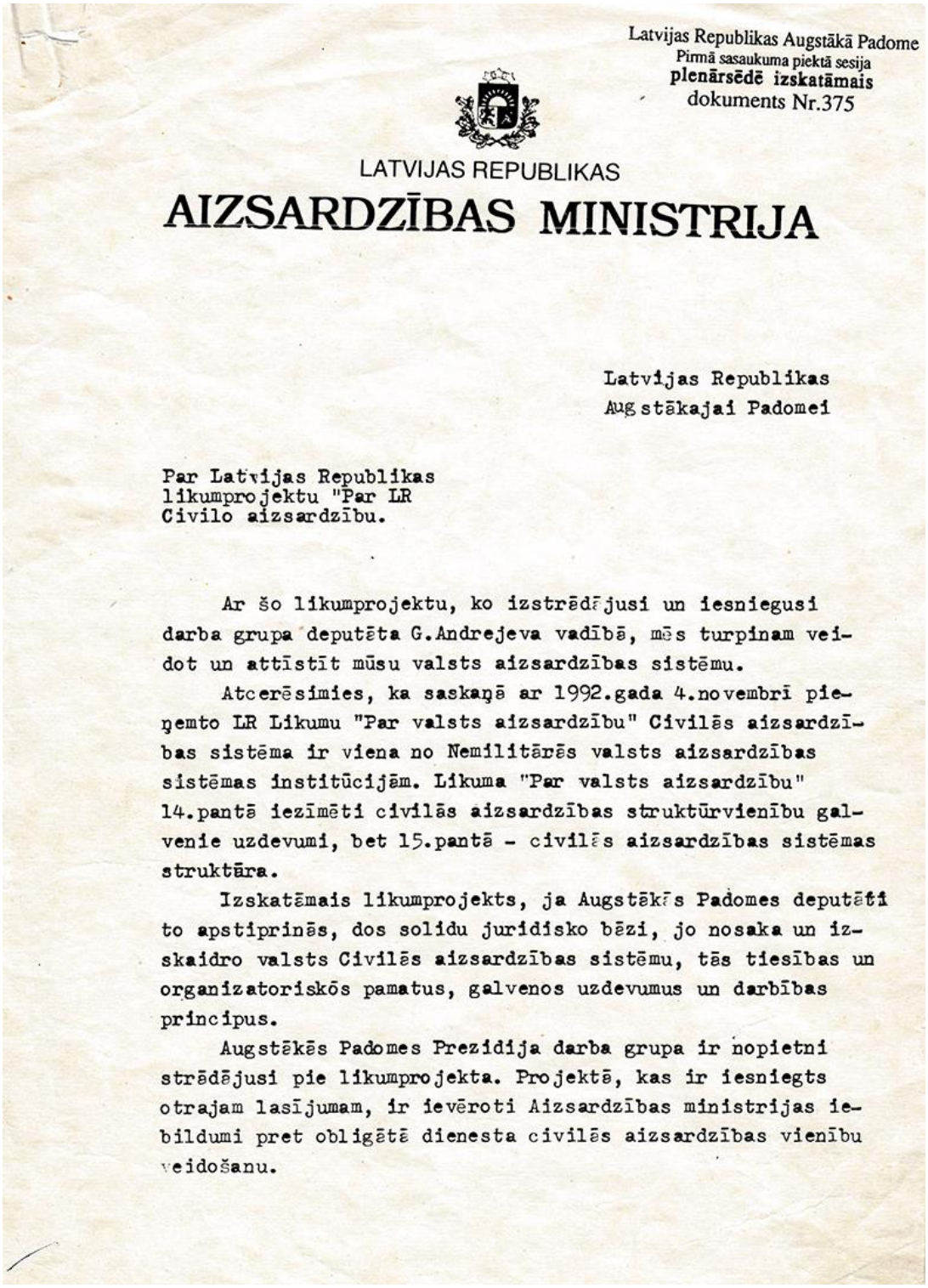
3) epidēmijas, epizootijas un epifitotijas, kā arī sevišķi bīstamu infekciju gadījumi;

4) sabiedriskās nekārtības, terorisms;

5) starptautiskās situācijas saasināšanās, kad nepieciešami savlaicīgi preventīvi pasākumi civilās aizsardzības ietvaros;

Interesants fakts, ka likuma izstrādes un saskaņošanas gaitā 1992.gada novembrī bija saņemta Aizsardzības ministra vēstule ar atzinumu par CA likuma savlaicīgumu, kā arī bija apgalvots, ka sakarā ar likumu „Par Aizsardzības spēkiem" Aizsardzības ministrija veidos inženieru-sapieru bataljonu, ķīmiskās

aizsardzības rotu, kuri profesionālā līmenī būs spējīgi veikt speciālos uzdevumus, kā arī veidos mobilo strēlnieku spēkus, kuri piedalīsies avāriju un stihisko nelaimju novēršanā un seku likvidēšanā.

Latvijas Republikas Augstākā Padome
Pirmā sasaukuma piektā sesija
plenārsēdē izskatāmais
dokuments Nr.375

LATVIJAS REPUBLIKAS

AIZSARDZĪBAS MINISTRIJA

Latvijas Republikas
Augstākajai Padomei

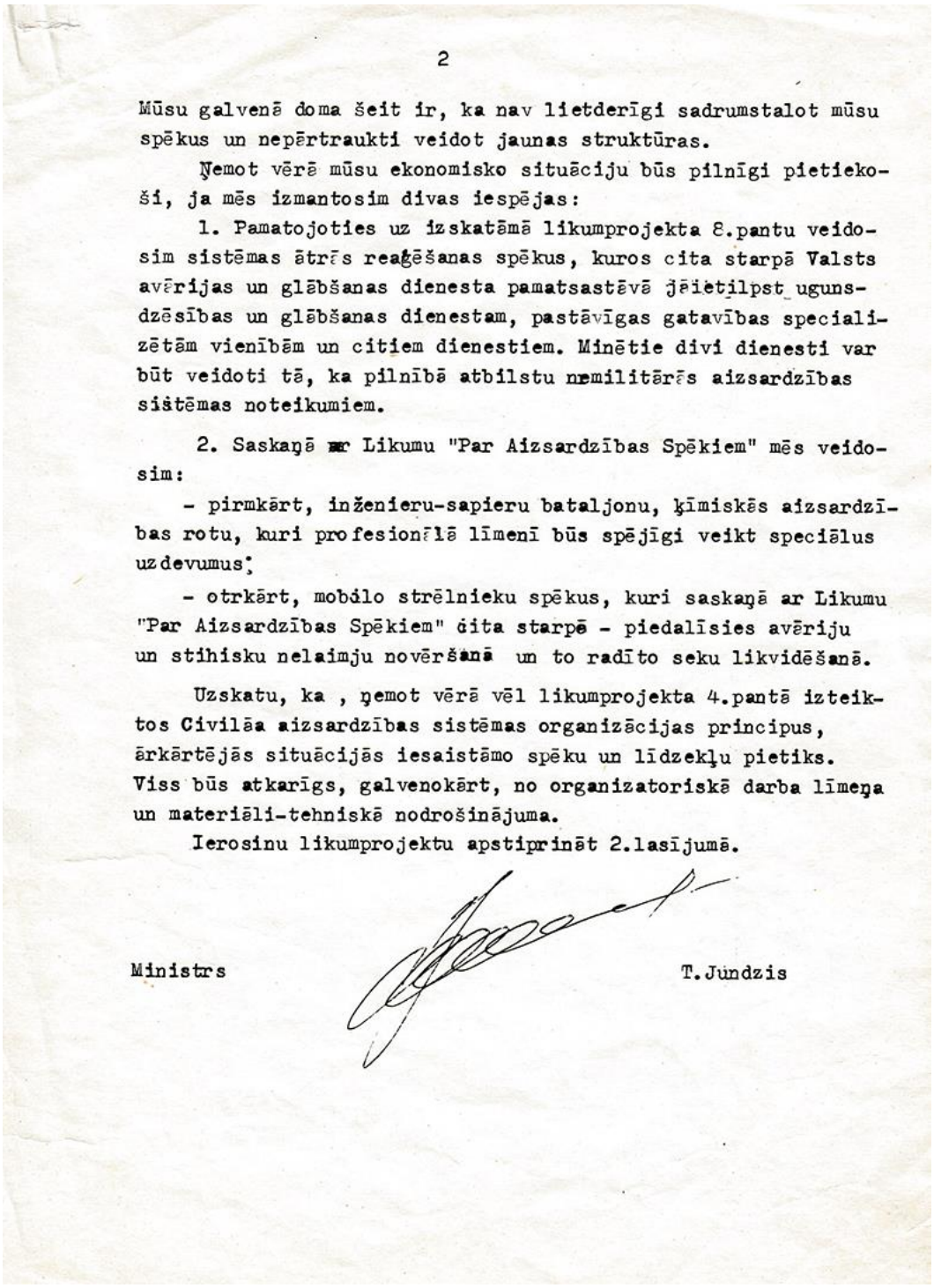
Par Latvijas Republikas
likumprojektu "Par LR
Civilo aizsardzību.

Ar šo likumprojektu, ko izstrādājusi un iesniegusi darba grupa deputāta G.Andrejeva vadībā, mēs turpinam veidot un attīstīt mūsu valsts aizsardzības sistēmu.

Atcerēsimies, ka saskaņā ar 1992.gada 4.novembrī pieņemto LR Likumu "Par valsts aizsardzību" Civilēs aizsardzības sistēma ir viena no Nemilitārēs valsts aizsardzības sistēmas institūcijām. Likuma "Par valsts aizsardzību" 14.pantā iezīmēti civilās aizsardzības struktūrvienību galvenie uzdevumi, bet 15.pantā - civilās aizsardzības sistēmas struktūra.

Izskatāmais likumprojekts, ja Augstākās Padomes deputāti to apstiprinās, dos solidu juridisko bāzi, jo nosaka un izskaidro valsts Civilās aizsardzības sistēmu, tās tiesības un organizatoriskos pamatus, galvenos uzdevumus un darbības principus.

Augstākās Padomes Prezidija darba grupa ir nopietni strādājusi pie likumprojekta. Projektā, kas ir iesniegts otrajam lasījumam, ir ievēroti Aizsardzības ministrijas iebildumi pret obligātā dienesta civilās aizsardzības vienību veidošanu.

2

Mūsu galvenā doma šeit ir, ka nav lietderīgi sadrumstalot mūsu spēkus un nepārtraukti veidot jaunas struktūras.

Ņemot vērā mūsu ekonomisko situāciju būs pilnīgi pietiekoši, ja mēs izmantosim divas iespējas:

1. Pamatojoties uz izskatāmā likumprojekta 8.pantu veidosim sistēmas ātrās reaģēšanas spēkus, kuros cita starpā Valsts avārijas un glābšanas dienesta pamatsastāvā jāietilpst ugunsdzēsības un glābšanas dienestam, pastāvīgas gatavības specializētām vienībām un citiem dienestiem. Minētie divi dienesti var būt veidoti tā, ka pilnībā atbilstu nemilitārās aizsardzības sistēmas noteikumiem.

2. Saskaņā ar Likumu "Par Aizsardzības Spēkiem" mēs veidosim:

- pirmkārt, inženieru-sapieru bataljonu, ķīmiskās aizsardzības rotu, kuri profesionālā līmenī būs spējīgi veikt speciālus uzdevumus;
- otrkārt, mobilo strēlnieku spēkus, kuri saskaņā ar Likumu "Par Aizsardzības Spēkiem" cita starpā - piedalīsies avāriju un stihisku nelaimju novēršanā un to radīto seku likvidēšanā.

Uzskatu, ka , ņemot vērā vēl likumprojekta 4.pantā izteiktos Civilāa aizsardzības sistēmas organizācijas principus, ārkārtējās situācijās iesaistāmo spēku un līdzekļu pietiks. Viss būs atkarīgs, galvenokārt, no organizatoriskā darba līmeņa un materiāli-tehniskā nodrošinājuma.

Ierosinu likumprojektu apstiprināt 2.lasījumā.

Ministrs T.Jundzis

1992.gada 28.janvārī Latvijas Republikas aizsardzības ministrs apstiprina LR CA Operatīvā centra pagaidnolikumu.

1993.gadā izstrādāts Nolikums par Latvijas Republikas CA centru. Centrā bija izveidotas šādas struktūrvienības: Zem I Pārvaldes – 1.1.Administratīvais sektors, 1.2. Zinātniskais un ārējo sakaru sektors;

2.Grāmatvedība; 3. Prognozēšanas un plānošanas daļa; 4.Iedzīvotāju aizsardzības daļa; 5. Sakaru un apziņošanas daļa; 6. Atmīnēšanas grupa; 7.Materiāli-tehniskā un transporta daļa un 8. Mācību centrs.
1993.gada maijā apstiprināti LR CA centra struktūrvienību funkcionālie pienākumi.

LATVIJAS REPUBLIKAS
CIVILĀS AIZSARDZĪBAS CENTRA

N O L I K U M S

I. VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI.

Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centrs (turpmāk - LR CAC) ir Latvijas Republikas valsts institūcija, kas veido Latvijas Republikas civilās aizsardzības sistēmu (turpmāk - CAS), plāno, organizē, koordinē un kontrolē tās darbību.

CAC darbības tiesiskais pamats ir Latvijas Republikas likums "Par Latvijas Republikas civilo aizsardzību", citi likumi un normatīvie dokumenti, kā arī šis Nolikums.

CAC atrodas Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas pārraudzībā.

CAC ir patstāvīga juridiska persona, tam ir ģērboņzīmogs ar papildinātā Latvijas Republikas mazā ģērboņa attēlu, konts bankā un savs īpašums.

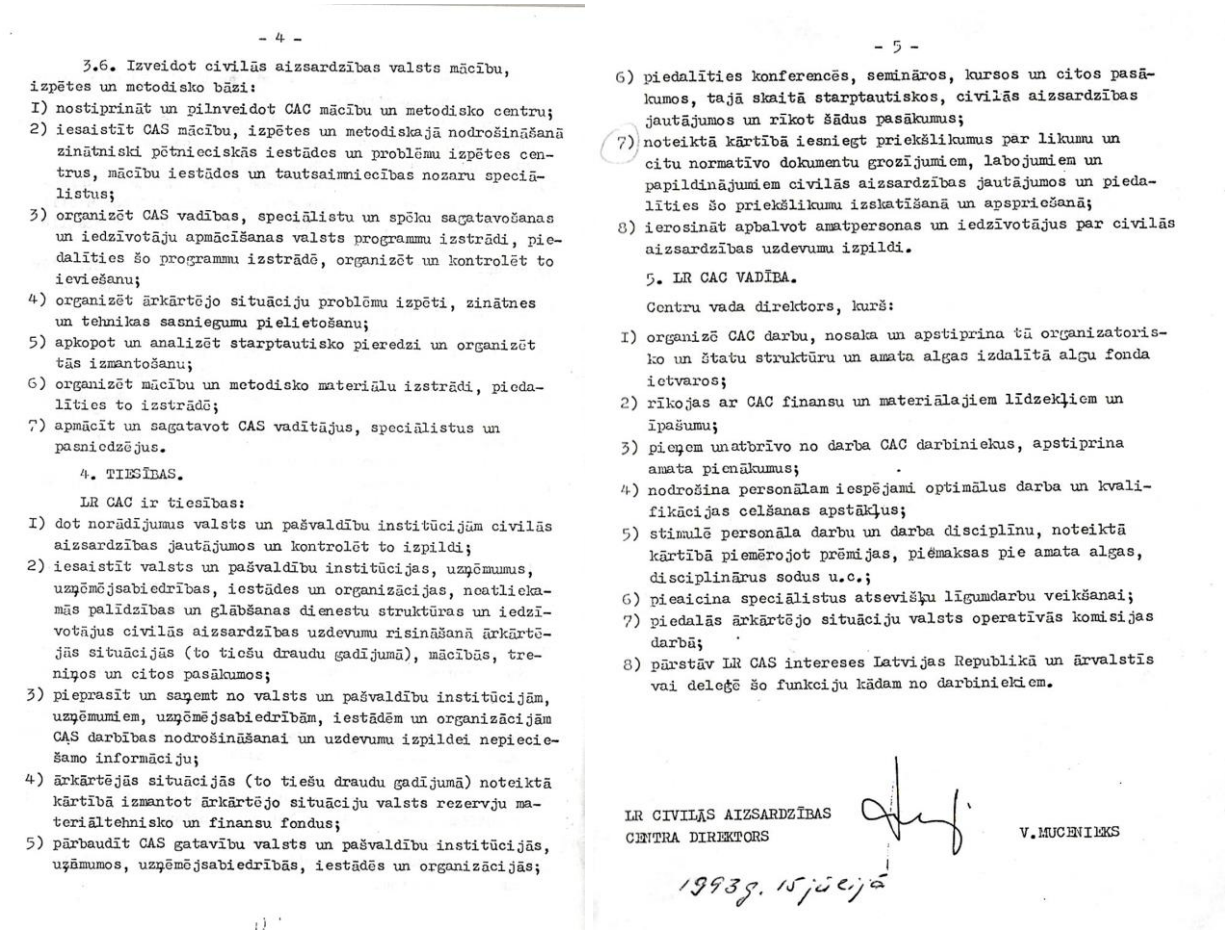
2. UZDEVUMI.

Centra uzdevumi ir:

I) izveidot un attīstīt LR CAS;
2) plānot, organizēt un kontrolēt CAS darbību.

3. PIENĀKUMI.

3.1. Piedalīties valsts civilās aizsardzības saimnieciskās, ekonomiskās, finansu un kadru politikas veidošanā un īstenošanā:
I) izstrādāt CAS darbībai nepieciešamos normatīvos dokumentus:
- nolikumus, rīkojumus, instrukcijas;
- civilās aizsardzības stratēģisko valsts plānu;
- ārkārtējās situācijas neatliekamās palīdzības glābšanas un seku likvidēšanas neatliekamo pasākumu valsts plānu;
- CAS perspektīvās attīstības valsts plānu;
- uzdevumus valsts un pašvaldību institūcijām;
- likumu un citu normatīvo dokumentu projektus.

- 4 -

3.6. Izveidot civilās aizsardzības valsts mācību, izpētes un metodisko bāzi:

I) nostiprināt un pilnveidot CAC mācību un metodisko centru;
2) iesaistīt CAS mācību, izpētes un metodiskajā nodrošināšanā zinātniski pētnieciskās iestādes un problēmu izpētes centrus, mācību iestādes un tautsaimniecības nozaru speciālistus;
3) organizēt CAS vadības, speciālistu un spēku sagatavošanas un iedzīvotāju apmācīšanas valsts programmu izstrādi, piedalīties šo programmu izstrādē, organizēt un kontrolēt to ieviešanu;
4) organizēt ārkārtējo situāciju problēmu izpēti, zinātnes un tehnikas sasniegumu pielietošanu;
5) apkopot un analizēt starptautisko pieredzi un organizēt tās izmantošanu;
6) organizēt mācību un metodisko materiālu izstrādi, piedalīties to izstrādē;
7) apmācīt un sagatavot CAS vadītājus, speciālistus un pasniedzējus.

4. TIESĪBAS.

LR CAC ir tiesības:

I) dot norādījumus valsts un pašvaldību institūcijām civilās aizsardzības jautājumos un kontrolēt to izpildi;
2) iesaistīt valsts un pašvaldību institūcijas, uzņēmumus, uzņēmējsabiedrības, iestādes un organizācijas, neatliekamās palīdzības un glābšanas dienestu struktūras un iedzīvotājus civilās aizsardzības uzdevumu risināšanā ārkārtējās situācijās (to ticšu draudu gadījumā), mācībās, treniņos un citos pasākumos;
3) pieprasīt un saņemt no valsts un pašvaldību institūcijām, uzņēmumiem, uzņēmējsabiedrībām, iestādēm un organizācijām CAS darbības nodrošināšanai un uzdevumu izpildei nepieciešamo informāciju;
4) ārkārtējās situācijās (to tiešu draudu gadījumā) noteiktā kārtībā izmantot ārkārtējo situāciju valsts rezervju materiāltehnisko un finansu fondus;
5) pārbaudīt CAS gatavību valsts un pašvaldību institūcijās, uzņēmumos, uzņēmējsabiedrībās, iestādēs un organizācijās;

- 5 -

6) piedalīties konferencēs, semināros, kursos un citos pasākumos, tajā skaitā starptautiskos, civilās aizsardzības jautājumos un rīkot šādus pasākumus;
7) noteiktā kārtībā iesniegt priekšlikumus par likumu un citu normatīvo dokumentu grozījumiem, labojumiem un papildinājumiem civilās aizsardzības jautājumos un piedalīties šo priekšlikumu izskatīšanā un apspriešanā;
8) ierosināt apbalvot amatpersonas un iedzīvotājus par civilās aizsardzības uzdevumu izpildi.

5. LR CAC VADĪBA.

Centru vada direktors, kurš:

I) organizē CAC darbu, nosaka un apstiprina tā organizatorisko un štatu struktūru un amata algas izdalītā algu fonda ietvaros;
2) rīkojas ar CAC finansu un materiālajiem līdzekļiem un īpašumu;
3) pieņem un atbrīvo no darba CAC darbiniekus, apstiprina amata pienākumus;
4) nodrošina personālam iespējami optimālus darba un kvalifikācijas celšanas apstākļus;
5) stimulē personāla darbu un darba disciplīnu, noteiktā kārtībā piemērojot prēmijas, piemaksas pie amata algas, disciplinārus sodus u.c.;
6) pieaicina speciālistus atsevišķu līgumdarbu veikšanai;
7) piedalās ārkārtējo situāciju valsts operatīvās komisijas darbā;
8) pārstāv LR CAS intereses Latvijas Republikā un ārvalstīs vai deleģē šo funkciju kādam no darbiniekiem.

LR CIVILĀS AIZSARDZĪBAS CENTRA DIREKTORS V.MUCENIEKS

1993.g. 15.jūnijā

Fragments no Nolikuma par Latvijas Republikas CA centru.

1993.gadā LR Civilās aizsardzības centrā bija izstrādāti Nolikumi par apmācības sistēmu civilajā aizsardzībā, par Latvijas Republikas pašvaldību un tautsaimniecības nozaru CA vadības institūcijām; par CA formējumiem, par apmācības sistēmu civilajā aizsardzībā; Pagaidnolikums par LR CA sistēmas avārijas un glābšanas vienībām un CA starptautiskie tiesiskie aspekti.

P A G A I D N O L I K U M S

PAR LATVIJAS REPUBLIKAS CIVILĀS AIZSARDZĪBAS SISTĒMAS AVĀRIJAS UN GLĀBŠANAS VIENĪBĀM UN SPECIALIZĒTAJĀM VIENĪBĀM

Šis nolikums nosaka Latvijas Republikas Civilās aizsardzības sistēmas avārijas un glābšanas vienību un specializēto vienību tiesiskos un organizatoriskos pamatus, galvenos uzdevumus un darbības principus.

I. Vispārīgie noteikumi

I. Latvijas Republikas civilās aizsardzības sistēmas avārijas un glābšanas vienības un specializētās vienības tiek veidotas, lai:

I.I. uzņēmuma, uzņēmējsabiedrības, iestādes un organizācijas (turpmāk - objekta), republikas pilsētas un rajona, reģiona un valsts mēroga ārkārtējās situācijās:

1) novērstu (likvidētu, ierobežotu) postošo (ārkārtējo situāciju izraisošo) faktoru vai tā iedarbību;
2) sniegtu palīdzību cietušajiem, mazinātu zaudējumus, nodrošinātu maksimāli iespējamo tautsaimniecības (objekta darbības) stabilitāti;
3) veiktu ārkārtējās situācijas seku likvidēšanas pasākumus;
4) ārkārtējas situācijas tiešu draudu gadījumā veiktu preventīvus pasākumus, lai aizsargātu civilos iedzīvotājus, tautsaimniecības (objektu) un apkārtējo vidi no iespējamās ārkārtējās situācijas potenciālajām briesmām.

I.2. Veicot avāriju un glābšanas darbus galvenais uzdevums ir cilvēku glābšana, viņu veselības un dzīvības saglabāšana.

2. Avārijas un glābšanas vienības un specializētās vienības atkarībā no izveidošanas, komplektēšanas, materiāli tehniskās nodrošināšanas, finansēšanas un darbības principiem iedalās:

2.1. atbilstoši plānotajai (paredzētajai) darbības zonai - objektu, republikas pilsētu, rajonu, reģionālās (novadu)

Fragments no Pagaidnolikuma Par LR CA sistēmas avārijas un glābšanas vienībām

Bija izstrādāts un apstiprināts arī Latvijas Republikas CA operatīvā centra pagaidnolikums.

Pagaidnolikumā bija teikts, ka centrs ikdienas darbā pakļaujas Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijai kā patstāvīga struktūrvienība un izvietots Rīgā, O. Kalpaka ielā 6.

Paraugnolikumā tika noteikti galvenie uzdevumi, tiesības, materiāltehniskā apgāde, finansēšana un darba organizācija.

Veicot CA štāba reorganizāciju, samazinājās personālsastāva skaits jaunizveidotajā CA operatīvajā centrā. Un ņemot vērā Latvijas Republikas Ģenerālprokurora ierosinājumu, CA operatīvais centrs no O.Kalpaka bulvāra 6 pārvietojās uz bijušās Republikas kursu telpām Pētersalas ielā 10, atstājot O.Kalpaka bulvārī 6, tikai operatīvo dežūrdienestu un atmīnētāju grupu, izvietojot tās pagrabtelpās.

No 1993.gada LR Civilās aizsardzības centrs strādā Aizsardzības ministrijas pārraudzībā, bet 1996.gada septembrī tas pāriet Iekšlietu ministrijas pārraudzībā.

Reorganizācijas gaitā, Civilās aizsardzības operatīvais centru pārdēvēja par Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centru. No 1993.gada 1.jūnija par Civilās aizsardzības centra izpilddirektoru iecēla Visvaldi Mucenieku, bet no 1995.gada 27. septembra Ludi Pauliņu.

Visvaldis Mucenieks

Latvijas iekšlietu ministrs Ziedonis Čevers, Latvijas civilās aizsardzības centra direktors Ludis Pauliņš (no labās), 1998.gads

Fragments no LR civilās aizsardzības pasākumu plāna 1995.gadam:

Nr. p.k.	VEICAMIE PASĀKUMI	Izpildes laiks	ATBILDĪGAIS PAR IZPILDI
1.	Civilās aizsardzības pasākumu plāna sastādīšana 1995.gadam LR CA centrā, ministrijās, resoros, rajonos, pilsētās un tautsaimniecības objektos	D e c e m b r i s 1994. gadā	LR CA centrs, ministriju un resoru CA speciālisti, rajonu un pilsētu CA centru priekšnieki un tautsaimniecības objektu CA speciālisti
2.	Panākt, lai tiktu sastādīti CA pasākumu un glābšanas darbu plāni: Liepājas pils., Liepājas rajonā, Ventspils pilsētā, Daugavpils rajonā, Rēzeknes pilsētā, Rēzeknes rajonā u.c. kuri nav izpildījuši LR CA centra norādījumus un 1994.gadā nav iesnieguši plānu kopijas LR CA centrā	Janvāris I – Februāris II	LR CA centrs, pašvaldību vadītāji, CA speciālisti
3.	Pasākumu un glābšanas darbu plāna korigēšana uz 1.01.95.	Janvāris I – Februāris II	LR CA centrs, rajonu, pilsētu un tautsaimniecības objektu CA speciālisti
4.	Nacionālā radiācijas un kodolavāriju reagēšanas plāna izstrāde:		LR CA centrs. Plānošanas un prognozēšanas daļa
	- plāna projekta izstrādāšana;	Janvāris I – Jūnijs VI	
	- projekta ekspertīze sadarbības programmas ar Zviedriju ietvaros;	Jūlijs VII – Oktobris X	
	- plāna galīgā varianta izstrāde un saskaņošana	Oktobris X – Decembris XII	

		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
5.	Piedalīšanās HUMREX-95 mācībās kopā ar Lietuvu, Baltkrieviju un ASV saistītā ar iespējamo avāriju Ignalīnas AES													LR CA centrs
6.	CAMEO programmu paketes ķīmisko avāriju prognozēšanai adaptēšana lietošanai Latvijā													LR CA centrs
7.	Dažādu Ignalīnas AES avāriju scenāriju radītā radioaktīvā piesārņojuma aprēķini													Plānošanas un prognozēšanas daļa
8.	Datorprogrammu piesaiste programmai "Lena" radiologiskās situācijas grafiskai un kartogrāfiskai attēlošanai Ignalīnas AES avārijas gadījumā													Plānošanas un prognozēšanas daļa
9.	Nolikuma par CA sakaru un apziņošanas sistēmu izstrāde, saskaņošana un apstiprināšana													LR CA centrs
10.	Ātrās centralizētās apziņošanas sistēmas sakārtošana uzraudzības kārtībā													LR CA centrs, Sakaru un apziņošanas daļas
11.	Radiosakaru tīkla sakārtošana uzraudzības kārtībā													LR CA centrs, Sakaru un apziņošanas daļa
12.	Ātrās centralizētās apziņošanas un radiosakaru tīklu pārbaude	Katra mēneša otrajā trešdienā no pl. 11 līdz												LR CA centra, pilsētu, rajonu CA speciālisti un TKC speciālisti
13.	Ministriju, deparatmentu, resoru un pašvaldību vadošo darbinieku apmācība CA jautājumos	(Visu gadu pēc LR CA mācību centra plāna)												LR CA mācību centrs

1996.gadā izstrādāts un apstiprināts Latvijas Republikas CA Centra emblēmas nolikums

Apstiprinu
LR Civilās aizsardzības
centra direktors

L. Pauliņš
1996. gada 1. aprīlī

LATVIJAS REPUBLIKAS CIVILĀS AIZSARDZĪBAS CENTRA EMBLĒMAS NOLIKUMS

1. Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centra emblēmā apvienoti Latvijas Republikas nacionālās simbolikas elementi - Valsts karogs un trīs zvaigznes, un starptautiskās civilās aizsardzības simbols - zils vienādmalu trīsstūris uz oranža pamata.

2. Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centra emblēmā apli, kurā attēlots starptautiskās civilās aizsardzības simbols, ietver Valsts karogs nenoslēgtas riņķa līnijas veidā. Riņķa līnijas nenoslēgto augšējo sesto daļu saslēdz trīs zvaigznes. Valsts karoga joslas platums pret emblēmas kopējo diametru ir 1 : 8. Zilais trīsstūris novietots oranžā apļa centrā ar vienu stūri vertikāli uz augšu, tā stūru attālums no oranžā apļa malām ir viena piektā daļa no apļa rādiusa. Uz emblēmas nedrīkst būt uzraksti vai citas grafiskas zīmes.

3. Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centrs lieto emblēmu dokumentos, informatīvajos materiālos, uz transportlīdzekļiem, reprezentācijas atribūtikā.

4. Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centram ir ekskluzīvas tiesības uz emblēmas izmantošanu.

Pielikumā:

1. Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centra emblēmas krāsains attēls.
2. Izraksts no 1949. gada 12 augusta Ženēvas konvencijas papildprotokola nr. 1 par starptautisko bruņoto konfliktu upuru aizsardzību.

Izraksts

1949. gada12. augusta ŽENĒVAS KONVENCIJAS PAPILDPROTOKOLS nr.1
PAR STARPTAUTISKO BRUŅOTO KONFLIKTU UPURU AIZSARDZĪBU

4. daļa

66. pants - Identificēšana

1. Katrai bruņotā konfliktā iesaistītajai pusei, kamēr tās pilda civilās aizsardzības funkcijas, ir jānodrošina civilās aizsardzības organizāciju, to personāla un pielietotā materiāla identificēšana. Līdzīgi identificējamām jābūt arī civiliedzīvotāju patvertnēm.

2. Katrai pusei jācenšas izstrādāt un pielietot tādas metodes un procedūras, lai pēc starptautiskā simbola būtu iespējama civiliedzīvotāju patvertņu, kā arī civilās aizsardzības personāla, ēku un materiālu identificēšana.

3. Okupētajās teritorijās un rajonos, kur notiek kaujas vai kur tās iespējamas, civilās aizsardzības personālam jābūt identificējamam pēc starptautiskā civilās aizsardzības simbola un identitātes kartes.

4. Starptautiskais civilās aizsardzības simbols ir zils vienādmalu trīsstūris uz oranža pamata, ko lieto civilās aizsardzības organizāciju, to personāla, ēku un materiālu, kā arī civiliedzīvotāju patvertņu apzīmēšanai.

7. Miera laikā 4. punktā aprakstīto simbolu drīkst lietot civilās aizsardzības identificēšanas nolūkā ar kompetentas institūcijas piekrišanu.

8. Līgumslēdzējām un konfliktā iesaistītajām pusēm jāveic pasākumi, kuri nepieciešami, lai pārraudzītu starptautiskā civilās aizsardzības simbola izmantošanu un novērstu jebkādu tā nepareizu lietošanu.

I. papildinājums

Identifikācijas regulēšana
5. nodaļa - civilā aizsardzība

15. pants - starptautiskais simbols

1. Starptautiskais civilās aizsardzības simbols, kā noteikts Protokola 66. panta 4. punktā, ir zils vienādmalu trīsstūris uz oranža pamata.

2. Tiek rekomendēts:

a) ja zilais trīsstūris ir uz karoga, rokas lentes vai apģērba, tad karogam, rokas lentei vai apģērbam jābūt oranžam;

b) vienam trīsstūra stūrim jābūt vērstam vertikāli uz augšu;

c) neviens trīsstūra stūris nedrīkst saskarties ar oranžā pamata malu.

3. Starpttautiskajam civilās aizsardzības simbolam ir jābūt tik lielam, kā tas nepieciešams attiecīgajos apstākļos. Simbolam, ja vien tas iespējams, jābūt ēku ārpusē, uz karogiem tā, lai tas būtu skaidri redzams no dažādām pusēm un cik vien tālu iespējams. Ievērojot kompetentu institūciju norādījumus, civilās aizsardzības personāls, cik vien tas iespējams, nēsā galvassegas un apģērbu ar starptautisko simbolu. Naktī vai kad redzamība ir ierobežota, simbols var būt apgaismots. Simbolu drīkst izgatavot no tāda materiāla, kas to padara labi saredzamu, lietojot īpašus tehniskus līdzekļus.

Izstrādājot 1992.gada 15.decembrī pieņemto likumu „Par Latvijas republikas civilo aizsardzību" (pēc pēdējiem grozījumiem – Civilās aizsardzības likums), tika ņemta vērā ārvalstu pieredze, pārorientējot karalaika CA arī miera laika ārkārtējām situācijām. 1991.-1992.gadā, strādājot pie likuma projekta, nebija iespējams paredzēt, kā un kādos tempos attīstīsies valsts tautsaimniecība. Pāreja uz tirgus ekonomiku izraisīja būtiskas izmaiņas tautsaimniecības ražojošās nozarēs, ievērojami ietekmēja arī pakalpojumu sfēras un infrastruktūru.

1994.,1995.,1997. un 1998.gadā, izdarot grozījumus likumā, šīs izmaiņas netika ņemtas vērā. Pirmie trīs grozījumi faktiski mainīja tikai Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centra statusu no patstāvīgas juridiskas starpresoru institūcijas vispirms Aizsardzības ministrijas pārraudzībā, tad Iekšlietu ministrijas pakļautībā.

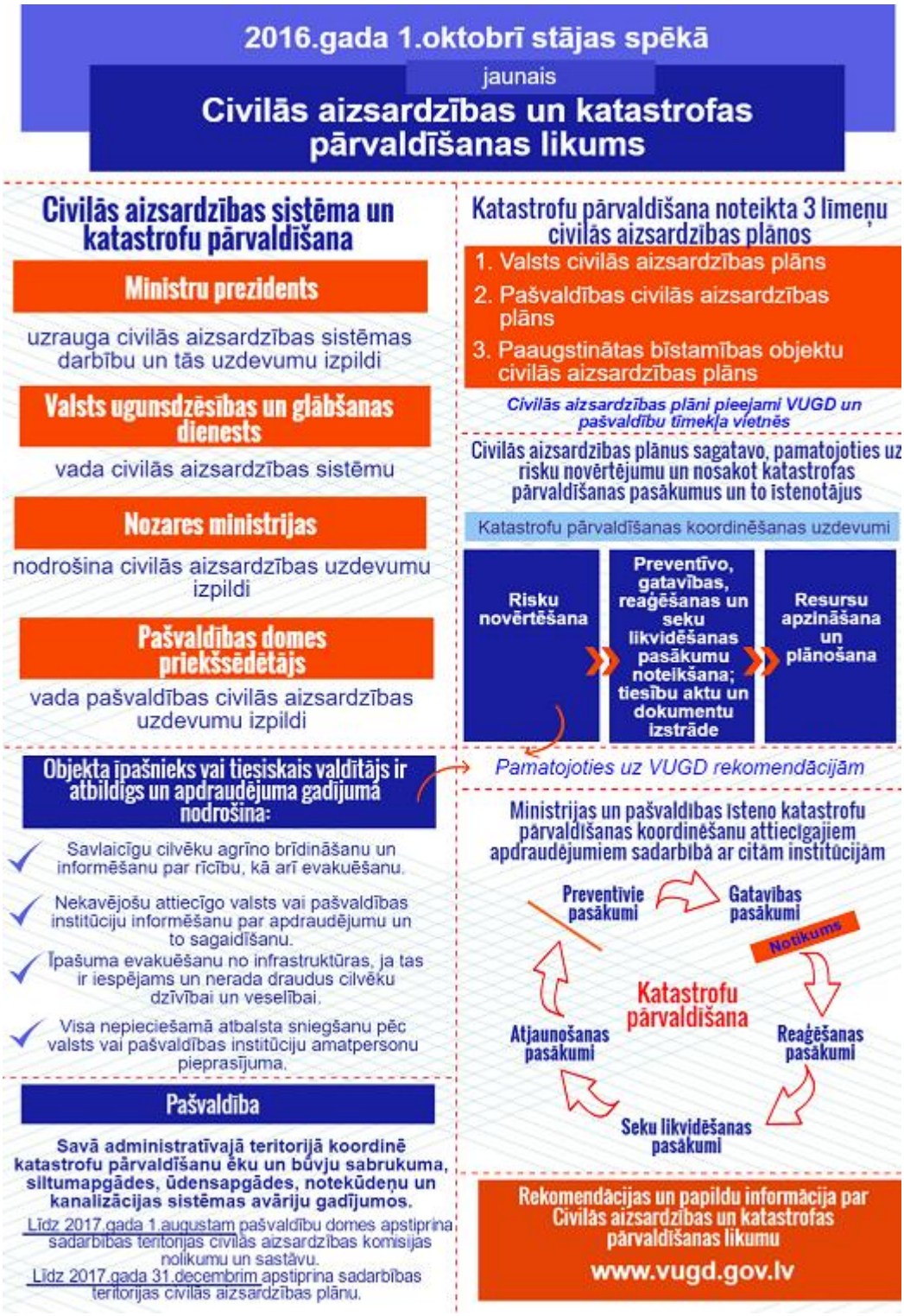
1998.gada 21.maijā pieņemtie Grozījumi likumā „Par Latvijas Republikas civilo aizsardzību" CA sistēmu integrē Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta sastāvā, kur šā gada 31.jūlijā izveido Ārkārtējo situāciju gatavības plānošanas pārvalde (ĀSGPP).

Civilās aizsardzības centra pienākumus pārņēma Iekšlietu ministrijas Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, klāt nāca vēl arī civilās aizsardzības sistēmas vadības funkcija.

Atbildību par republikas pilsētas un rajona civilo aizsardzību un tās uzdevumu izpildi uzdeva attiecīgās pilsētas un rajona Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta struktūrvienības priekšniekam, noņemot šo atbildību no pilsētas domes priekšsēdētāja un rajona padomes priekšsēdētāja.

Pilnveidojot CA sistēmas attīstības vadību Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā no 2000.gada 01.aprīļa izveidoja VUGD Civilās aizsardzības pārvaldi, no 2002.gada 01.oktobra Galveno civilās aizsardzības pārvaldi, no 2006.gada 01.februāra - Civilās aizsardzības pārvaldi.

2007.gada 1.janvārī stājās spēkā jaunais Civilās aizsardzības likums, nosakot CA sistēmas struktūru, organizāciju, galvenos uzdevumus, vadību, finansēšanu, valsts iestāžu, pašvaldību un komersantu uzdevumus CA jomā. (Likums zaudējis spēku ar 2016.gada 1.oktobri). Sakarā ar to, ka likuma darbības laikā identificēja problēmas sistēmas darba organizācijā un plānošanā, ar mērķi noteikt tiesiskos un organizatoriskos CA sistēmas darbības un katastrofas pārvaldīšanas principus, lai iespējami maksimāli nodrošinātu cilvēku, vides, infrastruktūras un īpašuma drošību un aizsardzību, izstrādāja un pieņēma Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likumu, kas stājās spēkā 2016.gada 1.oktobrī.

2016.gada 1.oktobrī stājas spēkā
jaunais
Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likums
Civilās aizsardzības sistēma un katastrofu pārvaldīšana
Ministru prezidents
uzrauga civilās aizsardzības sistēmas darbību un tās uzdevumu izpildi
Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
vada civilās aizsardzības sistēmu
Nozares ministrijas
nodrošina civilās aizsardzības uzdevumu izpildi
Pašvaldības domes priekšsēdētājs
vada pašvaldības civilās aizsardzības uzdevumu izpildi
Objekta īpašnieks vai tiesiskais valdītājs ir atbildīgs un apdraudējuma gadījumā nodrošina:
Savlaicīgu cilvēku agrīno brīdināšanu un informēšanu par rīcību, kā arī evakuēšanu.
Nekavējošu attiecīgo valsts vai pašvaldības institūciju informēšanu par apdraudējumu un to sagaidīšanu.
Īpašuma evakuēšanu no infrastruktūras, ja tas ir iespējams un nerada draudus cilvēku dzīvībai un veselībai.
Visa nepieciešamā atbalsta sniegšanu pēc valsts vai pašvaldības institūciju amatpersonu pieprasījuma.
Pašvaldība
Savā administratīvajā teritorijā koordinē katastrofu pārvaldīšanu ēku un būvju sabrukuma, siltumapgādes, ūdensapgādes, notekūdeņu un kanalizācijas sistēmas avāriju gadījumos.
Līdz 2017.gada 1.augustam pašvaldību domes apstiprina sadarbības teritorijas civilās aizsardzības komisijas nolikumu un sastāvu.
Līdz 2017.gada 31.decembrim apstiprina sadarbības teritorijas civilās aizsardzības plānu.
Katastrofu pārvaldīšana noteikta 3 līmeņu civilās aizsardzības plānos
1. Valsts civilās aizsardzības plāns
2. Pašvaldības civilās aizsardzības plāns
3. Paaugstinātas bīstamības objektu civilās aizsardzības plāns
Civilās aizsardzības plāni pieejami VUGD un pašvaldību tīmekļa vietnēs
Civilās aizsardzības plānus sagatavo, pamatojoties uz risku novērtējumu un nosakot katastrofas pārvaldīšanas pasākumus un to īstenotājus
Katastrofu pārvaldīšanas koordinēšanas uzdevumi
Risku novērtēšana
Preventīvo, gatavības, reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumu noteikšana; tiesību aktu un dokumentu izstrāde
Resursu apzināšana un plānošana
Pamatojoties uz VUGD rekomendācijām
Ministrijas un pašvaldības īsteno katastrofu pārvaldīšanas koordinēšanu attiecīgajiem apdraudējumiem sadarbībā ar citām institūcijām
Preventīvie pasākumi
Gatavības pasākumi
Notikums
Katastrofu pārvaldīšana
Atjaunošanas pasākumi
Reaģēšanas pasākumi
Seku likvidēšanas pasākumi
Rekomendācijas un papildu informācija par Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likumu
www.vugd.gov.lv

Pārvaldes darbības laikā līdz 2005.gadam sagatavotas koncepcijas: par civilās aizsardzības aizsargbūvēm, par pasākumiem, kas veicami, lai Jēkabpilī novērstu Pļaviņu HES un tās ūdenskrātuves plūdu draudus,- valdība šīs koncepcijas neakceptēja, bet pieņēma zināšanai; Koncepcija par vienotas uguns apsardzības un glābšanas sistēmas izveidošanu valstī, ko akceptēja 2004.gadā; Civilās aizsardzības sistēmas koncepcija, ko akceptēja 2005.gadā.

2002.gadā sagatavoja Valsts civilās aizsardzības plānu, plāns ik gadu tiek precizēts un apstiprināts valdībā, atbilstoši likuma deleģējumam izstrādāti Civilās aizsardzības jomu regulējošie MK normatīvie akti. (sk. https://www.vugd.gov.lv/lv/normativie-akti).

VUGD Galvenās Civilās aizsardzības pārvaldes kolektīvs uz AB Dambja, Rīga, 2001.g. Pirmā rinda no kreisās: 1. pārvaldes nodaļas vadītājas vietnieks, Arnis Kadiķis, 2. pārvaldes nodaļas vadītāja Tatjana Mihailova, 3. inspektore leitnante, Ramona Lamberte, 4. vec.speciāliste Ilga Pastare, 5. Pārvaldes priekšnieks, VUGD priekšnieka vietnieks, pulkvedis Aivars Mednis, 6. vec.speciālists Oļģerts Dombrovskis, 7. vec.speciālists Vladimirs Gāga, 8. vec.inspektors, pulkvežleitnants Sergejs Šarovs, 9. inspektors virsleitnants, Vladimirs Dacko. Otrajā rindā no labās; 1. vec.inspektors inspektors, virsleitnants Žanis Ilsters, 2.Henriks Jankovskis, autovadītājs, 3. nodaļas priekšnieks kapteinis, Maigurs Ludbāržs, 4. pārvaldes priekšnieka vietnieks, pulkvežleitnants Ričards

Ezerts, 5.vec.speciālists Ilmārs Bruņenieks, 6. vec.speciālists Jānis Klovāns, no kreisās vec.inspektors, majors Sergejs Habarovs.

Paaudžu pārmantojamība…..

VUGD Civilās aizsardzības pārvaldes kolektīvs Rīgas reģiona pārvaldes 2.daļas depo, Jaunpils ielā 13, Rīga, 2023.gada 17.novembris

Pirmā rinda no kreisās puses: 1.Civilās aizsardzības sistēmas darbības koordinēšanas nodaļas (CASDKN) vecākā inspektore virsleitnante Līga Vecstaudža; 2. Resursu pārvaldīšanas nodaļas (RPN) priekšniece majore Irina Mētra; 3. CA kontaktpunkta nodaļas priekšniece virsleitnante Kristīne Fedotova; 4. CASDKN vecākā inspektore kapteine Santa Suveizda; 5. CASDKN vecākā inspektore majore Jevgeņija Petuhova;
6. RPN vecākā inspektore virsleitnante Ingūna Sutra;
Otrā rinda no kreisās puses:1. CASDKN vecākais inspektors majors Andrejs Krauklis;
2. CASDKN vecākais inspektors virsleitnants Adrians Penkovskis; 3.CA pārvaldes priekšnieks majors Uldis Ķevers;4. CASDKN priekšnieks pulkvežleitnants Normunds Jēkabsons.

2. Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centra Atmīnēšanas grupas darbība 1992.-1996.g.g.

Pēc Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanas, republikā īstenoja zemes reformu. Jaunsaimnieki sāka apgūt zemes platības, ko kolhozu un padomju saimniecību laikā neapstrādāja, aktīvi veica meliorācijas un celtniecības darbus un arvien biežāk tika atrasti sprādzienbīstami priekšmeti.

Izformējot Civilās aizsardzības mehanizēto pulku Sužos, šīs karaspēka daļas atmīnētāji pārtrauca darbību un 1991.gada 31.oktobrī Sabiedrības Drošības Departaments izdeva pavēli Nr. 740 „Par Latvijas Republikas Civilās aizsardzības operatīvā centra spridzekļu un sprāgstvielu likvidācijas komandas izveidošanu".

Pavēle uzdeva CA operatīvā centra sastāvā izveidot spridzekļu likvidācijas komandu (tālāk tekstā komanda) piecu cilvēku sastāvā, komandas vajadzībām paredzēt automašīnu UAZ – 469 ar spridzekļu likvidēšanas un sakaru līdzekļiem, apstiprināt nolikumu par spridzekļu un sprāgstvielu likvidācijas komandu un izstrādāt mācību programmu.

Noteica, ka komandas izsaukumu un paveiktā darba izdevumus sedz Latvijas Republikas vietējās pašvaldības, uzņēmumi un organizācijas, kuru teritorijā atrasti un vēlāk neitralizēti spridzekļi.

Atbildību par savlaicīgu komandas apmācību un spridzekļu likvidēšanu uzdota Civilās aizsardzības operatīvajam centram, finansējot speciālistu apmācību no CA operatīvā centra līdzekļiem.

1992.gada 30.aprīlī Latvijas Republikas Valsts ministrs – pastāvīgās ārkārtējās komisijas priekšsēdētājs J. Dinevičs apstiprināja LR CA Operatīvajā centra izstrādāto Nolikumu par sprādzienbīstamu priekšmetu iznīcināšanas grupu Latvijas teritorijā.

1994.gada 10.janvārī Latvijas CA centrs apstiprināja Nolikumu par Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centra atmīnēšanas grupu.

Apstiprinu
Latvijas Republikas Valsts
ministrs - pastāvīgās ārkārtējās
komisijas priekšsēdētājs:

J.DINĒVIČS

1992.g. "30" aprīlī

N O L I K U M S

par sprādzienbīstamu priekšmetu iznīcināšanas grupu LR teritorijā (tālāk tekstā atmīnēšanas grupa).

I. Latvijas Republikas Civilās aizsardzības operatīvajā centrā izveidota speciāla apakšvienība - atmīnēšanas grupa - - atrasto sprādziena bīstamo priekšmetu (artilērijas lādiņu, mīnu, aviācijas bumbu u.c.) padarīšanai par nekaitīgiem un to iznīcināšana, kā arī ledus sastrēgumu spridzināšana tiltu, hidrotehnisko būvju tuvumā plūdu laikā.

2. Atmīnēšanas grupa savā darbībā vadās no republikā spēkā esošiem likumiem, dotā nolikuma, instrukcijas par apvidus attīrīšanu no sprādzienbīstamiem priekšmetiem un ievēro kopīgos spridzināšanas procesa drošības noteikumus.

Dotais nolikums obligāti jāpilda visiem atmīnēšanas grupas speciālistiem un ir vadošais dokuments vietējo pašvaldību (tautsaimniecības uzņēmumu) vadītājiem, pieteikumu iesniegšanai sprādzienbīstamu priekšmetu iznīcināšanai.

3. Atmīnēšanas grupas sastāvā iekļauj personas ne jaunākas par 20 gadiem, kurām ir speciāla izglītība un praktiska pieredze iepriekš minēto pasākumu veikšanā, kurus katru gadu pārbauda ārstu komisija. Personas ar nestabilu nervu sistēmu un citām negatīvām īpašībām, grupas sastāvā neiekļauj (pielikums Nr I).

4. Spridzināšanu atļauj veikt personām , ar kurām bija organizētas speciālas apmācības, kuru zināšanas spridzekļu uzbūvē un drošības noteikumu ievērošanā eksāmenu gaitā pārbaudīja kvalifikācijas komisija un izsniedza spridzinātāja apliecību. Spridzināšanu atļauj veikt ar LR Civilās aizsardzības operatīvā centra pavēli.

Pielikums Nr. 2

Sprādziena bīstamu priekšmetu meklēšanas un iznīcināšanas darbu apmaksas aprēķins

Nr. p/k	Darbu veidu un pakalpojumu nosaukums	Mērvienība	Darba veidu un pakalpojumu apmaksa, rbļ.
1.	Izsaukums atmīnēšanas darbu veikšanai	1 x	150,- rbļ.
2.	Maldinošs izsaukums	1 x	500,- rbļ + transporta izdevumi
3.	Sprādziena bīstamu priekšmetu meklēšana ar mīnu meklētāju	100 m^2	25,- rbļ
4.	Sprādziena bīstamu priekšmetu iznīcināšana:		
	- aviācijas bumbas - kalibrs 500-2500 kg un vairāk	1 gab.	500-2500,- rbļ
	- aviācijas bumbas - kalibrs 50-500 kg	1 gab.	250-500, - rbļ.
	- artilērijas lādiņi, mīnas	1 gab.	150-300,- rbļ.
	- citi sprādziena bīstami priekšmeti	1 gab.	100,- rbļ.
	- munīcija : līdz - 5 gab.	1 kompl.	koeficients 1,5
	6-10 gab.	1 kompl.	koeficients 2,0
	11-25 gab.	1 kompl.	koeficients 3,0
	26-50 gab.	1 kompl.	koeficients 4,0
	vairak kā 50 gab.	1 kompl.	koeficients 5,0
	- munīcijas noliktavas	gab.	Pēc noslēgta līguma
5.	Transporta izdevumi		Pēc republikā pieņemtiem izcenojumiem
6.	Citi izdevumi (sprāgstvielas cena, izlietotie materiāli)		Pēc vairumtirdzniecības cenām, ar koeficientu 1,7

Piezīme : Ņemot vērā inflāciju, aprēķini tiek koriģēti katru mēnesi (ceturksni).

Latvijas Republikas Valsts ministrs -
pastāvīgās ārkārtējās komisijas priekšsēdētājs J. Dinēvičs

Latvijas CA centra 1992.gada izziņā par sprādzienbīstamo priekšmetu iznīcināšanu minēts, ka gada laikā atmīnēšanas grupa iznīcinājusi 834 sprādzienbīstamus priekšmetus, tai skaitā 18 aviācijas bumbas, 777 artilērijas lādiņus un mīnmetēju mīnas, 19 granātas un fauspatronas, 20 citus spridzekļus (prettanku un kājnieku mīnas, dažādi speciāli spridzekļi). Visvairāk spridzekļi neitralizēti Saldus rajonā – 337 un Rīgas rajonā 141. 1995.gadā atmīnēšanas komanda iznīcināja 439 dažādus sprādzienbīstamus priekšmetus, tostarp 239 lielgabala šāviņus, 51 mīnu, 34 rokas granātas un 17 aviācijas bumbas; 1996.gadā - 43 tai skaitā 4 aviācijas bumbas.

Vairums šādi priekšmeti bija palikuši zemē pēc Otrā pasaules kara, daudzi bija vēl vecāki, bet gadījās arī ražoti pēc I un II Pasaules kariem.

Pirmajos gados pēc Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanas ziņkārības un neuzmanības dēļ bojā gāja 10 un tika ievainoti astoņi Latvijas iedzīvotāji. Pateicoties vēlākiem aktīviem preventīviem pasākumiem un sabiedrības izglītošanai drošības jomā bojā gājušo cilvēku skaits krasi samazinājās.

Fragments no laikraksta Lauku Avīze, Nr.34 (29.04.1994)

"Zemnieks divatā ar nāvi"

"Nāve, kas mājo nesprāgušā karalaiku lādiņā, jau sešas dienas izaicinoši zviln uz zemnieka Laimoņa Grīnberga lauka piecdesmit metru no viņa Celpkrātiņu mājām Talsu rajona Balgales pagastā. Tas notika pagājušo svētdien, kad Laimoņa kultivatora zari izcēla no zemes bīstamo pēdējā kara relikviju. Pirmdien pagasta un rajona atbildīgi vīri zvanīja uz Rīgu, uz Civilās aizsardzības centra atmīnēšanas grupu, bet no turienes telefonklausulē skanējušas tik dīvainas atbildes par nespēju atbraukt un iznīcināt nāvējošo spridzekli, ka šo rindu autors arī pats sazinājās ar "spridzinātājiem". Atmīnēšanas grupas vadītājs Antons Leitāns skaidroja pacietīgi, varēja nomanīt, ka ar to laikam nākas nodarboties bieži: Uz Balgali varēsim aizbraukt ne ātrāk kā nākamnedēļ. Nav benzīna, neko nevaram darīt. Blakus, Tukuma rajonā, likvidēšanai pieteikts vairāk nekā simts spridzekļu, bet jelgavnieki mūs gaida jau trīs nedēļas!" Leitāna kungam nekas cits neatliek, kā būt optimistam: "Ja jau tik ilgi nav sprāgusi, tad arī tagad nesprāgs. Pagaidām paņemiet un nonesiet no lauka, uzlieciet virsū kādu velēnu, lai bērni netiek klāt." I. Andiņš Talsos

Ar nāvi uz pleca. Foto — Raitis Puriņš, *Diena*

Latvijas CA Centra Atmīnēšanas grupas vadītājs Antons Leitāns, 1993.g.

LR [illegible]
Ieg. Nr. 1-12/199
1994 g. 9.08.

Iekšlietu ministram
Ģ.Kristovska kungam

Par spridzekļu meklēšanu,
izņemšanu un neitralizēšanu.

Savā 1993.g. 4.novembra vēstulē Nr. 1/835 Ministru prezidentam V.Birkava kungam Jūs izvirzījāt priekšlikumu valdībai "noteikt iespējamās draudu situācijas valstī un atbildību par to, likvidēšanas vienvadību uzdot attiecīgiem dienestiem konkrēti to atbildības zonā."

LR CA Centrs pilnībā atbalsta šo Jūsu iniciatīvu. LR CA Centrs piekrīt arī Jūsu vairākkārt publiski izteiktajam personīgajam viedoklim, kā arī Jūsu vadītās, 1994.g. 8.februārī ar Ministru kabineta rīkojumu Nr. 88-r izveidotās darba grupas atzinumam, ka noziedzīgos nolūkos novietotu ieroču un spridzekļu meklēšana, izņemšana un neitralizēšana, kā arī mīnētu ēku, objektu, transportlīdzekļu u.tml. pārmeklēšana jāveic policijai, jo noziedzīgas darbības ar ieroču un spridzekļu pielietošanu pieder pie smagu noziegumu kategorijas un prasa operatīvu un kompetentu reaģēšanu. Policija ar šiem jautājumiem nodarbojas vairākumā pasaules valstu.

Lai novērstu nevajadzīgu dublēšanos un ar to līdz šim saistītos biežos pārpratumus un strīdus, kā arī ņemot vērā to, ka Civilās aizsardzības pienākumos vispār neietilpst noziedzības apkarošana, LR CA Centrs paziņo sekojošo:

1. LR CA Centra spridzinātāju grupa turpmāk neveiks noziedzīgos nolūkos novietotu ieroču un spridzekļu meklēšanu,

izņemšanu un neitralizēšanu, kā arī mīnētu ēku, objektu un transportlīdzekļu pārmeklēšanu un neizbrauks uz šādiem izsaukumiem.

2. LR CA Centra spridzinātāju grupa veic, to iespēju robežās, atrasto, no kara laikiem saglabājušos, Krievijas bruņoto spēku daļu atstāto, vai citādas izcelsmes, vispārpazīstamu, standarta, militāra rakstura sprādziendīstamo priekšmetu (mīnas, granātas, aviobumbas, artilērijas šāviņi u.tml.) neitralizēšanu un iznīcināšanu.

3. LR CA Centra spridzinātāju grupa nodrošina atrasto, 2.punktā minēto, sprādziendīstamo priekšmetu neitralizēšanu vai iznīcināšanu 72 stundu laikā kopš izsaukuma saņemšanas brīža.

4. LR CA Centra spridzinātāju grupa veic arī spridzināšanas darbus ledus sastrēgumu vietās un citos ar CA saistītu pasākumu gadījumos.

5. LR CA Centra spridzinātāju grupa neveic tādu nestandarta, vai īpašiem mērķiem domātu, spridzekļu, vai sprādziendīstamu priekšmetu izņemšanu, neitralizēšanu un likvidēšanu, kuru uzbūves un darbības principi tai nav zināmi un, rīcībai ar kuriem, grupas spridzinātājiem nav oficiālu atļauju.

6. Saņemot informāciju par uzstādītu spridzekli, ēkas, objekta vai transportlīdzekļa u.c. mīnēšanu LR CA Centra operatīvais dežurants, CA rajonu un pilsētu operatīvie dežuranti par to nekavējoties paziņo attiecīgajam policijas operatīvajam dežurantam tālākai rīcībai.

Lai turpmāk šajos jautājumos nerastos nevajadzīgi pārpratumi un, lai nodrošinātu vajadzīgo operativitāti un operāciju labāku koordinēšanu, lūdzu iepazīstināt ar šī dokumenta saturu attiecīgās policijas amatpersonas.

Ar cieņu

DIREKTORS V.LUCENIEKS

Kopija: 1) Ministru Prezidentam
V.Birkava kungam

2) Aizsardzības ministram
V.Pavlovska kungam

Atmīnētāju komandas rīcībā nebija moderna aparatūra un iekārtas sprādzienbīstamu priekšmetu atklāšanai un neitralizēšanai. Neraugoties uz to, ņemot vērā, ka katrs spridzeklis tā neitralizācijas laikā var radīt bīstamu situāciju un bojā ejas risku, atmīnētāju komanda darbojās veiksmīgi, bez ievainojumiem un zaudējumu nodarīšanas citiem.

Atmīnētāju komanda aktīvi strādāja līdz 1996.gadam, kad šo darbu pārņēma Drošības policija un Nacionālie Bruņotie spēki.

Vēlāk uz atmīnētāju komandas darba laikā iegūto trofeju bāzes Policijas akadēmijā izveidoja kabinetu ar eksponētiem dažādu veidu Latvijā sastopamiem sprādzienbīstamiem priekšmetiem.

3. Apziņošanas un sakaru sistēma

Pētnieciskā darba II daļā "Reorganizētā CA sistēma 1961.-1989.g.g." minēts, ka kara vai katastrofas draudu gadījumā iedzīvotāju apziņošanai paredzēja, izmantojot 1790 sirēnas, radio un televīziju. Finansējot 5,5 miljonus rubļus 1983.-1986.gg. republikā izveidoja vienu no Padomju Savienībā modernākajām apziņošanas sistēmām.

Vēlāk, Civilās aizsardzības štāba reorganizācijas laikā bija centieni saglabāt un pilnveidot apziņošanas un trauksmes sistēmu un aizsargbūves.

Mainījās cilvēku uzskati un attieksme pret CA, jo aukstā kara laikā, CA bija pievērsta nepamatoti liela uzmanība.

Privatizācijas laikā 1991.- 1993.g.g. sakaru sistēma tika sagrauta. Lauku rajonos un rūpniecības uzņēmumos daudzas sirēnas nesankcionēti atslēdza, demontēja un tās pazuda. Faktiski 1996.gadā darbojās jau tikai viena trešdaļa no apziņošanas un sakaru sistēmas sirēnām un valdība atzina, ka sistēma ir morāli un tehniski novecojusi.

Par sirēnu pārbaudēm Latvijā 1990.gadu sākumā

Latvijas Nacionālajā bibliotēkā atrodama informācija, ka 1989.gada 20.janvārī pulksten 11.00 visā Latvijas PSR teritorijā notika CA tehnisko sakaru un apziņošanas līdzekļu pārbaude un faktiski tā bija pēdējā pārbaude padomju laikā.

Laikā, kad Tautas fronte uzsāka aktīvu darbību, 1990.gada 10.oktobrī pretgaisa aizsardzības un sakaru sistēmas tehnisko pārbaudi veica Jūrmalā.

Fragments no laikraksta Diena, Nr.134 (17.07.1991)
"1991.gad 17.jūlijā CA sakaru līdzekļu tehniskā pārbaude notika Rīgā. Bija paredzēts plkst.12:00 par trauksmi telefoniski informēt pilsētas vadošās amatpersonas, plkst. 13:00 pilsētas teritorijā galvenajās ļaužu pulcēšanās vietās ieslēgt trauksmes sirēnas un plkst. 13.05 pa radio informēt par pilsētā izsludinātu mācību trauksmi. Šo pārbaudi organizēja ar mērķi, lai noskaidrotu, kā pilsētā darbojas skaļruņi, cik operatīvi iespējams apziņot iedzīvotājus dažādu iespējamu dabas katastrofu vai rūpniecisku avāriju gadījumos."

Fragments no Lauku Avīzes, Nr.13 (14.02.1995)
"1995.gada februārī sirēnas, kas nebija pārbaudītas ilgu laiku tika iedarbinātas Jelgavā. Toreiz no, galvenokārt lielākajos uzņēmumos izvietotiem 37 skaļruņiem darbojās tikai 15, arī radiotranslācijas līnijas un reproduktori ne visur bija lietošanas kārtībā, kaut gan abonentu skaits pārsniedza vairākus tūkstošus. Sirēnas darbojās apmēram trīs minūtes ar nelieliem pārtraukumiem, un radio translācijā pārraidīja signālu "Uzmanību"".

Laikrakstā minēts, ka pēc veiktā eksperimenta pašvaldībai nāksies gādāt, lai jau tuvākajā laikā sakaru sistēmu pilsētā sakārtotu, jo caur Jelgavu pa dzelzceļu notiek intensīva bīstamu kravu pārvadājumi un var gadīties arī ķīmisku vielu noplūde.

Sakarā ar sakaru sistēmas pārņemšanu SIA „Lattelekom" pakļautībā, 1991. – 1994. g.g. krasi, simtkārtīgi pieaugot mainījās publiskā tīkla sakaru līniju maksas tarifi, bet Civilās aizsardzības operatīvā centra budžetā netika iedalīts adekvāts finansējums.

Finanšu līdzekļu trūkuma dēļ pakāpeniski samazināja apziņojamo personu skaitu ārkārtēju situāciju gadījumā.

Pagāja ilgāks laiks, kamēr daļu iedzīvotāju un valsts amatpersonas izdevās pārliecināt, par ārkārtēju situāciju iespējamību un nepieciešamību ikdienā risināt jautājumus gatavības nodrošināšanu korektai rīcībai ārkārtējās situācijās un postošo seku mazināšanai.

1992.gada 15.decembrī pieņemtajā Likumā "Par Latvijas Republikas civilo aizsardzību", tika iestrādāts pants, par sakaru, apziņošanas un trauksmes sistēmas finansēšanu atbilstoši pakļautībai – no valsts un pašvaldību budžetiem, tātad sistēmas daļu no centra (pults, sakaru līniju uzturēšana) līdz konkrētai administratīvajai teritorijai- pilsētai (rajonam) – jāfinansē no valsts budžeta, bet tālāk sirēnu mezglu uzturēšanu no pašvaldību budžetiem.

1995.gada 02.marta CA likuma grozījumi jau noteica, ka Valsts sakaru, apziņošanas un novērošanas tīklu finansē no valsts budžeta, daļēji noņemot atbildību par apziņošanas sistēmas darbību no pašvaldībām. Bet faktiski līdzekļi no valsts budžeta netika piešķirti.

5.

Uz Nr 77/3008-k.
3285-k, 3414-k
1995.g. 18.jūlijā

LATVIJAS REPUBLIKAS
MINISTRU PREZIDENTAM
M.GAIĻA kungam

Par Civilās aizsardzības operatīvās informācijas noraidīšanu un apziņošanas sistēmas gatavības darbam pārbaudes rezultātiem

I. Pildot Jūsu uzdevuma I.punktu, tika pārbaudīta Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centrā pastāvošā sakaru, apziņošanas un trauksmes sistēma (turpmāk - SATS) un konstatēts sekojošais:

I.1. SATS tehnisko līdzekļu ziņā iekļauj sevī:

- ātrās centralizētās apziņošanas (komandu) sistēmu uz vadu sakaru aparatūras II-160 bāzes,
- radiotīklu 50-80m īsviļņu diapazonā,
- telefoniju, t.sk. publisko tīklu, Iekšlietu ministrijas tīklu, Valdības sakaru atklāto tīklu (3 ciparu), Valdības speciālo sakaru tīklu (4 ciparu), Valsts ārpilsētas sakaru mezglu Siguldā, Latvijas dzelzceļa telefona tīklu,
- teletaipus,
- elektrosirēnas;

I.2. Organizatoriskā ziņā SATS sastāv no:

- diennakts dežūras LR CA centrā, republikas nozīmes pilsētu CA centros,

- policijas diennakts dežūrdienestu informēšanas rajonu pilsētās,
- Ministru Kabineta, Aizsardzības, Iekšlietu, Labklājības un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju vadītāju vai dežūrantu informēšanas;

I.3. Ar SATS pastāv iespēja no LR CA centra (Rīgā, Kalpaka bulvārī 6) veikt brīdināšanu, apziņošanu un iedzīvotāju informēšanu pēc nepieciešamības katrā atsevišķā rajonā, vairākos rajonos vai pilsētās vai visā valstī vienlaicīgi. Iespējams dot sekojošus informācijas veidus:

- brīdināšana ieslēdzot sirēnas,
- mutiska informācija republikas nozīmes pilsētu CA centru vai rajona policijas nodaļu dežurantiem,
- mutiska informācija pa radio translācijas tīklu,
- mutiska informācija pa radiofoniju un televīziju,
- mutiska informācija izmantojot īsviļņu radioraidītājus, kas pārklāj visu valsts teritoriju,
- apziņošana iespējama pa teletaipu. Teletaipa aparāti izvietoti rajonu un pilsētu telekomunikāciju centros. Daļu no informācijas veidiem ir iespējams sniegt ar vietējo lokālo, pašvaldību pakļautībā atrodošos SATS aparatūras palīdzību;

I.4. LR CA centra operatīvais dežurants rīkojas saskaņā ar Instrukciju LR CA centra operatīvajam dežurantam, pēc kuras viņa galvenie uzdevumi ir sekojoši:

- informācijas par ārkārtējām situācijām saņemšana un noskaidrošana,
- LR CA centra vadības, Ministru Kabineta, Aizsardzības, Iekšlietu, Labklājības un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju vadītāju vai dežurantu informēšana par ārkārtējām situācijām;
- savlaicīga cirkulāra (vienlaicīga) vai lokāla pilsētu rajonu CA institūciju un iedzīvotāju apziņošana, brīdinot un informējot par ārkārtējām situācijām un rīcību šajās situācijās;

1995.gadā Aizsardzības ministrija griezās Latvijas Republikas Finanšu ministrijā ar vēstuli "Par sakaru un apziņošanas sistēmas apmaksu no valsts budžeta" uz ko saņēma atbildi, ka ņemot vērā pašreizējo finansiālo stāvokli, rast finansējuma resursus no valsts budžeta nav iespējams.

LATVIJAS REPUBLIKAS FINANSU MINISTRIJA

Smilšu ielā 1, Rigā, LV-1919, tel. 226672, telekss 161232 LV, fakss (371) 8820010

Nr. 01-5-03/477 1995. gada 17. jūlijā

Uz Nr. 1-12/210 no 13.07.95.g.

Aizsardzības ministrija

Latvijas Republikas
Civilās aizsardzības centrs

Par sakaru un apziņošanas sistēmas apmaksu no valsts budžeta

Finansu ministrija izskatija Civilās aizsardzības centra vēstuli ar lūgumu sniegt izskaidrojumu par sakaru un apziņošanas sistēmas apmaksas kārtību un uzskata, ka minētās sistēmas finansēšanu jāveic atbilstoši grozījumiem likumā "Par Latvijas Republikas Civilo aizsardzību" 18.panta prasībām, kas pieņemti Saeimā 1995.gada 2.martā.

Vienlaicigi darām zināmu, ka 1995.gada plānā izdevumi sakaru un apziņošanas sistēmas darbības nodrošināšanai no valsts budžeta līdzekļiem netika ieplānoti, jo minētos izdevumus iepriekšējos gados sedza vietējās pašvaldības no sava budžeta slēdzot līgumus ar vietējiem telekomunikācijas centriem(sakaru mezgliem).

Arī sagatavojot grozījumus likumā "Par valsts budžetu 1995.gadam" asignējumi šiem mērķiem no Aizsardzības ministrijas puses netika pieprasīti un valsts budžetā netika paredzēti.

- Ņemot vērā pašreizējo finansiālo stāvokli valstī, nav iespējams rast finansējuma resursus vēstulē minētās sistēmas finansēšanai no valsts budžeta, tādēļ izdevumi šim vajadzībām jāsedz Civilās aizsardzības centram no Aizsardzības ministrijai 1995.gadam iedalītā finansējuma līdzekļiem.

. Jau 1993.gadā Finansu ministrija sniedza atzinumu Latvijas Republikas Civilās aizsardzības centra sagatavotajam Ministru Padomes nolikuma projektam "Par Latvijas Republikas Civilās aizsardzības sakaru, apziņošanas un trauksmes sistēmu un tās izmantošanu ārkārtējā situācijā" (FM 1993.gada 26.februāra vēstule nr. 02-4-03/, kurā bija iestrādāta finansēšanas kārtība, resp. sakaru līdzekļu izmantošanas un apziņošanas sistēmas apkopes, kā arī ekspluatācijas un tehniskās apkopes apmaksas un finansu tāmes aprēķinu sastādīšanas kārtība.

Augstāk minētais nolikuma projekts līdz pat šim laikam Valdībā nav izskatīts. Tas nozīmē, ka pašreiz trūkst normatīvu dokumentu šo izdevumu izvērtēšanai.

1994.gada 24.janvārī Finansu ministrija savā vēstulē ierosināja Ministru kabinetam un Aizsardzības ministrijai noteikt sakaru un apziņošanas sistēmas finansēšanas kārtību, kā arī paātrināt likumā "Par civilo aizsardzību" paredzēto normatīvo dokumentu izstrādāšanas un pieņēmšanas gaitu.

Turklāt uzskatām, ka Aizsardzības ministrijai būtu jāizvērtē vai ir nepieciešama pašreiz eksistējošā sakaru un apziņošanas sistēma, vai tā varētu tikt organizēta ar valsts pārvaldes institūciju rīcībā jau esošo modernāko sakaru līdzekļu palīdzību.

Tādēļ arī Civilās aizsardzības centra š.g. 20. jūlijā iesniegtajam aprēķinam (iesniegts bez jebkādas oficiālās personas paraksta) par Civilās aizsardzības apziņošanas sistēmas aparatūras ekspluatācijas tehniskās apkalpes izdevumiem 1994.gadā nevaram sniegt finansiālu novērtējumu.

Valsts sekretāre V.Andrējeva

R. Rozens 7.08.95.

Saskaņā ar 1998.gada 21.maija grozījumiem Civilās aizsardzības likumā CA funkcijas tika uzdotas VUGD. Iedzīvotāju apziņošanai sāka izmantot VUGD sakaru un vadības punktus un sakaru sistēmu, papildinot to ar IeM struktūrvienību, Aizsardzības ministrijas sakaru un apziņošanas līdzekļiem.

Pildot CA likuma 6.panta prasības ar Ministru prezidenta 1998.gada 5.augusta rīkojumu Nr.240 "Par darba grupu Ministru kabineta noteikumu projekta par vienotu apziņošanas kārtību ārkārtējās situācijās izstrādāšanai" izveidoja darba grupu (Latvijas Vēstnesis, 1998, 228./229.nr.)

LATVIJAS REPUBLIKAS MINISTRU PREZIDENTS

1998.gada 5.augustā Rīkojums Nr. 240
Rīgā

Par darba grupu Ministru kabineta noteikumu projekta par vienotu apziņošanas kārtību ārkārtējās situācijās izstrādāšanai

1. Lai izstrādātu Ministru kabineta noteikumu projektu par vienotu apziņošanas kārtību ārkārtējās situācijās, saskaņā ar Ministru kabineta 1998.gada 26.maija sēdes protokollēmumu (prot. Nr.26 41.§) izveidot darba grupu šādā sastāvā:

Darba grupas vadītājs

G.Ernestsons — Iekšlietu ministrijas Informātikas un sakaru departamenta direktors

Darba grupas vadītāja vietnieki:

J.Miodle — Aizsardzības ministrijas Aizsardzības politikas departamenta Valsts aizsardzības organizācijas nodaļas vadītājs

I.Ragaine — Finansu ministrijas Budžeta departamenta Aizsardzības, iekšlietu un drošības finansēšanas nodaļas galvenā ekonomiste

A.Skaredovs — Iekšlietu ministrijas Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Tehnikas nodaļas priekšnieka vietnieks

Darba grupas locekļi:

A.Gertners — Valsts meža dienesta Meža apsardzības un aizsardzības daļas vadītājs

A.Kreņģelis — Latvijas Pašvaldību savienības padomnieks

V.Līcis — Satiksmes ministrijas Sakaru departamenta Normatīvo aktu un starptautisko attiecību nodaļas vecākais referents

V.Nikolajevs — Ekonomikas ministrijas Enerģētikas departamenta direktora vietnieks

A.Pommers — Labklājības ministrijas Darba departamenta Darba aizsardzības nodaļas vecākais referents

U.Rēders — Valsts darba inspekcijas galvenais valsts darba inspektors

A.Žīvlinskis — Valsts veterinārā dienesta Dzīvnieku infekciju slimību daļas vadītājs

2. Darba grupai izstrādāt šī rīkojuma 1.punktā minēto noteikumu projektu un noteiktā kārtībā līdz 1998.gada 1.decembrim iesniegt to izskatīšanai Ministru kabinetā.

3. Valsts institūcijām sniegt darba grupai tās pieprasīto konsultatīvo palīdzību un informāciju, kas saistīta ar šī rīkojuma 1.punktā minētā uzdevuma izpildi.

4. Darba grupas vadītājam ir tiesības iesaistīt darba grupā citus speciālistus un ekspertus.

Ministru prezidents G.Krasts

1999.gada 6.marta Latvijas Vēstneša 06.03.1999., Nr. 66/67 “Par valdībā 100 dienās paveikto” Iekšlietu ministrija norāda- lai aktivizētu Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta darbību, veikti vairāki nozīmīgi pasākumi. Izstrādāts Ministru kabineta noteikumu projekts "Republikas pilsētas, rajona ārkārtējo situāciju operatīvās komisijas paraugnolikums", tiek apkopoti saņemtie ministriju atzinumi dokumenta iesniegšanai Valsts kancelejā, izstrādāts Ministru kabineta noteikumu projekts "Par vienotu Latvijas Republikas iedzīvotāju apziņošanas kārtību ārkārtējās situācijās", diemžēl šie noteikumi tā arī netika pieņemti.

1990.gadu beigās VUGD pieņēma lēmumu par civilās aizsardzības sirēnu pārbaudi Rīgā. Pēc dokumentiem Rīgā bija uzstādītas pavisam 237 sirēnas (izpildkomitejās, ugunsdzēsības daļās, rūpnīcās, iestādēs u.c.). Noteica dienu, kad plkst.10:00 un vēl plkst.11:00 atkārtoti iedarbinās visas sirēnas no Grīziņkalna vadības punkta. Grīziņkalna vadības punkta dežurējošais personāls prognozēja, ka iespējams, darbosies 30 sirēnas (no 237). Lai nodrošinātu kontroli par sirēnu dzirdamību pilsētā, ielās patrulēja VUGD ugunsdrošības inspektori.
Faktiski nostrādāja tikai viena sirēna - Akciju sabiedrībā ,,Rīgas vīni" A.Briāna ielā, ko iedarbināta manuāli, jo centralizēti to ieslēgt nevarēja.

2000.gadu sākumā VUGD CAP uzsāka MK noteikumu projekta "Civilās trauksmes un apziņošanas sistēmas izveidošanas, izmantošanas un finansēšanas kārtība" izstrādi (MK noteikumus Nr.660 pieņēma 2005.gada 30.augustā). 2007.g.07.augustā pieņēma MK noteikumus Nr.530 un apstiprināja Valsts investīciju projektu par iedzīvotāju apziņošanas sistēmas ierīkošanu visā valstī ar kopējām izmaksām vairāk, nekā miljona latu apmērā.

1999.gadā un 2000.gadu sākumā ar plašsaziņu līdzekļiem VUGD noslēdza līgumus un vienošanās protokolus par paziņojumu ārkārtēju informāciju pārraidi: līgums ar VB SIA “Latvijas televīzija”, vienošanās protokoli ar VBS “Latvijas Radio”, AS “LNT”, AS “Radio SWH” un sagatavota instrukcija ar SIA “Radio Skonto”.

APSTIPRINU
Valsts ugunsdzēsības un
glābšanas dienesta priekšnieks
A. Straume
Rīga
2001.g. 12

APSTIPRINU
SIA "Radio Skonto"
direktors
I.Embrekts
Rīga
2001.g. 12 decembris

INSTRUKCIJA
par Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta un SIA "Radio Skonto" sadarbību

I Vispārīgie jautājumi

1. Instrukcija nosaka kārtību, kādā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (turpmāk tekstā – **VUGD**) un SIA "Radio Skonto" (turpmāk tekstā – **Radio Skonto**) apmainās ar informāciju un sniedz paziņojumus (turpmāk tekstā – **Paziņojums**) par draudošajām briesmām valsts teritorijā dabas katastrofu, terorisma vai sabiedrisko nekārtību, tehnogēno katastrofu (ražošanas avārijas, sprādzieni, ugunsgrēki, transporta avārijas) un citu ārkārtējo situāciju (turpmāk tekstā – **Ārkārtēja situācija**) vai to draudu gadījumā, lai:

1.1. brīdinātu iedzīvotājus par pastāvošajiem draudiem un informētu par rīcību **Ārkārtējās situācijās;**

1.2. personas saņemtu apstiprinātu aktuālāko informāciju par valstī notikušajām **Ārkārtējām situācijām** un veiktajiem avārijas un glābšana darbiem;

II Informācijas apmaiņas un Paziņojumu sniegšanas kārtība

1. **Ārkārtēju situāciju** vai to draudu gadījumā **VUGD** no Centrālā sakaru punkta (turpmāk tekstā – **CSP**) jebkurā diennakts laikā tiesīgs nosūtīt rakstisku **Paziņojumu** uz **Radio Skonto** (fakss **7220769**) pārraidīšanai.

2. **Paziņojumu CSP** nosūta no faksa **7332859** vai **7284783**. Vienlaicīgi ar faksa nosūtīšanu **CSP** zvana uz **Radio Skonto** (tālrunis - 7228855), lai pārliecinātos par nosūtītā **Paziņojuma** saņemšanu.

3. **Paziņojuma** tekstu drukā uz **VUGD CSP** veidlapas (1. pielikums) un to paraksta **CSP** priekšnieks vai inspektors - dežurants (parakstu paraugi - 2. pielikums), uzrādot vārdu, uzvārdu, amatu un personas kodu.

4. Atkarībā no **Ārkārtējās situācijas** apjoma un pastāvošā riska **VUGD** nosaka **Paziņojuma** pārraidīšanas nosacījumus.
Paziņojuma veidlapā norāda vienu no šādiem pārraidīšanas nosacījumiem:

4.1. pārtraucot tiešā ētera raidījumu;
4.2. pēc kārtējā raidījuma;
4.3. kārtējā ziņu izlaidumā.

5. **Radio Skonto** programmas vadītājs vai viņu aizvietojoša amatpersona precizē saņemtā **Paziņojuma** autentiskumu, atzvanot uz **CSP** (Rīgā, Hanzas ielā 5) pa tālruņiem - **7285645, 7075974, 7075975, 01, 112** vai mobilo tālr. **9476154** un organizē **Paziņojuma** pārraidīšanu saskaņā ar **VUGD** norādīto pārraidīšanas nosacījumu (4. punkts).

6. Lai ziņu pārraidēs informētu iedzīvotājus par valstī notikušajām **Ārkārtējām situācijām**, kā arī sniegtu rekomendācijas iedzīvotājiem par rīcību **Ārkārtējās situācijās, VUGD** periodiski nosūta **Radio Skonto** (fakss **7220769**) attiecīgu aktuālo informāciju.

7. Kādas konkrētas informācijas saņemšanai **Radio Skonto** var sūtīt **Radio Skonto** pilnvarotas amatpersonas parakstītu pieprasījumu uz **CSP** (fakss **7332859** vai **7284783).**

8. 2. pielikumā minēto **VUGD** amatpersonu nomaiņas gadījumā, **VUGD** savlaicīgi izstrādā pielikuma grozījumus rakstiskā formā divos eksemplāros katrai pusei pa vienam eksemplāram.

9. Par sakaru līdzekļu (tālrunis, fakss u.c.) numuru izmaiņu puses savlaicīgi rakstiski informē viena otru.

10. Pielikumā:
    1) **VUGD Paziņojuma** veidlapas paraugs uz 1 lapas;
    2) **VUGD** Centrālā sakaru punkta priekšnieka un inspektoru - dežurantu parakstu paraugi un personu kodi uz 1 lapas.

CA pārvaldes priekšnieks A. Mednis

30.11.01.

Tvviscprot

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Administratīvās pārvaldes Juridiskais birojs

I. JUDINA

11.12.2001.

1. pielikums

PAZIŅOJUMA VEIDLAPAS PARAUGS

VALSTS UGUNSDZĒSĪBAS UN GLĀBŠANAS DIENESTS
CENTRĀLAIS SAKARU PUNKTS
Hanzas iela 5, Rīga, LV-1045, tālr. 7 285645, 7 075975; fakss: 7 332859, 7 284783

2001.g.___._____ Nr._____

Rīgā

A/**S" Radio Skonto"**
Elizabetes ielā 75,
Rīga, LV – 1050

fakss 7220769

Informācijas pārraidīšanas nosacījums:
(Saskaņā ar Instrukcijas 4. punktu)

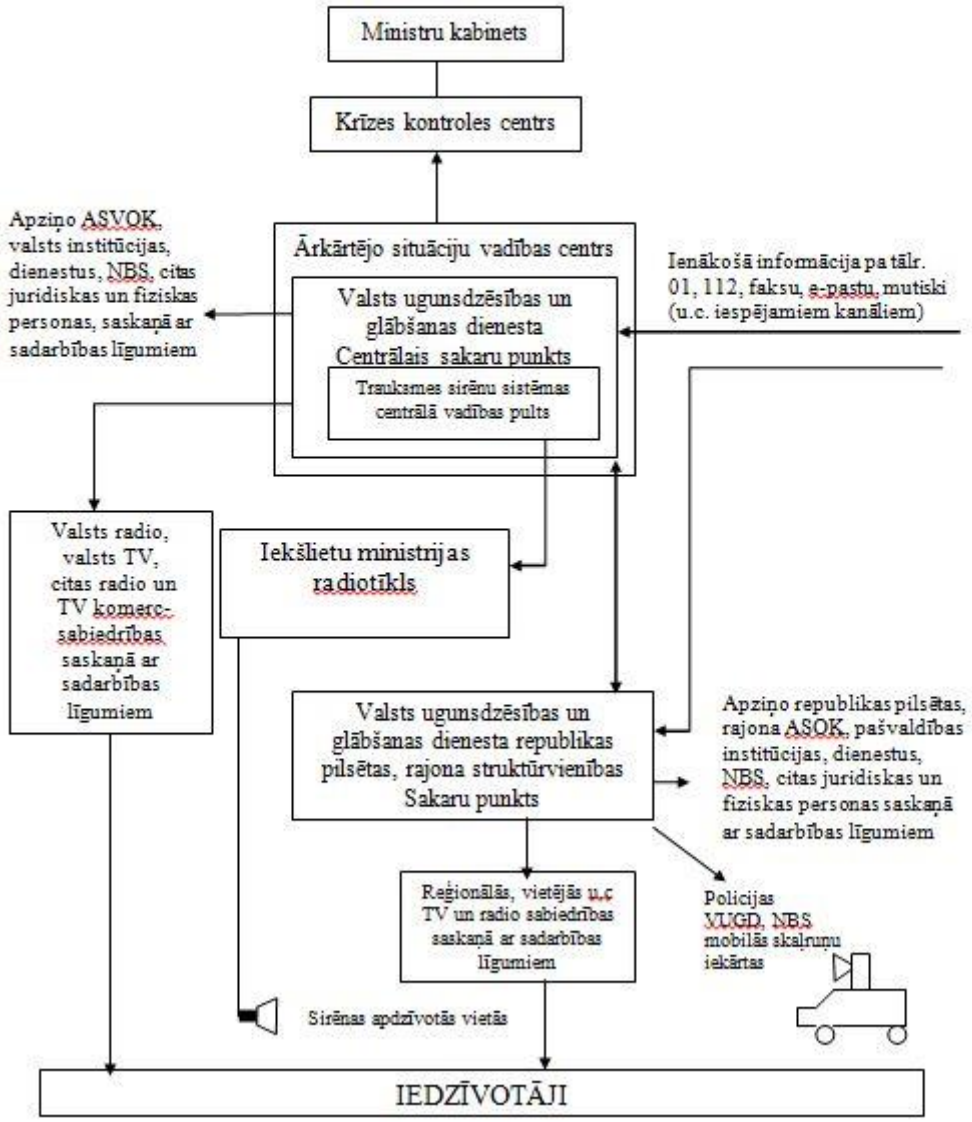
Ārkārtējās informācijas teksts:

VUGD Centrālā sakaru punkta
inspektore dežurante
(priekšnieks) _____ (paraksts) _____ (vārds, uzvārds)

_____ (personas kods)

1.pielikums
Valsts civilās aizsardzības plānam

APZIŅOŠANAS UN TRAUKSMES SISTĒMAS SHĒMA

Fragments no 2004.gada Valsts civilās aizsardzības plāna

No 2002.gada līdz 2005.gada novembrim īstenoja Valsts investīciju programmas projekta IA-44 „Iedzīvotāju apziņošanas nodrošināšana ārkārtējās situācijās" 1.etapu, kā rezultātā Rīgā uzstādīja 23 rotējošās elektromehāniskās sirēnas, 16 sirēnas citās republikas pilsētās un 20 sirēnas novadu centros (Saldū, Bauskā, Dobelē, Talsos, Kuldīgā, Valmierā, Valkā, Cēsīs, Ogrē, Alūksnē, Liepājā) .

Minētā Valsts investīciju programmas projekta IA-44 2.etapa ietvaros 2006.-2010.g.g. republikas pilsētās un rajonu centros uzstādīja vēl 105 elektromehāniskās trauksmes sirēnas. Trauksmes sirēnas piegādāja un uzstādīja SIA Selkoms.

Projekta 1.etapa ietvaros tika ierīkota centrālā vadības pults VUGD Centrālajā sakaru punktā, Hanzas ielā 5, veikta Centrālā sakaru punkta personāla apmācība darbam ar jauniegādāto aparatūru.

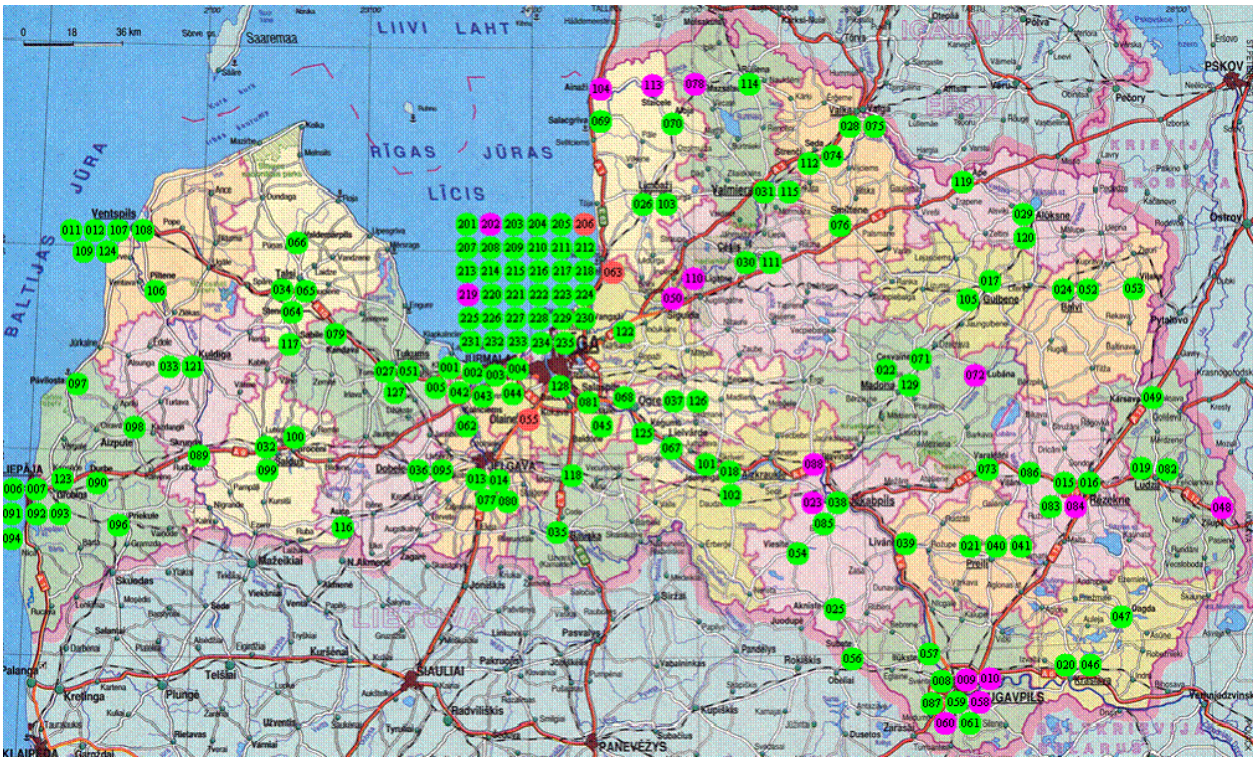
No projekta kopējā kapitāla iegādāti četri satelīta uztvērēji, radiosakarus nodrošināšanai starp Rīgas radiocentru un citiem radiocentriem Latvijas Republikā.

2006.gadā visi VUGD republikas rajonu sakaru punkti nokomplektēti ar sakaru un datortehniku, nodrošinot operatīvu informācijas apmaiņu starp rajoniem un VUGD Centrālo sakaru punktu. Centrālajā sakaru punktā arī izveidoja elektronisku karti, ļaujot pēc adreses ātri atrast notikuma vietu apvidū.

Tornī uzstādīta sirēna, Rīgā, Hanzas ielā 5

2006.gadā plānoja izveidot arī iedzīvotāju un amatpersonu apziņošanas sistēmu caur mobilajiem tālruņiem (mobilo sakaru tīklu abonentu skaits sasniedzis 1,3 miljonus abonentu, nosedzot aptuveni 97-99% valsts teritorijas). Šī sistēma neaizvietotu trauksmes sirēnu sistēmu, bet būtiski to papildinātu, jo ļautu operatīvi informēt mobilo sakaru tīklu abonentus, dodot papildus iespēju veikt apziņošanu arī tad, kad tā nav iespējama ar citu līdzekļu palīdzību. Plāni netika realizēti, t.k. netika piešķirts finansējums.

Realizējot valsts investīciju programmu kopumā Latvijā uzstādīja 164 trauksmes sirēnas ar mērķi, brīdināt iespējami lielāku iedzīvotāju skaitu, dabas katastrofu vai to draudu, ārkārtēju situāciju, izņēmuma stāvokļa vai mobilizācijas izsludināšanas gadījumā.

Sirēnas ir izvietotas, lai atkarībā no sirēnas izvietojuma augstuma, teritoriālās apbūves īpatnībām, gaisa mitruma un vēja stipruma raidītais skaņas signāls būtu dzirdams līdz 1,5 kilometru rādiusā.

Lai pārbaudītu civilās trauksmes un apziņošanas sistēmas darbību, kā arī, lai konstatētu bojājumus vai traucējumus trauksmes sirēnu darbībā un to skaņas signāla dzirdamībā, katru gadu iedarbina trauksmes sirēnas uz trim minūtēm, par

sirēnu pārbaudi iedzīvotājus informējot trīs dienas pirms un nekavējoties pēc trauksmes sirēnu ieslēgšanas masu informācijas līdzekļos.

Atgādinājums iedzīvotājiem:

Izdzirdot sirēnas signālu, jāieslēdz radio vai televizors, kur tiks pārraidīta informācija par iespējamo apdraudējumu un rekomendācijas par vēlamajiem aizsardzības pasākumiem un drošu rīcību katastrofu un avāriju gadījumos. Paziņojuma tekstā tiks norādīts, kas, kur un kad noticis, kāds ir šī notikuma raksturs un iespējamās sekas, kā arī norādīs iedzīvotāju rīcību esošā situācijā.

No 2006. gada līdz 2009.gadam sirēnu apkopi un remontu veica SIA Selkoms, bet no 2010.gada sirēnu apkopes pakalpojumus nodrošināšanāja SIA Nameks.

2006.gada 3.oktobrī izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.810 „Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 30.augusta noteikumos Nr.560 „Civilās trauksmes un apziņošanas sistēmas izveidošanas, izmantošanas un finansēšanas kārtība”", noteica trauksmes sirēnu uzstādīšanu uz valsts un pašvaldību institūciju īpašumā vai valdījumā esošajām ēkām, kā arī precizēja civilās trauksmes un apziņošanas sistēmas iedarbināšanas kārtību.

2006.gadā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests no ASV humānās palīdzības ietvaros saņēma Mobilo trauksmes sirēnu komandcentru ar akustiskās sirēnas iekārtu (attēlā).

Valsts prezidenta Valda Zatlera vizīte VUGD OVP, 2007.gada 5.septembris

Vizītes laikā Valsts prezidentu Valdi Zatleru iepazīstināja ar VUGD Operatīvās vadības pārvaldes centrālā sakaru punkta darbību un mobilo komandcentru.

Izvērtējot VUGD mobilā komandcentra ar akustiskās sirēnas iekārtu darbības lietderību 2015.gadā konstatēja, ka VUGD nevar operatīvi nodrošināt komandcentra ierašanos notikuma vietā lai savlaicīgi informētu iedzīvotājus. Problēma bija ka komandcentrs nebija reģistrēts Ceļu satiksmes drošības direkcijā un to varētu pārvietot tikai kā tehnoloģisko iekārtu ar ātrumu līdz 40 km/h, bez tam VUGD nebija apmācīta personāla, lai nodrošinātu komandcentra iedarbināšanu katastrofu un to draudu gadījumos.

Vēlāk ierosināja demontēt komandcentra trauksmes sirēnu vadības pults iekārtu (dators ar speciālo programmnodrošinājumu, digitālais kontrolieris SS2000D, radiostacija Motorola) un uzstādīt to VUGD Zemgales reģiona brigādes Jelgavas daļas telpas, lai nodrošinātu alternatīvu trauksmes sirēnu iedarbināšanas iespēju, gadījumam ja nedarbotos trauksmes sirēnu centrālā vadības pults Hanzas ielā 5, Rīgā.

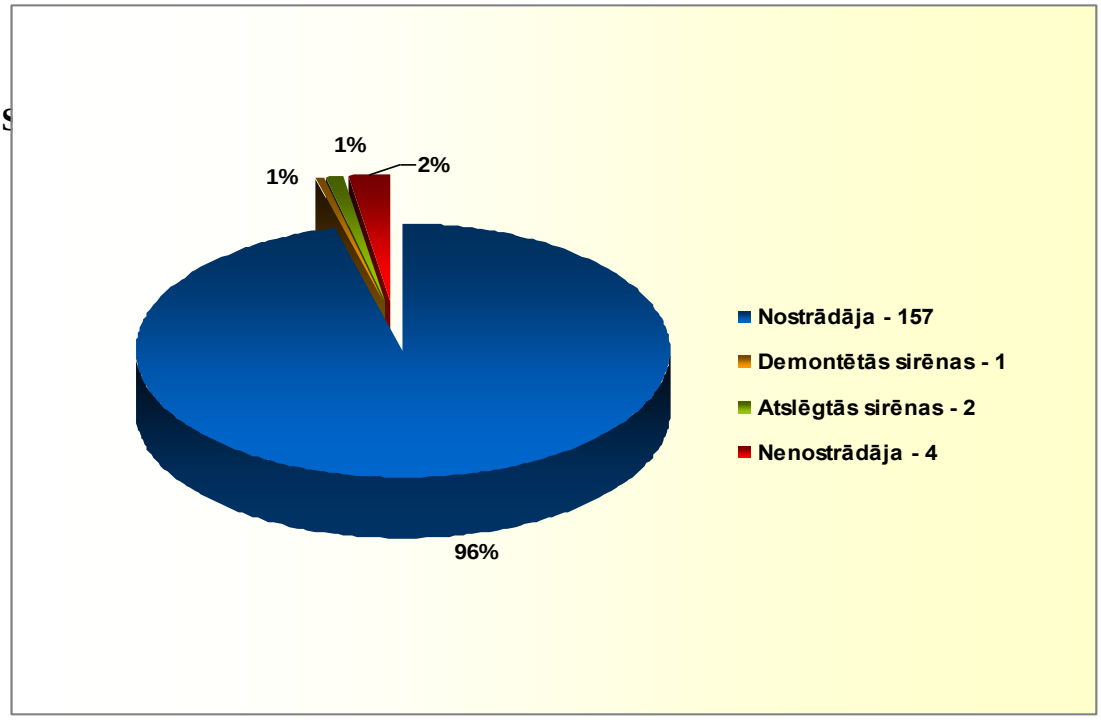
Saskaņā ar Civilās aizsardzības likuma 7.panta pirmās daļas 1.punktu Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam uzdots organizēt civilās trauksmes un apziņošanas sistēmas uzturēšanu.

Kā iepriekš minēts, valsts teritorijā divas reizes gadā veic trauksmes sirēnu gatavības pārbaudi. Vairāk vai mazāk, ik gadus pārbaudēs konstatē sirēnu darbības traucējumus.

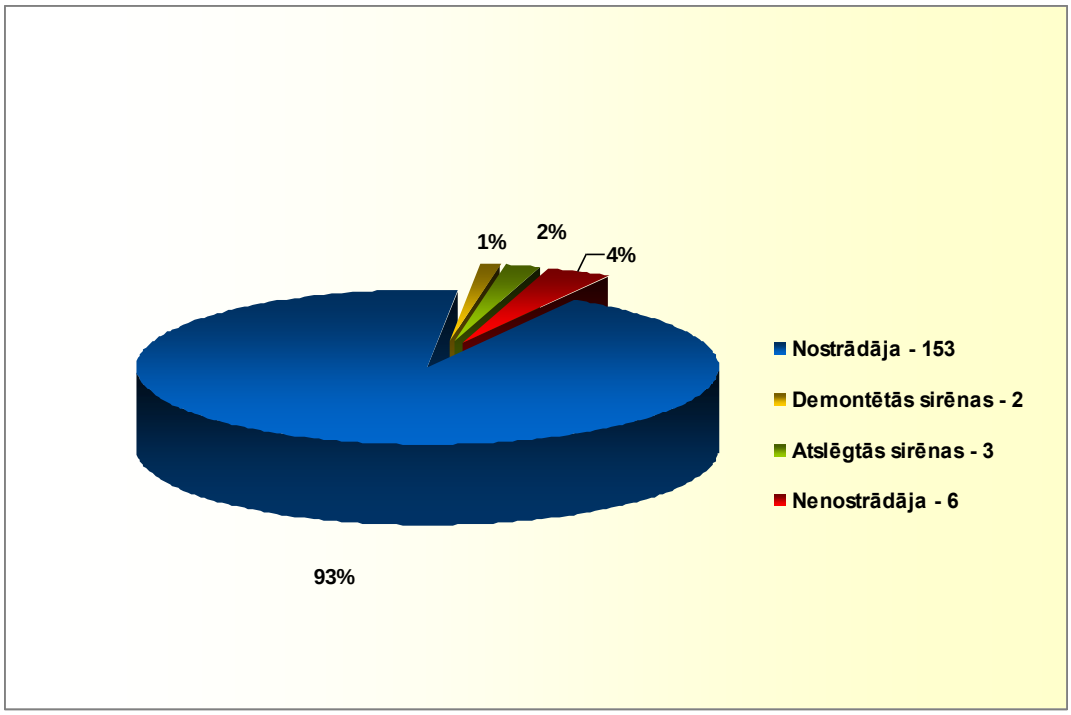
Neliels ieskats par sirēnu pārbaudēm:

2011.gada 5.maijā veicot trīs minūšu ilgu 164 trauksmes sirēnu tehniskās gatavības pārbaudi, datorsistēma uzrādīja astoņu sirēnu iespējamus darbības traucējumus, pārējās 156 sirēnas darbojās normāli.

2011.gada 10.novembrī veiktās sirēnu pārbaudes rezultāti:

2012.gada 22.novembra sirēnu pārbaudes rezultāti:

Veicot trauksmes sirēnu pārbaudi 2014.gada novembrī - kopumā no 164 sirēnām 29 konstatēja dažādus bojājumus, t. sk. 24 no tām nedarbojās, par ko portālu Diena.lv informēja Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests.

Fragments no 2015.gada 5. jūnija laikraksta "Bauskas dzīve":

"Ar mērķi pārbaudīt VUGD gatavību operatīvi iedarbināt trauksmes sirēnas situācijā, kad ir traucējumi radiosakaru darbībā, atšķirībā no citām reizēm, kad iekārtas iedarbināja no centrālās vadības pults, ceturtdien, 2015.gada 4. jūnijā, plkst. 10.00 sirēnas uz Bauskas 2.vidusskolas un Iecavas internātpamatskolas jumta pirmo reizi ieslēdza manuāli.

«Bauskas Dzīve» aptaujāja iecavniekus un baušķeniekus, lai noskaidrotu, vai viņi dzirdējuši trauksmes sirēnas signālus. Iecavas veselības centra, Dzirnavu ielā 1, klientu reģistratore Laima Viļuma pastāstīja, ka skola nav tālu, tādēļ signālu varēja dzirdēt pietiekami labi. Iecavas pastā Rīgas ielā 21, nedz vadītāja, nedz klientu zālē strādājošie sirēnu raidīto skaņu nedzirdēja. Pasta nodaļas vadītāja Ilze Kaļinovska

piebilda, ka ēka atrodas tranzīta ielas malā, tādēļ nav brīnums, ka mašīnu trokšņi liedza saklausīt sirēnas.

Salātu ielā 10 Bauskā dzīvojošā Brigita Kuzma konstatēja: «Mūsu māja atrodas netālu no 2. vidusskolas. Sirēnu dzirdēju labi, īpaši brīžos, kad tā pagriezās uz mūsu pusi.» Upes ielā, kas atrodas tālāk no vidusskolas, dzīvojošā Vanda Pavasare arī dzirdējusi sirēnu: «Es strādāju dārzā, tad jau nevar nedzirdēt. Kā būtu bijis, ja būtu atradusies istabā, nezinu.»”

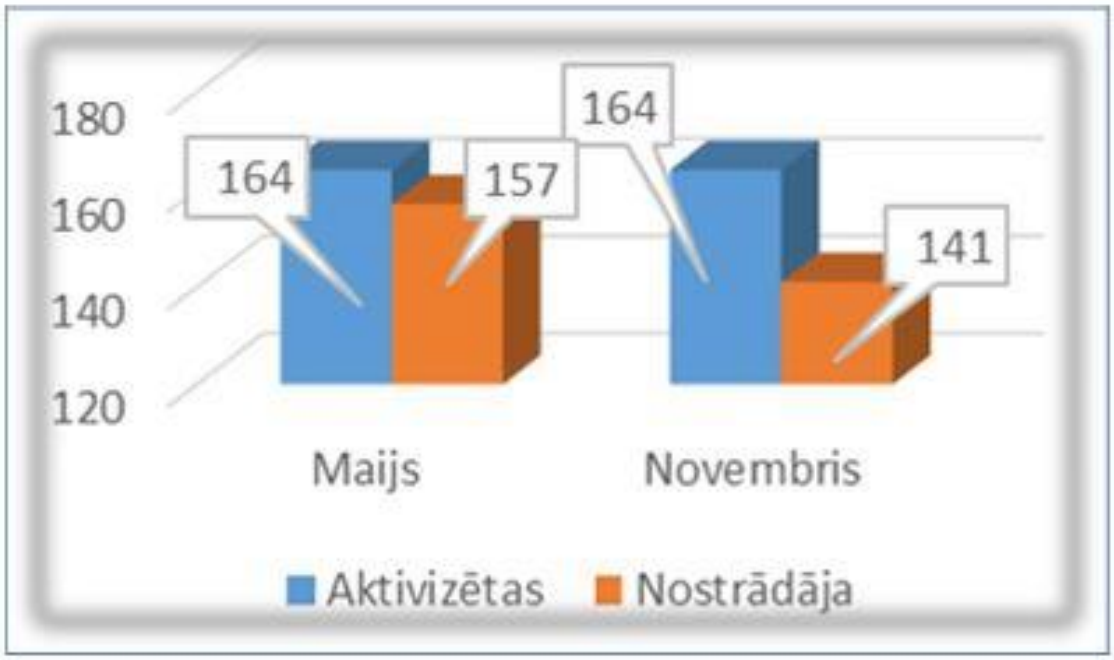
Bauskā uz 2.vidusskolas jumta novietoto trauksmes sirēnu ieslēdz VUGD darbinieks Viktors Gailis. Foto: Ivars Bogdanovs

2018.gadā trauksmes sirēnas iedarbināja attālināti, izmantojot trauksmes sirēnu vadības programmatūru no trauksmes sirēnu centrālās vadības pults, 28.maijā no pārbaudītajām 163 sirēnām – bez traucējumiem un bojājumiem darbojās 151, 12 sirēnām konstatēja tehniskas problēmas, no kurām sešas izdevās iedarbināt manuāli. No 26.novembrī pārbaudītajām 163 sirēnām, bez traucējumiem un bojājumiem darbojās 160 sirēnas, 3 sirēnām konstatēja tehniskas problēmas, no kurām vienu izdevās iedarbināt manuāli.

2018.gada 26.novembra elektronisko plašsaziņas līdzekļu monitoringa rezultāti

Nr.	Plašsaziņas līdzekļa (TV vai radio) nosaukums	Pārraidīšanas laiks	Piezīmes
1.	A/S "Latvijas Neatkarīgā Televīzija" paziņojuma pārraide televīzijas programmā		Nepārraidīja
2.	SIA "Pirmais Baltijas Kanāls" paziņojuma pārraide televīzijas programmā	No plkst.10.30 līdz plkst.10.40	Paziņojuma "teksta lenta"
3.	VSIA "Latvijas radio"		
	Latvijas radio 1 programmā	Plkst.10.40	Raidījums "Zināmais nezināmajā"
	Latvijas radio 2 programmā	Nepārraidīja	Raidījums "Rīta mūzika"
	Latvijas radio 3 programmā	Nepārraidīja	Raidījums "Neakadēmiski"
	Latvijas radio 4 programmā	Nepārraidīja	Raidījums "Ģiemenes draugs" (Член семьи)"
	Latvijas radio "PIECI" programmā	Nepārraidīja	Raidījums "Otrās brokastis"
	Latvijas radio "NABA" programmā	Nepārraidīja	Raidījums "Mūzika"
4.	SIA "MG Latgolas Bolss" paziņojuma pārraide radio programmā	No plkst.10.30 līdz plkst.10.33	
5.	SIA "Latgales reģionālā televīzija" paziņojuma pārraide televīzijas programmā	No plkst.10.37 līdz plkst.10.38	
6.	SIA "DAUTKOM TV" paziņojuma pārraide televīzijas programmā	No plkst.10.30 līdz plkst.10.34	
7.	Saldus novada p/a "Saldus radio" paziņojuma pārraide radio programmā	Plkst.10.28	
8.	SIA "Radio Skonto" paziņojuma pārraide radio programmā	Plkst.10.29	Pārraidīts pirms sirēnu pārbaudes
9.	A/S "Radio SWH" paziņojuma pārraide radio programmā	Plkst.10.32	
10.	SIA "Vidusdaugavas televīzija" paziņojuma pārraide televīzijas programmā	Pārraidīts pirms sirēnu pārbaudes	
11.	VSIA "Latvijas televīzija" paziņojuma pārraide televīzijas programmā	Nepārraidīja	
12.	SIA "Vārds & CO" (Latvijas kristīgais radio) paziņojuma pārraide radio programmā	Plkst.10.27	Pārraidīts pirms sirēnu pārbaudes

Trauksmes sirēnu pārbaužu rezultāti 2019.gadā

2019.gadā trauksmes sirēnas iedarbināja attālināti no trauksmes sirēnu centrālās vadības pults. Sirēnu gatavības pārbaudes rezultātā 10.maijā no pārbaudītajām 164 trauksmes sirēnām bez traucējumiem un bojājumiem automātiski nostrādāja 157, četras sirēnas iedarbināja manuāli, bet trīs nedarbojās tehnisku iemeslu dēļ. 27.novembrī pārbaudīja 164 trauksmes sirēnas, manuāli ieslēdzot 141 trauksmes sirēnu, kur 8 tika konstatēti darbības traucējumi, bet dažādu iemeslu dēļ 23 sirēnas iedarbināt nevarēja.

Ar mērķi pilnveidot civilās aizsardzības sistēmu, 2016.gada 1.oktobrī stājās spēkā Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldības likums, uz kuru pamatojoties 2017.gadā tika izstrtādāti vairāki Ministru Kabineta noteikumi, t.sk. "Valsts agrīnās brīdināšanas sistēmas izveidošanas, darbības un finansēšanas kārtība" (MK 2017.g.08.augusta noteikumi Nr.440). Iepriekšējā kārtība netika būtiski mainīta, bet gan precizēta atbilstoši tā brīža situācijai un jaunajai terminoloģijai attiecībā uz civilās trauksmes un apziņošanas sistēmu.

Lai nodrošinātu Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 11.decembra direktīvas (ES) 2018/1972 "Par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi" noteiktās prasības, 2020.gadā tika pabeigts Eiropas Savienības Civilās aizsardzības finanšu instrumenta atbalstīts projekts "Pētījums par agrīnās brīdināšanas sistēmām, kas balstīts uz telekomunikāciju tehnoloģijām", kurā tika izvērtēti trīs tehnoloģiskie risinājumi Latvijas iedzīvotāju apziņošanai, kas balstīti uz mobilo sakaru risinājumiem – šūnu apraides sistēma; atrašanās vietā balstīts SMS risinājums; un mobilā lietotne".

Pētījuma ietvaros tika secināts, ka šūnu apraides tehnoloģija sabiedrības brīdināšanas sistēmas ieviešanai Latvijā ir piemērotākais risinājums. Iedzīvotāji paziņojumu par iespējamu apdraudējumu vai notikušu katastrofu saņems mobilajā tālrunī. Galvenais ieguvums būs iespēja ātri apziņot iedzīvotājus un tūristus noteiktā teritorijā.

Šūnu apraides sistēmas tehnisko ieviešanu īstenos Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs. Sistēmas darbības uzsākšana paredzēta 2024.gada otrajā pusē.

Projekta īstenošanas rezultātā tiks veicināta arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta efektivitāte un samazināts administratīvais slogs VUGD pakalpojumu sniegšanai, veicinot informācijas apmaiņu starp VUGD un iedzīvotājiem.

4. Valsts materiālās rezerves

Valsts materiālās rezerves izveidoja aptuveni 1950.gadā un ik pēc desmit gadiem tās atjaunoja. Latvijas Republikā pēdējo reizi rezerves atjaunoja 1989.gadā. PSRS laikā bija valsts materiālās rezerves un Veselības aizsardzības ministrijas tā saucamie neaizskaramie krājumi.

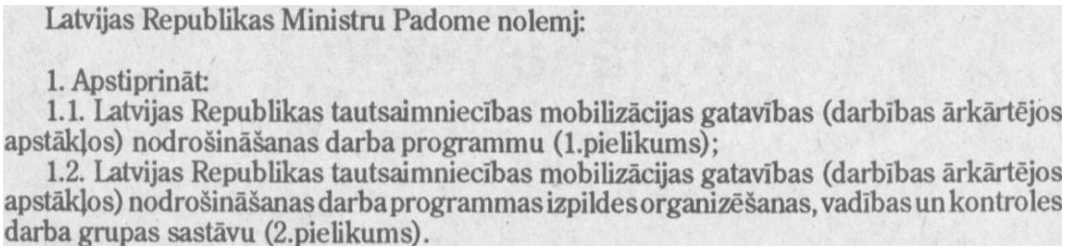
1989.gadā Ventspils pilsētas iedzīvotājiem pēc valdības lēmuma no valsts materiālajām rezervēm tika izsniegtas gāzmaskas GP-5 individuālajai aizsardzībai.

1991.gada 13.septembrī Latvijas Republikas Ministru Padome pieņēma lēmumu «Par PSRS Ministru Padomes Galvenās materiālo rezervju pārvaldes Baltijas teritoriālās pārvaldes darbību Latvijas Republikā» (lēmuma Nr.240).

Valsts materiālo rezervju jautājumu risināšana no 1992.g. līdz 1994.g. bija uzdota Ārējās tirdzniecības ministrijai, no 1994.g. līdz 1998.g. - Finanšu ministrijai, no 1998.gada maija Iekšlietu ministrijai, bet no 2009.gada Iekšlietu ministrijas Nodrošinājuma valsts aģentūrai.

Sakarā ar Latvijas Republikas valsts pārvaldes sistēmas reorganizāciju 1992.gadā Arējās tirdzniecības ministrija no likvidētās Ekonomikas ministrijas savā pārziņā pārņēma valsts uzņēmumu «Latvijas Republikas Valsts materiālo rezervju pārvalde».

V/u "Materiālās rezerves" nodošanas aktā Ārējās tirdzniecības ministrijai minēts, ka 1992.gada maijā bija 218 valsts materiālo rezervju atbildīgie glabātāji, t.sk. 48 valsts rezervju glabātāji un 170 mobilizācijas rezervju –glabātāji.

Latvijas Republikas Ministru Padome nolemj:

1. Apstiprināt:

1.1. Latvijas Republikas tautsaimniecības mobilizācijas gatavības (darbības ārkārtējos apstākļos) nodrošināšanas darba programmu (1.pielikums);

1.2. Latvijas Republikas tautsaimniecības mobilizācijas gatavības (darbības ārkārtējos apstākļos) nodrošināšanas darba programmas izpildes organizēšanas, vadības un kontroles darba grupas sastāvu (2.pielikums).

Tika apstiprināta Latvijas tautsaimniecības mobilizācijas gatavības (darbības ārkārtējos apstākļos) nodrošināšanas darba programma un izveidota darba grupa programmā iekļauto jautājumu risināšanai. Darba grupā nozīmēja arī Civilās aizsardzības operatīvā centra darbinieku.

Ministrijām, tautsaimniecības nozarēm, resoriem, pašvaldību institūcijām, organizācijām un uzņēmumiem uzdeva līdz 1993.gada I ceturksnim pabeigt agrāk noteikto aizsardzības un mobilizācijas uzdevumu inventarizāciju, izstrādāt prognozes 1993.gadam par piegādēm un pakalpojumiem valsts vajadzībām tautsaimniecības mobilizācijas sagatavošanai (darbam ākārtējos apstākļos).

1993.gada februārī apstiprināja Pagaidnolikumu par Latvijas Republikas valsts materiālajām rezervēm, tā paša gadā 18. maijā pieņēma likumu «Par LR valsts materiālajām rezervēm", 2005. un 2006.gadā likumā veikti grozījumi.

Minētajā Pagaidnolikumā noteica, ka:

- uzņēmums «Materiālās rezerves» kontrolē LR valsts materiālo rezervju izveidošanu un saglabāšanu, kā arī aizdoto materiālo resursu savlaicīgu atpakaļ atdošanu valsts rezervēs;
- vienlaikus Civilās aizsardzības operatīvais centrs attiecīgi kontrolē mobilizācijas rezervēs esošo ar CA saistīto materiālo resursu saglabāšanu un atjaunināšanu, bet Labklājības ministrija ar medicīnisko palīdzību saistīto materiālo resursu saglabāšanu un atjaunināšanu.

Materiālo vērtību glabātājiem uzdeva uzņēmumam "Materiālās rezerves" ikgadu iesniegt pārskatus par LR valsts materiālo resursu daudzumu un kvalitāti pēc stāvokļa uz l.janvāri, bet Civilās aizsardzības operatīvajam centram pārskatu par mobilizācijas rezervēs esošajiem ar civilo aizsardzību saistītajiem materiālajiem resursiem.

1993.gada oktobrī apstiprināja Finanšu ministrijas pagaidnolikumu, kur Finanšu ministrijai savas kompetences ietvaros uzdotas funkcijas valsts materiālo rezervju uzturēšanas jomā.

1994.gadā izdoti MK noteikumi «Par valsts materiālo rezervju veidošanu, uzglabāšanu, izmantošanu un mobilizācijas uzdevumu noteikšanas kārtību».

1996.gada 3. oktobra Saeimas plenārsēdē, izskatot likumprojektu "Grozījums likumā "Par Latvijas Republikas civilo aizsardzību" otrajā lasījumā, atzīmēts, ka materiālajās rezervēs glabājas ievērojams daudzums ar civilo aizsardzību saistītu materiālu:

-1,5 miljoni dažāda tipa gāzmaskas,
- 29 tūkstoši bērnu aizsardzības kameras;
- 430 tūkstoši individuālās pretķīmiskās paketes;

- 9000 vienības radiometriskie un dozimetriskie mērīšanas līdzekļi;
- 9 300 sanitārās nestuves u.c.. ,

Akcentēts, ka materiālu uzglabāšanai tiek aizņemtas lielas platības Rīgā un republikas rajonos un valsts rezervēs esošie aizsarglīdzekļi ir izmantojami tikai ķīmiskā un kodolkara gadījumā.

Minētajā plenārsēdē Aizsardzības ministrijai izteikts aizrādījums, ka ministrijai vēl jopojām nav viedokļa par rezervju saglabāšanas nepieciešamību atgādinot, ka civilās aizsardzības valsts materiālo rezervju saglabāšanas lietderība un izdevumi ir jāskata saistībā ar Valsts aizsardzības plānu un Valsts aizsardzības koncepciju.

1997.gadā valsts rezervēs glabājās arī morāli novecojušas, astoņdesmito gadu sākumā ražoti medicīniskās iekārtas un instrumenti, un 1970.gadu beigās izgatavotās dezinfekcijas mašīnas, ko lieto epidēmijās.

1999.gadā valsts materiālo rezervju resursus uzglabāja 83 atbildīgie glabātāji, no tiem 29 atbildīgie glabātāji uzglabāja civilās aizsardzības inventāru, uz 2004.gadā 01.janvāri – 64 atbildīgie glabātāji t.sk. 30 atbildīgie glabātāji uzglabāja tikai civilās aizsardzības inventāru.

No 1994.g. maija – līdz 2004.g. janvārim izdotas 187 pavēles un rīkojumi par valsts materiālajām rezervēm t.sk. 76 par uzdevumu atcelšanu un resursu realizāciju, 28 par pagaidu mobilizācijas uzdevumu noteikšanu.

Ieskats CA valsts materiālo rezervju nomenklatūrā:

-gāzmaskas GP-5, GP-7, PDF, paredzētas cilvēku elpceļu, sejas un acu aizsargāšanai no ķīmiskajām kaujas vielām, radioaktīvajiem putekļiem, bakteriālajiem aerosoliem, kā arī daļēji no rūpniecībā izmantotajām ķīmiskajām vielām;

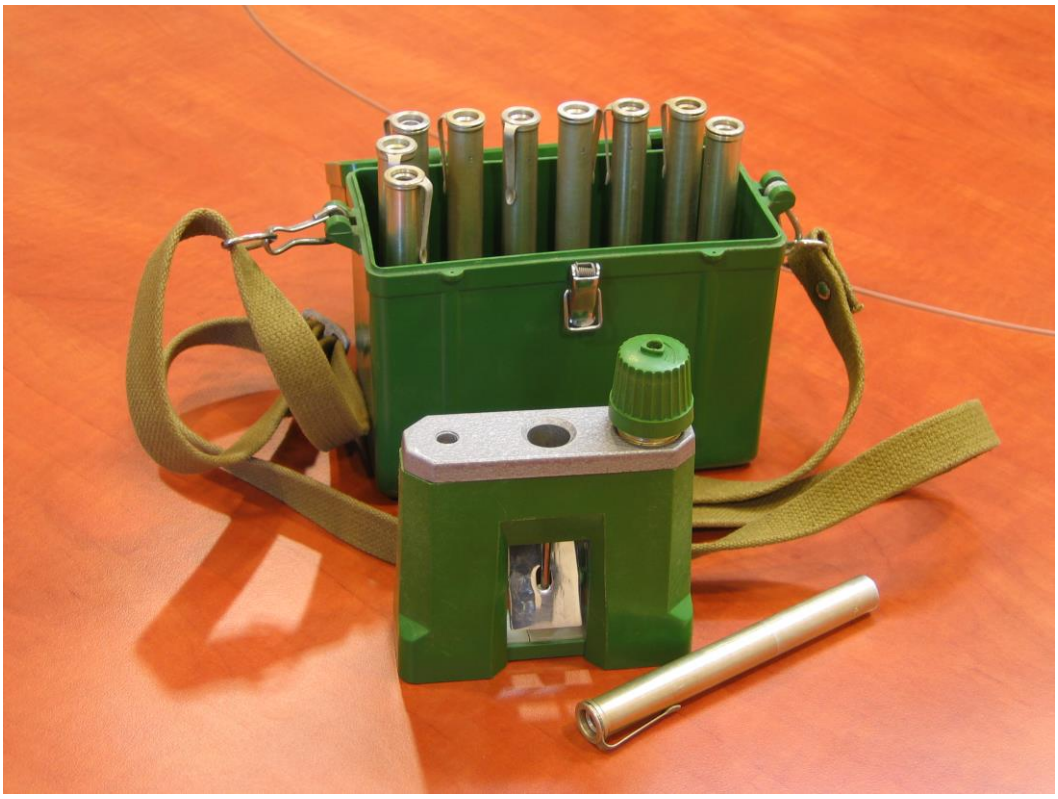
-bērnu aizsargkameras KZD, paredzētas bērniem, kuri jaunāki par 1,5 gadiem, aizsardzībai no ķīmiskajām kaujas vielām, radioaktīvajiem putekļiem, bakteriālajiem aerosoliem, kā arī daļēji no rūpniecībā izmantotajām ķīmiskajām vielām;

- dozimetri DP-5, paredzēti radiācijas līmeņa mērīšanai diapazonā no 50 μR/h līdz 200R/h;

- individuālo dozimetru komplekti DP-22V, DP-24 paredzēti individuālās apstarojuma dozas noteikšanai diapazonā no 2 R līdz 50 R, ja radiācijas līmenis vidē ir 0,5 R/h līdz 200 R/h;
- individuālo dozimetru komplekti ID-1 paredzēti apstarojuma dozas noteikšanai diapazonā no 20 R līdz 500 R;
- individuālie dozimetri RAD-60 (mkSv-Sv) paredzēti apstarojuma dozas noteikšanai;
- radiācijas detektori RDS-200 (0,01 mkSv-10 Sv) paredzēti radiācijas līmeņa mērīšanai;
- gāzes analizātori AUER "Actionsset" ķīmisko vielu un ķīmisko kaujas vielu identificēšanai.

Gāzmaskas GP-7 (ГП-7) (LUM 8934)

Individuālo dozimetru komplekts ID-1 (ИД-1) (LUM 8817)

2000.gadā valsts materiālajās rezervēs glabājās arī 501 600 gab. individuālās ķīmiskās aizsardzības paketes IPP-8A, paredzētas ķīmisko kaujas vielu neitralizācijai, materiālu glabāšanas termiņš 10 gadi bija beidzies.

Individuālās ķīmiskās aizsardzības pakete IPP-8A, 1980.gadi

Atzinumu par IPP-8A stāvokli sniedza Latvijas Organiskās sintēzes institūta Bioloģiski aktīvu savienojumu analīzes laboratorija, norādot, ka pakešu saturu nevar izmantot tehniskām vajadzībām, par ko saņemts slēdziens no Nacionālā vides veselības centra.

Sakarā ar minēto, individuālās ķīmiskās aizsardzības paketes IPP-8A jāizņem no valsts materiālajām rezervēm, jānoraksta un jāiznīcina saskaņā ar vides aizsardzības institūciju norādījumiem - lai nepieļautu cilvēku saindēšanos un vides piesārņojumu ar pakešu saturu.

Jau 1994.gadā bija norakstītas 197 250 gab. paketes IPP-8.

Individuālā aptieciņa – pašpalīdzībai un savstarpējai palīdzībai ievainojumu un apdegumu gadījumos (lai mazinātu sāpes) un profilaksei, kā arī saindējuma vājināšanai, ja saindējas ar fosfororganiskajām vielām, bakteriālajiem līdzekļiem un radioaktīvām vielām (LUMp 1561)

№7

LATVIJAS REPUBLIKAS IEKŠLIETU MINISTRIJA
Raiņa bulvāris 6, Rīga,LV-1050, Fakss 223853, tālrunis 7219263

P A V Ē L E
Rīgā

1998. g. 20. janvārī Nr. 37

Par valsts uzņēmuma "Materiālās rezerves" pārņemšanu no Finansu ministrijas

Saskaņā ar Ministru kabineta 1997.gada16.decembra rīkojumu "Par valsts uzņēmumu "Materiālās rezerves"" un lai nodotu valsts uzņēmumu "Materiālās rezerves" Iekšlietu ministrijas pārziņā

PAVĒLU:

1. Izveidot komisiju valsts uzņēmuma "Materiālās rezerves" pārņemšanai šādā sastāvā:

komisijas priekšsēdētājs:

A.Grigulis — IeM valsts sekretāra vietnieks;

komisijas priekšsēdētāja vietnieks:

J.Kokorevičs — IeM Saimniecības un apgādes pārvaldes priekšnieka vietnieks;

komisijas dalībnieki:

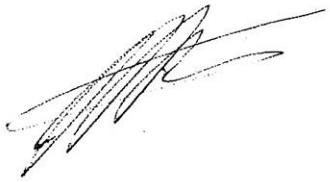
A.Mednis — IeM Ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Operatīvi-tehniskās daļas priekšnieks;

V.Rušenieks — IeM Ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Tehniskās un sakaru daļas priekšnieks;

LR CA CENTRS
Ien. Nr. 216
1997. g. 21.01.

V.Ļaksa	IeM Saimniecības un apgādes pārvaldes Centralizētās grāmatvedības galvenā grāmatvede;
L.Paulinš	IeM Civilās aizsardzības centra direktors;
J.Fišers	Finansu un īpašuma departamenta Valsts pasūtījumu un līgumu nodaļas galvenais speciālists;
A.Ašmanis	Finansu un īpašuma departamenta juristkonsults;

2. A.Grigulim - Finansu un īpašuma departamenta direktoram **līdz 1998.gada30.janvārim** iesniegt apstiprināšanai A.Starim - IeM valsts sekretāram valsts uznēmuma "Materiālās rezerves" nodošanas-pienemšanas aktu.

Valsts sekretārs A.Staris

1997.gadā Valsts uzņēmumu "Materiālās rezerves" nodeva Iekšlietu ministrijas, bet 1998.gadā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta pārziņā. Līdz ar citām nozarēm Valsts materiālo rezervju nomenklatūru un uzkrājamos daudzumus noteica arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta strukturvienībām.

Materiālajās rezervēs VUGD vajadzībām glabājās unificēta mini inženiertehnika, aprīkojums cilvēku glābšanai, ķīmisko avāriju likvidācijai, vides izlūkošanai u.c..

ADRESĀTS LR Civilās aizsardzības centrs
Pētersalas ielā 10, Rīgā, LV-1045

NOSŪTĪTĀJS Liepājas pilsētas Pašvaldības policija
Lielā iela 3, Liepāja, LV-3401

MINISTRIJA, PAŠVALDĪBA:
LR Civilā aizsardzība, Liepājas pilsētas dome

Veidlapa Nr. 12

T. Vilnīšķi
N. Ruskulim
Par K. Sparģa adresēt ar VU, MR ?
23.12.1999.
Pēc "M.R." ēr ganemis
Informācijas nodaļa
H. Soltanova
24.12.99.

ATSKAITE
PAR VALSTS (MOBILIZĀCIJAS) REZERVJU MATERIĀLO VĒRTĪBU DAUDZUMU
par 1999. gada II pusgadu.

Materiālu nosaukums	Mērvienība	Materiālu kods	Apstiprinātais uzkrājamais daudzums	Atrodas rezervēs atskaites gada sākumā daudzums pavisam	sākumā vērtība Ls	beigās daudzums pavisam	beigās vērtība Ls	Jāuzkrāj līdz apstipr. daudzumam kopā (4-7)	tai skaitā jāatdod pēc aizņemšanās	Piezīmes derīguma termiņš
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Filtrējošās gāzmaskas KOPĀ:	gab.	991000	55000	40040	1865,95	40040	1865,95	14960		
tanī skaitā pēc markām:										
GP - 5 (1979. g. ražojums)	gab.	991000	12000	12000	312,00	12000	312,00	0		1993.g. (pārb.)
GP - 5 (1980. g. ražojums)	gab.	991000	2000	2000	52,00	2000	52,00	0		1994.g. (pārb.)
GP - 5 (1983. g. ražojums)	gab.	991000	2000	2000	52,00	2000	52,00	0		1993.g.
GP - 5 (1988. g. ražojums)	gab.	991000	4280	4280	114,50	4280	114,50	0		2003.g.
GP - 5 (1989. g. ražojums)	gab.	991000	7760	7760	204,95	7760	204,95	0		2004.g.
GP - 7 (1989. g. ražojums)	gab.	991000	26960	12000	1 130,50	12000	1 130,50	14960		2004.g.
2. Bērnu gāzmaskas KOPĀ:	gab.	991000	23000	23000	655,00	23000	655,00	0		
PDF - 7 (1976. g. ražojums)	gab.	991000	8000	8000	202,50	8000	202,50	0		1991.g. (pārb.)
PDF - ŠA (1983. g. ražojums)	gab.	991000	5200	5200	133,00	5200	133,00	0		1998.g.
PDF - DA (1984. g. ražojums)	gab.	991000	1800	1800	47,00	1800	47,00	0		1999.g.
PDF - D (1989. g. ražojums)	gab.	991000	3200	3200	112,50	3200	112,50	0		2004.g.
PDF - Š (1989. g. ražojums)	gab.	991000	4800	4800	160,00	4800	160,00	0		2004.g.
3. Bērnu aizsardzības kameras KOPĀ:	gab.	991000	3000	2970	958,50	2970	958,50	30		
tanī skaitā pēc markām:										
KZD - 4 (1981. g. ražojums)	gab.	991000	300	300	99,50	300	99,50	0		1984.g. (nav pārb. metode)
KZD - 6 (1983. g. ražojums)	gab.	991000	700	700	225,00	700	225,00	0		1993.g. (nav pārb. metode)
KZD - 6 (1988. g. ražojums)	gab.	991000	1000	1000	322,00	1000	322,00	0		1998.g.
KZD - 6 (1989. g. ražojums)	gab.	991000	1000	970	312,00	970	312,00	30		1999.g.

SAŅEMTS
IeM VUGD Ārkārtējo situāciju
gatavības pārvaldīšanas pārvaldē
23.12.99 Nr. 478

Materiālu nosaukums	Mērvienība	Materiālu kods	Apstiprinātais uzkrājamais daudzums	Atrodas rezervēs atskaites gada sākumā daudzums pavisam	sākumā vērtība Ls	beigās daudzums pavisam	beigās vērtība Ls	Jāuzkrāj līdz apstipr. daudzumam kopā (4-7)	tai skaitā jāatdod pēc aizņemšanās	Piezīmes derīguma termiņš
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4. Rentgenometri-radiometri DP-5V KOPĀ:	gab.	991300	190	190	119,00	50	31,32	0		
tanī skaitā DP - 5V (1978. g. ražojums)	gab.	991300	50	50	3132,00	0	0,00	0		
tanī skaitā DP - 5V (1980. g. ražojums)	gab.	991300	20	20	12,52	0	0,00	0		
tanī skaitā DP - 5V (1981. g. ražojums)	gab.	991300	10	10	6,26	0	0,00	0		
tanī skaitā DP - 5V (1983. g. ražojums)	gab.	991300	60	60	37,58	0	0,00	0		
tanī skaitā DP - 5V (1988. g. ražojums)	gab.	991300	50	50	31,32	50	31,32	0		
5. Dozimetriskās kontroles aparāti KOPĀ:	gab.	991500	150	150	25,50	150	25,50	0		
tanī skaitā DP - 24 (1979. g. ražojums)	gab.	991500	100	100	17,00	100	17,00	0		
tanī skaitā DP - 24 (1980. g. ražojums)	gab.	991500	50	50	8,50	50	8,50	0		
6. Ķīmiskās izlūkošanas aparāti VPHR 1991.g.	gab.	991600	50	50	9,50	50	9,50	0		
7. Individuālās pretķīmiskās paketes IPP - 8 A (1974. g. ražojums)	gab.	991700	60000	60000	183,50	60000	183,50	0		1994.g.
KOPSUMMĀ:					Ls 3817,45		Ls 3729,77			

Policijas priekšnieks / N.Dīķis /

Galvenā grāmatvede / D. Karlsone /

Tālr. 34242 84

1999.gadā no valsts materiālajām rezervēm sniegta humānā palīdzība Kosovas albāņu bēgļiem (segas) par kopējo summu Ls 49 470, Turcijā zemestrīcē cietušajiem (Palagi, individuālās pārsienamās paketes, sanitārās nestuves, asins pārliešanas sistēmas) par kopējo summu Ls 15 572. 2000.gadā Rumānijā dabas katastrofā cietušajiem - medikamenti un medicīnas preces - Ls 26 361 un 2001.gadā Ukrainā plūdos cietušajiem medikamenti un medicīnas preces - Ls 6 388.

LATVIJAS REPUBLIKAS MINISTRU KABINETA
sēdes protokola Nr.20 izraksts

Rīgā 1999.gada 6.aprīlī

29.§

Par humānās palīdzības nosūtīšanu Kosovas albāņu bēgļiem

Apspriešanā piedalījās: V.Birkavs, K.Pētersone, I.Godmanis, R.Zīle, V.Makarovs, R.Jurdžs, A.Gorbunovs, A.Vītols, V.Krištopans.

1. Pieņemt zināšanai ārlietu ministra V.Birkava sniegto informāciju.
2. Finansu ministram I.Godmanim iedalīt no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem 100 tūkst. ASV dolāru ekvivalentu summu latos humānās palīdzības iegādei un nosūtīšanai Kosovas albāņu bēgļiem.
3. Ārlietu ministrijai kopīgi ar Labklājības ministriju un Zemkopības ministriju precizēt un sagatavot Kosovas albāņu bēgļiem nepieciešamo preču sarakstu.
4. Labklājības ministrijai, Zemkopības ministrijai un Iekšlietu ministrijai nodrošināt humānās palīdzības preču savākšanu saskaņā ar likumu "Par valsts un pašvaldību pasūtījumu" un organizēt preču nosūtīšanu Kosovas albāņu bēgļiem.
5. Ārlietu ministrijai koordinēt humānās palīdzības organizēšanu.
6. Satiksmes ministrijai nodrošināt humānās palīdzības kravas nogādāšanu Kosovas albāņu bēgļiem.

Ministru prezidents V.Krištopans

Valsts kancelejas direktors A.Vītols

APSTIPRINĀTA
ar Iekšlietu ministrijas
2001.gada 28.12.
rīkojumu Nr. 938

Instrukcija
par gāzmasku un bērnu aizsargkameru
izsniegšanas kārtību iedzīvotājiem

I Vispārīgie noteikumi

1. Instrukcija nosaka valsts materiālo rezervju gāzmasku un bērnu aizsargkameru (turpmāk- aizsarglīdzekļu) saņemšanas kārtību no noliktavām un izsniegšanas kārtību iedzīvotājiem ārkārtējas situācijas, militāra iebrukuma, kara vai to draudu gadījumā (gāzmaskas paredzētas elpošanas orgānu, sejas un acu aizsardzībai no ķīmisko vielu, radioaktīvo putekļu, kā arī bakteriālo līdzekļu iedarbības, bet bērnu aizsargkameras - visa organisma aizsardzībai).

2. Valsts materiālo aizsarglīdzekļu uzglabāšanu veic atbildīgie glabātāji, kuri nodrošina to savlaicīgu izsniegšanu no noliktavām.

II Aizsarglīdzekļu izņemšana no valsts materiālajām rezervēm

3. Aizsarglīdzekļus ārkārtējas situācijas, militāra iebrukuma, kara vai to draudu gadījumā no valsts materiālajām rezervēm atbildīgie glabātāji izņem uz iekšlietu ministra rīkojuma pamata.
4. Aizsarglīdzekļu izsniegšanu iedzīvotājiem organizē un veic Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (VUGD) teritoriālās struktūrvienības, iesaistot attiecīgās pašvaldības.
5. VUGD teritoriālā struktūrvienība par saņemto rīkojumu informē pašvaldības vadītāju, Ārkārtējo situāciju operatīvās komisijas (ĀSOK) priekšsēdētāju un atbildīgo glabātāju.

III Aizsarglīdzekļu sagatavošana izsniegšanai

6. VUGD teritoriālās struktūrvienības, iesaistot pašvaldības:
6.1. nosaka aizsarglīdzekļu izsniegšanas punktus, informē iedzīvotājus par punktu atrašanās vietām un nodrošina tos ar norādes zīmēm;
6.2. plāno aizsardzības līdzekļu sadali izsniegšanas punktiem;
6.3. nozīmē izsniegšanas punktu vadītājus un nepieciešamo darbinieku skaitu darba organizēšanai izsniegšanas punktā;
6.4. slēdz līgumus ar juridiskām un fiziskām personām par aizsarglīdzekļu transportēšanu no atbildīgā glabātāja uz izsniegšanas punktiem. Plānojot aizsarglīdzekļu transportēšanu, jāņem vērā iepakojuma izmēri un svars (2.pielikums);

2001.gadā ar Iekšlietu ministrijas rīkojumu apstiprināja Instrukciju par valsts rezervju materiālo vērtību realizēšanu un Instrukcija par gāzmasku un bērnu aizsargkameru izsniegšanas kārtību iedzīvotājiem.

Saskaņā ar valsts uzņēmuma "Materiālās rezerves" uzskaiti bija precizēti gāzmasku un bērnu aizsargkameru veidi pēc izlaiduma gadiem, izstrādāta valsts karte – plāns ar visiem aizsarglīdzekļu atbildīgajiem glabātājiem, lai precizētu gāzmasku un bērnu aizsargkameru sadali starp pilsētām un rajoniem.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes datiem apkopota informāciju par iedzīvotāju dzimumvecumsastāvu republikas pilsētās un rajonos. Aizsarglīdzekļu sadale bija sadalīta pa vecuma grupām:

- pieaugušie cilvēki no 18 gadiem;
- skolas vecuma bērni 8 - 17 gadi;
- bērni līdz skolas vecumam 3 - 7 gadi;
- zīdaiņi 0 - 2 gadi.

Attiecīgi pēc vecuma grupām tika aprēķināts nepieciešamais gāzmasku un bērnu aizsargkameru daudzums pilsētās un rajonos, veikta gāzmasku un bērnu aizsargkameru pārdale starp pilsētām un rajoniem. Ar materiālo rezervju atbildīgajiem glabātājiem saskaņota aizsarglīdzekļu izsniegšanas kārtība no noliktavām.

Bija noteikti aizsarglīdzekļu izsniegšanas punkti un nozīmēti izsniegšanas punktu vadītāji, kā arī noslēgti līgumi par transporta nodrošināšanu aizsarglīdzekļu piegādei izsniegšanas punktos.

No 2003.gada līdz 2008.gadam valsts uzņēmums "Materiālās rezerves" sadarbībā ar VUGD ik gadu pārbaudīja atbildīgos glabātājus, izvērtējot valsts materiālo rezervju stāvokli un uzglabāšanas apstākļus.

VALSTS UGUNSDZĒSĪBAS UN GLĀBŠANAS DIENESTS
ZINĀTNISKI PĒTNIECISKĀ PĀRVALDE
Pētersalas iela 10, Rīga, LV-1045, tālrunis 7326107, fakss 7326119

2003.g. 20. oktobrī Nr. 11/4-347

Uz 2003 .g. 08. 05 Nr. 1/5-59

Valsts rezervju Centrālās
medicīnas iekārtu bāzes
direktoram
Vl. Barkēviča kungam

Par gāzmasku pārbaudi

Nosūtam Jums gāzmasku un respiratoru pārbaudes rezultātus. Gāzmaskas GP-5, izņemot paraugu Nr. 661, 679 maskas, mehāniski bojātas un paraugu Nr. 660, 662 maskas, kuru elastības pretestība pārsniedz pieļauto, atbilst spēkā esošajām prasībām.

59 % respiratoru R-2 paraugu neatbilst prasībām, jo to filtrējošais slānis sairis novecošanas rezultātā. Nepieciešama 100 % vizuālā pārbaude (neatverot paketes) partijām ar bojātiem paraugiem, brāķējot bojātos.

Pielikumā: Testēšanas pārskats Nr. 337 uz 7 lapām.

Priekšnieka p.i. V. Buiķis

Izpildīja: G. Rubess
7-326107

A. Kadiķim
kontrolei
28.06.2004

VALSTS UGUNSDZĒSĪBAS UN GLĀBŠANAS DIENESTS

Maskavas iela 5, Rīga, LV-1050, Fakss 7223542, e-pasts kanceleja@vugd.gov.lv , tālrunis 7075824

2004.g. 22. jūnijā Nr. 22/1107

Uz 2004.g ___ . _____ Nr _____

Rīgā

Valsts uzņēmuma
"Materiālās rezerves"
direktoram Z.Šalderam

Piedrujas ielā 5, Rīga, LV-1073

Par respiratoru R-2 pārbaudi

Valsts rezervju centrālā medicīnas iekārtu bāze informē (2004.gada 15.jūnija vēstule Nr. 1/5-149), ka pēc Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (turpmāk – VUGD) Zinātniski pētnieciskās pārvaldes rekomendācijām tika veikta respiratoru R- 2 vizuālā pārbaude. Pārbaudes rezultātā konstatēts, ka līdz 70 % respiratoru neatbilst tehnisko noteikumu prasībām. Lai risinātu jautājumu par respiratoru R-2 izņemšanu no valsts materiālajām rezervēm un to norakstīšanu, nepieciešams v/u "Materiālās rezerves" kopā ar Valsts rezervju centrālās medicīnas iekārtu bāzi sastādīt un iesniegt VUGD respiratoru pārbaudes aktu ar attiecīgu slēdzienu par to atbilstību tehnisko noteikumu prasībām un tālākas uzglabāšanas lietderību.

Pielikumā:
1. Valsts rezervju centrālās medicīnas iekārtu bāzes 2004.gada 15.jūnija vēstules Nr. 1/5-149 kopija uz 1 lapas;
2. VUGD Zinātniski pētnieciskās pārvaldes 2003.gada 10.oktobra vēstules Nr. 22/4-377 kopija uz 1 lapas.

Priekšnieks
ugd ģenerālis A.Straume

Kadiķis 7075929

Kd_34_vest2.doc

2008.gadā Ministru kabinets pieņēma lēmumu atteikties no gāzmasku, citu individuālo aizsardzības līdzekļu, kuru lietošanas termiņi bija sen beigušies glabāšanas un meklēja veidus kā no šīs valstij piederošās mantas atbrīvoties.

Viens no risinājumiem - 2008.gadā 20 000 gāzmaskas par simbolisku samaksu, viens santīms par katru, iegādājās komersanti otreizējai pārstrādei.

2008.gada 1.janvārī stājās spēkā Valsts materiālo rezervju likums, uzdodot civilās aizsardzības sistēmas ietvaros veidot un uzglabāt valsts materiālās rezerves, izmantošanai ārkārtējās situācijās, katastrofās un valsts apdraudējuma gadījumā.

Kopš 2009. gada 1.jūlija Valsts aģentūra "Materiālās rezerves" reorganizēja un funkcijas uzdeva Nodrošinājuma valsts aģentūrai (NVA).

Līdz ar grozījumiem Civilās aizsardzības likumā, kas stājās spēkā 29.10.2009.g., VUGD uzdota valsts materiālo rezervju atbildīgo glabātāju uzraudzība. Iepriekš, atbilstoši kompetencei, VUGD koordinēja valsts materiālo rezervju veidošanu un izmantošanu katastrofu pārvaldīšanai.

No 2010.gada VUGD Civilās aizsardzības pārvalde ik gadu veica valsts materiālo rezervju atbildīgo glabātāju pārbaudes valsts materiālo rezervju uzglabāšanas vietās, par pārbaudes rezultātiem sastādot aktus.

2010.gadā veiktas 10 pārbaudes; no 2011.gada līdz 2015.gadam ik gadu tika veiktas 30 līdz 36 pārbaudes; 2017.gadā - 27 pārbaudes, bet 2016.gadā - 58 pārbaudes pie 12 valsts materiālo rezervju glabātājiem, 2018.gadā – 56 pārbaudes.

Saskaņā ar VUGD izdotajiem rīkojumiem valsts materiālajās rezervēs esošos resursus izmanto katastrofu gadījumos veicamo reaģēšanas pasākumu izpildei, iesaistītā personāla individuālās aizsardzības nodrošināšanai, kā arī CA mācībās un katastrofu pārvaldīšanā iesaistītā personāla apmācībai.

Pārbaužu gaitā būtiskus pārkāpumus valsts materiālo rezervju uzskaites un uzglabāšanas apstākļos, to iesaistīšanā un izmantošanā reaģēšanas pasākumos nekonstatēja.

Izmantojot valsts materiālajās rezervēs esošos resursus, 2013.gadā sniegta humānā palīdzība Bulgārijas Republikai, sakarā ar Sīrijas bēgļu krīzi (segas - 1000 gab.).; 2014.gadā sniegta humānā palīdzība Ukrainai (deviņi strāvas ģeneratori); 2015.gadā – Ukrainai (4000 segas); palīdzība bēgļu krīzes risināšanā Slovēnijā

(palagi – 3000 gab., segas – 4000 gab., matraču pārvalki – 1000 gab., spilvendrānas – 1000 gab., spilveni – 200 gab.).

Ministru kabineta rīkojums Nr.26

Rīgā 2015.gada 23.janvārī (prot. Nr.3 1.§)

Par humānās palīdzības sniegšanu Ukrainai

1. Atbalstīt humānās palīdzības sniegšanu Ukrainai.

2. Iekšlietu ministrijai sagatavot humānās palīdzības sūtījumu (deviņi strāvas ģeneratori un 4000 segu) no valsts materiālo rezervju resursiem.

3. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam organizēt šā rīkojuma 2. punktā minētā humānās palīdzības sūtījuma nogādāšanu Ukrainā.

4. Iekšlietu ministrijai apkopot informāciju par humānās palīdzības sniegšanā izlietoto valsts materiālo rezervju atjaunošanai nepieciešamajiem un ar transportēšanu saistītajiem izdevumiem, kā arī sagatavot un iesniegt Ministru kabinetā rīkojuma projektu par finanšu līdzekļu piešķiršanu 2015. gadā no valsts budžeta programmas 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem". Noteikt, ka papildus piešķiramais finansējums, kas nepieciešams humānās palīdzības sniegšanā izlietoto valsts materiālo rezervju atjaunošanai un transportēšanas izdevumu segšanai, nepārsniedz 103 000 *euro*.

Ministru prezidenta vietā –
satiksmes ministrs *Anrijs Matīss*

Iekšlietu ministrs *Rihards Kozlovskis*

Lai nodrošinātu Covid-19 pandēmijas izplatības ierobežojošo pasākumu veikšanu, 2020.gadā valsts materiālo rezervju resursus izmantoja reaģēšanas pasākumos, nodrošinot VUGD funkciju izpildi, sniedzot atbalstu Valsts policijai, Valsts robežsardzei, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam u.c..

Sakarā ar Latvijas Republikas - Baltkrievijas Republikas pierobežā, nelikumīgu robežas šķērsošanas gadījumu skaita straujo pieaugumu 2021.gadā sniegts atbalsts Valsts robežsardzei, nodrošinot ģeneratoru, apsildāmo lielgabarīta telšu u.c. valsts materiālo rezervju resursu iesaistīšanu.

Izpildot 2021.gada 23.jūlija Ministru kabineta rīkojumam Nr.517 "Par humānās palīdzības sniegšanu Lietuvai" sagatavoja humānās palīdzības atbalstu no valsts materiālo rezervju resursiem (teltis, elektroģeneratori, apgaismošanas komplekti, metāla spoles ar kabeli apgaismošanas komplektiem un 3 000 segas), ko Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests nogādāja Lietuvas atbildīgajām institūcijām.

Pēdējos gados humānā palīdzība sniegta arī 2019. gada novembrī Albānijas Republikai zemestrīces un plūdu seku novēršanai un 2023.gadā zemestrīcē cietušajai Turcijai.

2019.gadā stājās spēkā jauns Valsts materiālo rezervju likums, nosakot, ka likuma mērķis ir nodrošināt valsts materiālo rezervju efektīvu izmantošanu katastrofu, militāru un citu apdraudējumu gadījumos.

5. Iedzīvotāju, izglītības iestāžu audzēkņu un iestāžu, komercsabiedrību un pašvaldību amatpersonu apmācība civilās aizsardzības jautājumos un rīcībai katastrofu gadījumos

Pētnieciskā darba II daļā “Reorganizētā civilās aizsardzības sistēma 1961.-1989.g.g.” sadaļās par “ Vadošo amatpersonu un iedzīvotāju apmācību rīcībai ārkārtējās situācijās”, par Republikānisko CA kursu vēsturi
un Vispārējo obligāto iedzīvotāju apmācību civilajā aizsardzībā un Civilās aizsardzības propagandu apkopotais materiālā iztirzāts par iedzīvotāju, skolu jaunatnes un dažādu līmeņu amatpersonu izglītošanu CA jautājumos.

Ar LR Ministru Padomes lēmumu Nr.328 “Par CA jautājumos pieņemto republikas Valdības lēmumu un rīkojumu grozīšanu un atzīšanu par spēku zaudējušiem” (pieņemts 1993.gada 21.jūnijā), “Spēku zaudējušo CA jautājumos pieņemto republikas valdības lēmumu un rīkojumu sarakstā” iekļauts, ka spēku zaudējuši -
-1944.gada 21.septembra lēmums Nr.140 “Par iedzīvotāju sagatavošanas kārtību pretgaisa un pretķīmiskai aizsardzībai” un
- 1968.gada 30.augusta lēmums Nr.397 “Par civilās aizsardzības apmācību ieviešanu Latvijas PSR kvalifikācijas celšanas mācību iestādēs tautas saimniecības vadošajiem darbiniekiem un speciālistiem”.

Apstiprināts
ar Latvijas Republikas Ministru Padomes
1993.gada lēmumu Nr. 328

Spēku zaudējušo civilās aizsardzības jautājumos pieņemto republikas valdības lēmumu un rīkojumu saraksts

1. 1944.gada 21.septembra lēmums Nr.140 "Par iedzīvotāju sagatavošanas kārtību pretgaisa un pretķīmiskai aizsardzībai".
2. 1968.gada 30.augusta lēmums Nr.397 "Par civilās aizsardzības apmācību ieviešanu Latvijas PSR kvalifikācijas celšanas mācību iestādēs tautas saimniecības vadošajiem darbiniekiem un speciālistiem".
3. 1974.gada 22.augusta lēmums Nr.467 "Par ražošanā un apkalpojošā sfērā nenodarbināto iedzīvotāju sagatavošanu civilai aizsardzībai".
4. 1989.gada 13.jūnija lēmums Nr.139 "Par pastāvīgajām ārkārtējām komisijām avāriju, katastrofu un stihisko nelaimju likvidācijai" (Ziņotājs, 1989, 28).
5. 1991.gada 24.oktobra lēmums Nr.283 "Par Latvijas Republikas Civilās aizsardzības operatīvo centru".
6. 1962.gada 1.oktobra rīkojums Nr.38-r.
7. 1966.gada 20.maija rīkojums Nr.714-r.
8. 1978.gada 31.augusta rīkojums Nr.494-r.
9. 1984.gada 20.jūnija rīkojums Nr.403-r.
10. 1989.gada 20.jūlija rīkojums Nr.212-r.
11. 1989.gada 15.decembra rīkojums Nr.404-r.
12. 1990.gada 14.februāra rīkojums Nr.56-r.
13. 1990.gada 29.jūnija rīkojums Nr.41-r.
14. 1991.gada 29.augusta rīkojums Nr.327-r.

Latvijas Republikas valsts ministrs *J.Dinevičs*

LR MP lēmums Nr.328 "Par CA jautājumos pieņemto republikas Valdības lēmumu un rīkojumu grozīšanu un atzīšanu par spēku zaudējušiem" tika pieņemts 1993.gada 21.jūnijā

Pēc Latvijas Neatkarības atgūšanas Latvija attīstīja kontaktus un sadarbību ar daudzām valstīm, kā arī piedalījās vairākās daudzpusējās starptautiskās programmās.

Mācību centram palīdzību un atbalstu sniedza ASV, Kanāda, Norvēģija, Somija, Zviedrija un NATO. Šo valstu pārstāvji apmeklēja CA Mācību centru, Pētersalas ielā 10.

1994.gada augustā uz Mācību centra bāzes tika organizēts Starptautiskais apgādes seminārs. Semināru Sponsorēja ASV, Eiropas Virspavēlniecības materiāli - tehniskās apgādes un aizsardzības palīdzības direktorāts. Vēlāk mācību centru apmeklēja Norvēģijas, Lielbritānijas, Kanādas, ASV civilās aizsardzības dienestu speciālisti.

1995.gadā augustā ieradās NATO CA komisijas ekspertu grupa, iepazinās ar situāciju un izstrādāja konkrētus priekšlikumus par iespējamo NATO palīdzību Latvijai civilajā aizsardzībā.

Ņemot vērā šīs tikšanās tika reorganizēta, pilnveidota CA sistēma Latvijā.

Saskaņā ar Civilās aizsardzības likuma (pieņemts 13.12.1992., pēdējie grozījumi 21.05.1998.) 6.panta 2.daļas 9.punktu Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (turpmāk - VUGD) pienākums ir organizēt iedzīvotāju, vispārizglītojošo skolu un vidējo speciālo mācību iestāžu audzēkņu, kā arī augstskolu studentu sagatavošanu rīcībai iespējamās ārkārtējās situācijās.

Pēc Latvijas Neatkarības atgūšanas Republikāniskos CA kursus (Pētersalas ielā 10, Rīgā) pārdēvēja par LR Civilās aizsardzības mācību centru, bet Republikas pakļautības pilsētu (Daugavpils, Liepājas, Ventspils, Jelgavas, Rēzeknes), Jēkabpils un Cēsu starprajonu kursus, Rīgas rajona un Rīgas pilsētas administratīvo rajonu kursus reorganizācijas procesā likvidēja.

Laikā no 1990.gada līdz 1991.gadam CA Mācību centrā, Rīgā netika veikta valsts pārvaldes, pašvaldību institūciju, uzņēmumu, iestāžu un organizāciju vadītāju apmācība. Ja iepriekšējos gados apmācībai uz kursiem brauca uz Rīgu, tad pēc reorganizācijas galvenā metode bija apmācība rajonos uz vietas. CA mācību centra darbinieki 1993.gadā apmācīja 487 cilv.; 1994.g.-834 cilv., 1995.g.-1008 cilv., 1996.g. – 827 cilv, 1997.g. – 875 cilv., un 1998.g. – 824 cilv..

LATVIJAS REPUBLIKAS

CIVILĀS AIZSARDZĪBAS OPERATĪVAIS CENTRS

Rīga PDP 226181 Kalpaka bulvāris 6. operatīvais dežurants, tel. 323025

Datums: 15.12.92 Mūsu reg. Nr: 126 Uz Jūsu reg. Nr:

Sakarā ar Likumu "Par Latvijas Republikas Civilo aizsardzību" pieņemšanu, š.g. 21.decembrī plkst.IO^{00} Civilās aizsardzības mācību centra telpās, Rīgā, Pētersalas ielā IO notiks vienas dienas seminārs CA jautājumos.

Uz semināru jāierodās par CA atbildīgai personai.

Izziņas pa telefonu - 228683

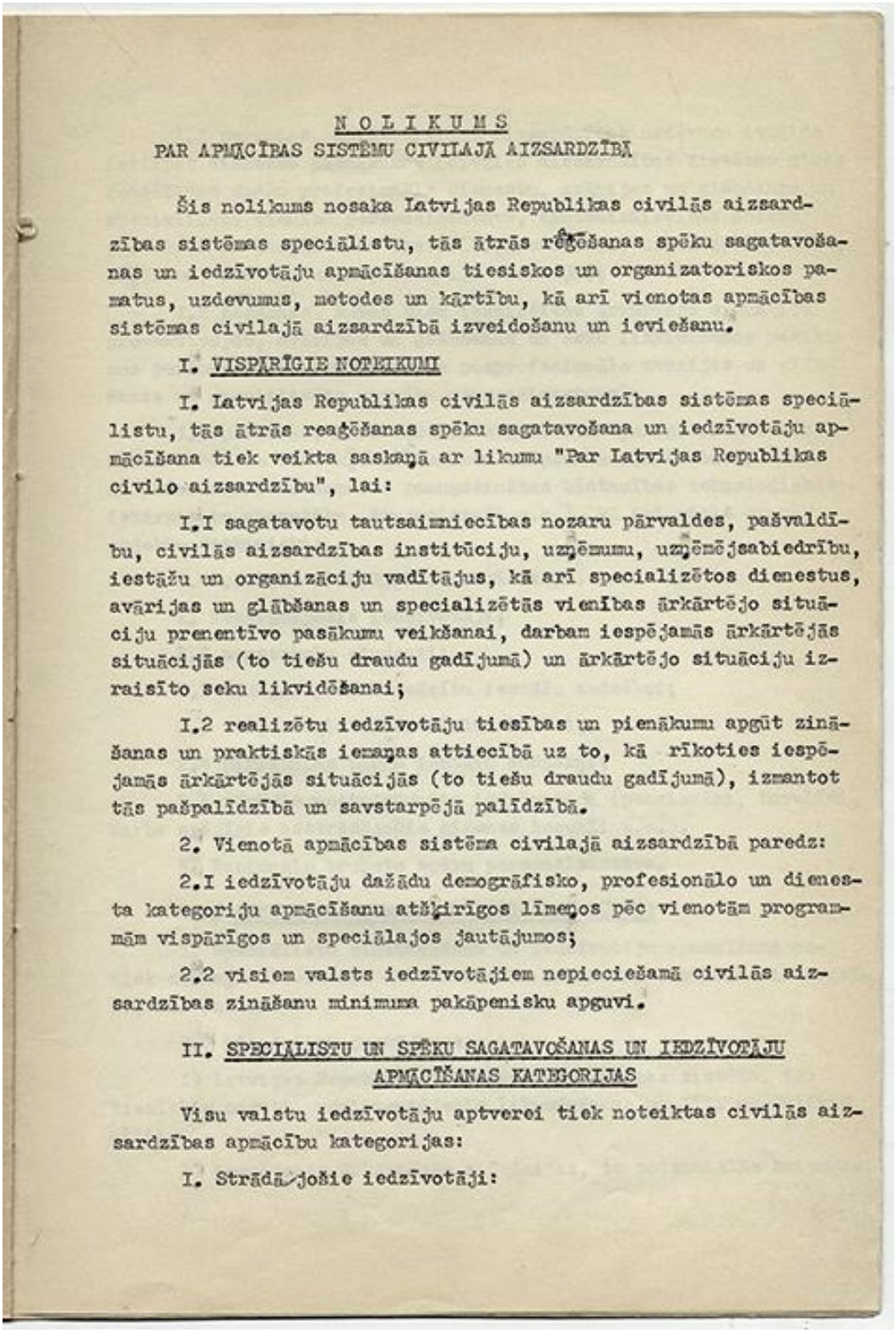
LATVIJAS REPUBLIKAS CA
OPERATĪVĀ CENTRA
PRIEKŠNIEKS I.BRUŅENIEKS

Nosūtīts:

1. Aizsardzības ministrijai 15.12.92.
2. Arhitektūras un celtniecības ministrijai 15.12.92.
3. Ekonomisko reformu ministrijai
4. Finansu ministrijai 15.12.92.
5. Iekšlietu ministrijai
6. Izglītības ministrijai 15.12.92.
7. Jūras lietu ministrijai
8. Labklājības ministrijai
9. Lauksaimniecības ministrijai 15.12.92.
10. Meža ministrijai 15.12.92.
11. Rūpniecības un enerģētikas ministrijai 15.12.92.
12. Satiksmes ministrijai

GALVENAIS SPECIĀLISTS O.DOMBROVSKIS

1993.gadā LR Civilās aizsardzības centrs izstrādā Nolikumu par apmācības sistēmu CA.

N O L I K U M S

PAR APMĀCĪBAS SISTĒMU CIVILAJĀ AIZSARDZĪBĀ

Šis nolikums nosaka Latvijas Republikas civilās aizsardzības sistēmas speciālistu, tās ātrās reģēšanas spēku sagatavošanas un iedzīvotāju apmācīšanas tiesiskos un organizatoriskos pamatus, uzdevumus, metodes un kārtību, kā arī vienotas apmācības sistēmas civilajā aizsardzībā izveidošanu un ieviešanu.

I. VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

I. Latvijas Republikas civilās aizsardzības sistēmas speciālistu, tās ātrās reaģēšanas spēku sagatavošana un iedzīvotāju apmācīšana tiek veikta saskaņā ar likumu "Par Latvijas Republikas civilo aizsardzību", lai:

I.I sagatavotu tautsaimniecības nozaru pārvaldes, pašvaldību, civilās aizsardzības institūciju, uzņēmumu, uzņēmējsabiedrību, iestāžu un organizāciju vadītājus, kā arī specializētos dienestus, avārijas un glābšanas un specializētās vienības ārkārtējo situāciju prenentīvo pasākumu veikšanai, darbam iespējamās ārkārtējās situācijās (to tiešu draudu gadījumā) un ārkārtējo situāciju izraisīto seku likvidēšanai;

I.2 realizētu iedzīvotāju tiesības un pienākumu apgūt zināšanas un praktiskās iemaņas attiecībā uz to, kā rīkoties iespējamās ārkārtējās situācijās (to tiešu draudu gadījumā), izmantot tās pašpalīdzībā un savstarpējā palīdzībā.

2. Vienotā apmācības sistēma civilajā aizsardzībā paredz:

2.I iedzīvotāju dažādu demogrāfisko, profesionālo un dienesta kategoriju apmācīšanu atšķirīgos līmeņos pēc vienotām programmām vispārīgos un speciālajos jautājumos;

2.2 visiem valsts iedzīvotājiem nepieciešamā civilās aizsardzības zināšanu minimuma pakāpenisku apguvi.

II. SPECIĀLISTU UN SPĒKU SAGATAVOŠANAS UN IEDZĪVOTĀJU APMĀCĪŠANAS KATEGORIJAS

Visu valstu iedzīvotāju aptverei tiek noteiktas civilās aizsardzības apmācību kategorijas:

I. Strādājošie iedzīvotāji:

I.I personas, kurām civilās aizsardzības uzdevumu izpilde ietilpst dienesta pienākumos (civilās aizsardzības sistēmas ātrās reaģēšanas spēku profesionālo dienestu, avārijas un glābšanas un specializēto vienību personālsastāvs, tautsaimniecības nozaru pārvaldes un pašpārvalžu institūciju vadītāji, uzņēmējsabiedrību, uzņēmumu, iestāžu un organizāciju vadītāji);

I.2 personas, kuras tiek iesaistītas ārkārtējo situāciju preventīvajos, avārijas un glābšanas un seku likvidēšanas pasākumos periodiski (brīvprātīgo un pusprofesionālo avārijas un glābšanas un specializēto vienību personālsastāvs);

I.3 personas, kuru darbība saistīta ar paaugstinātas bīstamības tehnisku līdzekļu un iekārtu ekspluatāciju (sabiedriskais un personīgais transports paaugstinātas bīstamības tehnoloģiskās iekārtas un aparatūra, šaujamieroči u.c.), kā arī riska grupas objektu darbinieki;

I.4 pārējie strādājošie iedzīvotāji.

2. Nestrādājošie iedzīvotāji;

2.I augstskolu studenti;

2.2 vidējo speciālo mācību iestāžu audzēkņi;

2.3 vispārizglītojošo skolu skolēni;

2.4 pirmskolas bērnu iestāžu audzēkņi;

2.5 pārējie nestrādājošie iedzīvotāji (pensionāri, invalīdi, darba spējīgie nestrādājošie ģimenes locekļi u.c.).

3. Nacionālo bruņoto spēku personālsastāvs.

III. <u>MĀCĪBU PROGRAMMAS UN APMĀCĪBAS LĪMEŅI</u>

I. Speciālistu sagatavošana un iedzīvotāju apmācīšana notiek saskaņā ar vienotu valsts mācību programmu civilajā aizsardzībā, kas paredz:

I.I vispārīgos jautājumus:

I) Latvijas Republikas civilās aizsardzības sistēma, tās tiesiskie pamati, reglamentējošie likumdošanas un citi normatīvie akti;

2) iespējamās ārkārtējās situācijas, to potenciālās briesmas;

"APSTIPRINU"
LR CA CENTRA
DIREKTORS
V. MUCENIEKS
1994. gada "16" novembrī

LATVIJAS REPUBLIKAS CIVILĀS AIZSARDZĪBAS MĀCĪBU CENTRA APMĀCĪBU DARBA PLĀNS 1995. GADAM

Nr. p.k.	Apmācāmo kategorijas	Mācību grupu skaits	Apmācību laiks		Apmācību apjoms		Nodarbību vieta
			Mēnesis	Datums	Dienas	Stundas	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	MINISTRIJU, DEPARTAMENTU VADĪTĀJI, VIETNIEKI, GALVENIE SPECIĀLISTI, NODAĻU VADĪTĀJI	1	Janvāris	3 - 5	3	24	Mācību centrs (MC)
2.	MINISTRIJU, DEPARTAMENTU, PAŠVALDĪBU CIVILĀS AIZSARDZĪBAS (CA) DARBINIEKI	2	Janvāris	9 - 13	5	40	MC
			Janvāris Februāris	30 - 3	5	40	MC
3.	PAŠVALDĪBU (PILSĒTU, RAJONU, PAGASTU) VADĪTĀJU VIETNIEKI, NODAĻU VADĪTĀJI, ATBILDĪGIE DARBINIEKI	8	Janvāris	17 - 18	2	16	MC,rajons
			Februāris	7 - 8	2	16	MC,rajons
			Februāris	21 - 22	2	16	MC,rajons
			Marts	14 - 15	2	16	MC,rajons
			Septemb.	20 - 21	2	16	MC,rajons
			Oktobris	10 - 11	2	16	MC,rajons
			Oktobris	24 - 25	2	16	MC,rajons
			Novembris	7 - 8	2	16	MC,rajons
4.	RISKA GRUPAS UZŅĒMUMU, UZŅĒMĒJSABIEDRĪBU, IESTĀŽU, ORGANIZĀCIJU (TAUTAS SAIMNIECĪBAS OBJEKTU - TSO) VADĪTĀJI, VIETNIEKI	2	Janvāris	24 - 26	3	24	MC, TSO, rajons
			Februāris	14 - 16	3	24	MC,TSO, rajons
5.	RISKA GRUPAS TSO CA DARBINIEKI	1	Marts	1 - 3	3	24	MC, TSO, rajons
6.	RISKA GRUPAS TSO DISPEČERI, DEŽURANTI, APSARDZES PRIEKŠNIEKI	1	Maijs	23 - 25	3	24	MC, TSO, rajons
7.	TSO VADĪTĀJI, VIETNIEKI	4	Marts	7 - 9	3	24	MC, TSO, rajons
			Aprīlis	11 - 13	3	24	MC, TSO, rajons
			Aprīlis	25 - 27	3	24	MC, TSO, rajons
			Maijs	16 - 18	3	24	MC, TSO, rajons
8.	TSO GALVENIE INŽENIERI, ENERĢĒTIĶI, MEHĀNIĶI	4	Marts	21 - 23	3	24	MC, TSO, rajons
			Aprīlis	4 - 6	3	24	MC, TSO, rajons
			Maijs	9 - 11	3	24	MC, TSO, rajons
			Maijs Jūnijs	30 - 1	3	24	MC, TSO, rajons

1	2	3	4	5	6	7	8
9.	TSO DARBA AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTI	1	Aprīlis	18 - 20	3	24	MC, TSO, rajons
10.	MINISTRIJU, DEPARTAMENTU, PAŠVALDĪBU, TSO APZIŅOŠANAS UN SAKARU SPECIĀLISTI	1	Maijs	2 - 4	3	24	MC
11.	MINISTRIJU, DEPARTAMENTU, PAŠVALDĪBU, TSO PRETĢĪMIS-KĀS UN PRETRADIĀCIJAS AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTI	1	Marts	28 - 30	3	24	MC
12.	VISPĀRIZGLĪTOJOŠO SKOLU DIREKTORI, MĀCĪBU DAĻU VADĪTĀJI	4	Jūlijs	4 - 5	2	16	MC,rajons
			Jūlijs	11 - 12	2	16	MC,rajons
			Jūlijs	18 - 19	2	16	MC,rajons
			Jūlijs	25 - 26	2	16	MC,rajons
13.	VIDĒJO SPECIĀLO MĀCĪBU IESTĀŽU, TEHNIKUMU, KOLĒ-DŽU DIREKTORI, MĀCĪBU DAĻU VADĪTĀJI	1	Septemb.	26 - 27	2	16	MC
14.	VISPĀRIZGLĪTOJOŠO SKOLU CA SKOLOTĀJI	7	Augusts	1 - 3	3	24	MC,rajons
			Augusts	8 - 10	3	24	MC,rajons
			Augusts	15 - 17	3	24	MC,rajons
			Augusts	22 - 24	3	24	MC,rajons
			Augusts	29 - 31	3	24	MC,rajons
			Septemb.	5 - 7	3	24	MC,rajons
			Septemb.	12 - 14	3	24	MC,rajons
15.	AIZSARDZĪBAS, IEKŠLIETU MINISTRIJU ATBILDĪGIE DARBINIEKI	3	Jūnijs	6 - 7	2	16	MC,rajons
			Jūnijs	20- 21	2	16	MC,rajons
			Oktobris	3 - 4	2	16	MC,rajons
16.	LATVIJAS ZEMESSARDZES ATBILDĪGIE DARBINIEKI	3	Jūnijs	27 - 28	2	16	MC,rajons
			Novembris	1 - 2	2	16	MC,rajons
			Decembris	28 - 29	2	16	MC,rajons
17.	MUNICIPĀLĀS POLICIJAS ATBILDĪGIE DARBINIEKI	2	Jūnijs	13 - 14	2	16	MC,rajons
			Oktobris	17 - 18	2	16	MC,rajons
18.	UGUNSDZĒSĪBAS DIENESTA ATBILDĪGIE DARBINIEKI	2	Novembris	14 - 15	2	16	MC,rajons
			Decembris	12 - 13	2	16	MC,rajons
19.	LAUKSAIMNIECISKO TSO, ZEMNIEKU SAIMNIECĪBU VADĪTĀJI, ATBILDĪGIE DARBINIEKI	2	Novembris	21 - 22	2	16	Rajons,TSO
			Decembris	19 - 20	2	16	Rajons,TSO
20.	CA (GLĀBŠANAS, MEDICĪNAS U.C. SPECIALIZĒTO) VIENĪBU VADĪTĀJI	2	Novembris	27 - 29	3	24	MC, TSO, rajons
			Decembris	5 - 7	3	24	MC, TSO, rajons

PIEZĪMES : 1. Mācību plānā paredzētais apmācību laiks vienai grupai ir 2 - 3 dienas (16 - 24 stundas), CA centru, sektoru un nodaļu vadītājiem (darbiniekiem) - 5 dienas (40 stundas).

2. Nodarbību ilgums katrai atsevišķai apmācāmo grupai var tikt izmainīts darba gaitā, ņemot vērā konkrētos apstākļus.

CA MĀCĪBU CENTRA
VADĪTĀJS A.PĪLĒNS

1994. gada "10" novembrī

1994.gadā Izglītības, kultūras un zinātnes ministrija apstiprināja civilās aizsardzības (CA) mācību programmu vispārizglītojošo skolu 1.–12. klasēm. Programmas izstrāde bija nozīmīgs solis civilās aizsardzības izglītības attīstībā pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas, veidojot vienotu pieeju civilās aizsardzības zināšanu apguvei vispārējā izglītībā.

Dokumentos tika norādīts, ka CA apmācības pilnveidošanai nepieciešams sagatavot un Izglītības un zinātnes ministrijā apstiprināt jaunu mācību priekšmeta „Civilā aizsardzība" paraugprogrammu augstskolām. Vienlaikus bija paredzēts izstrādāt un izdot mācību grāmatas un mācību videomateriālus vispārizglītojošajām skolām un augstskolām, lai nodrošinātu vienotu mācību procesa metodisko bāzi.

Šādu pasākumu nepieciešamību noteica arī mācību literatūras un metodisko materiālu trūkums, kas 20. gadsimta 90. gados kavēja civilās aizsardzības izglītības pilnvērtīgu attīstību.

Pārņemot Civilās aizsardzības centra funkcijas, VUGD kopš 2000. gadu sākuma mērķtiecīgi attīstīja CA sistēmu, īpašu uzmanību pievēršot iedzīvotāju un dažādu institūciju pārstāvju izglītošanai un apmācībai, kā arī sagatavošanai rīcībai ārkārtējās situācijās.

Eiropas reģionālā attīstības fonda BSR INTERREG III B projekta "Eiro-Baltijas sadarbības projekta civilās aizsardzības jomā Baltijas jūras reģionā" ietvaros VUGD 2002.gada martā pieteica apakšprojektu Nr.13 "Mācību priekšmeta "Sabiedrības drošības pamati" ieviešana Latvijas augstskolās t.sk. par terorismu un rīcību terora akta gadījumā,

Apakšprojekta vadošais partneris bija Zviedrijas Glābšanas dienesta aģentūra. Projektu 20 % apmērā apņēmās finansēt Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, pārējos 80 % no ārvalstu finanšu palīdzības programmām. Projekts netika iekļauts finansējamo projektu sarakstā, jo SOROSA fonds atteica finansēt, pamatojoties uz to, ka sabiedrības izglītošana ir valsts funkcija.

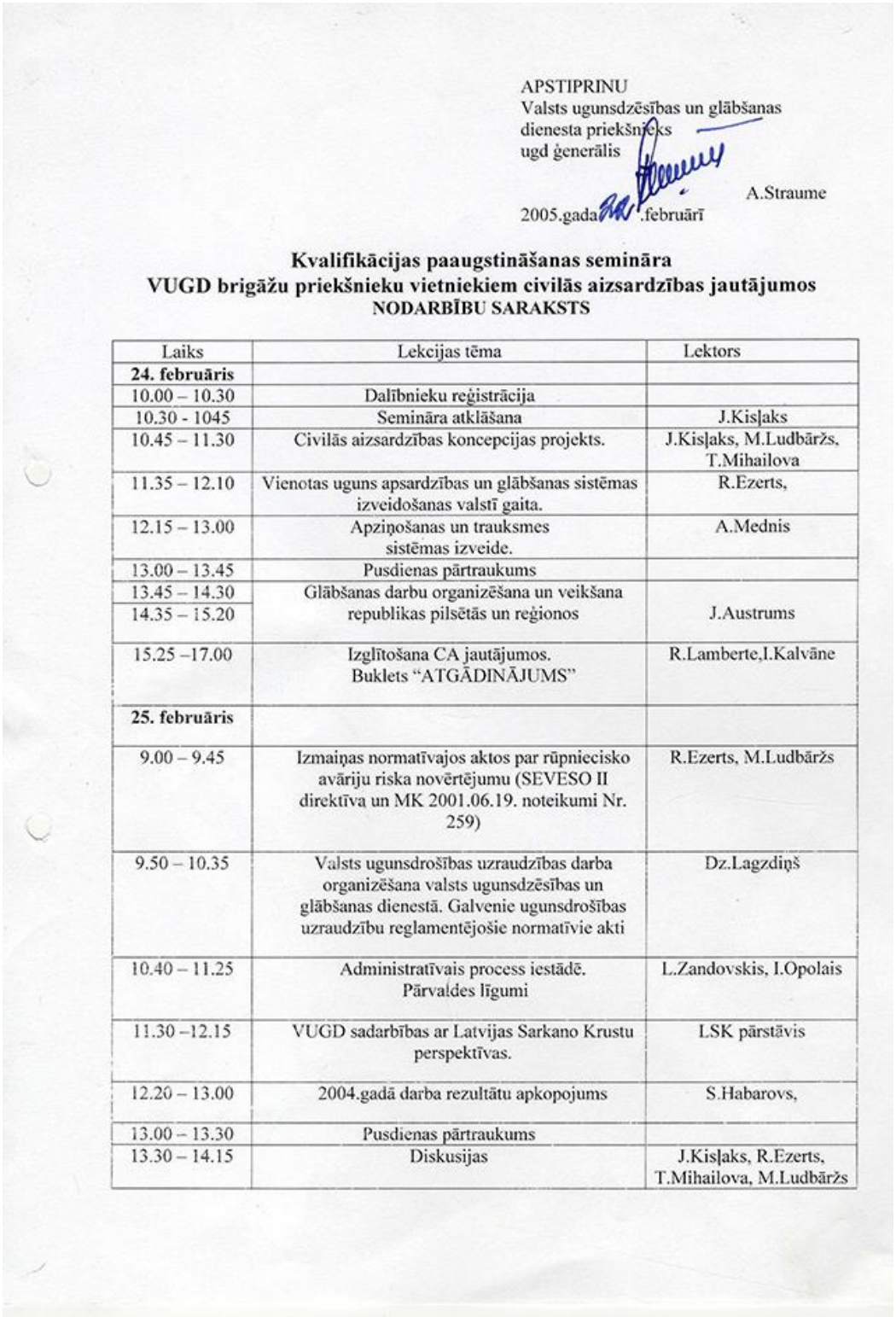
2002.gadā VUGD uzsāka dienesta struktūrvienību priekšnieku vietnieku civilās aizsardzības jautājumos apmācību, tādējādi veidojot vienotu profesionālās sagatavotības sistēmu CA jomā.

VUGD struktūrvienību priekšnieku vietnieki civilās aizsardzības jautājumos apmācībās, 2002.gada aprīlī, Rīgā Pētersalas ielā 10 (LUMp 1704)

Pirmajā rindā no kreisās: 1.- VUGD Galvenās civilās aizsardzības pārvaldes (turp.-GCAP) vec. inspektore **Ramona Lamberte**, 2.- virsleitnants **Igors Dovgans**, VUGD Alūksnes nodaļas priekšn. vietnieks CA jautājumos; 3.- **Tatjana Mihailova**, GCAP nodaļas vadītāja; 4.- leitnants **Valdis Jaunozoliņš**, Ogres nodaļas komandiera vietnieks CA jautājumos, 5. **Aļģimants Grumbins**, Liepājas brigādes komandiera vietn. CA jautājumos, 6.- **Staņislavs Kurtišs**, Rīgas pilsētas pārvaldes CA nodaļas vecākais speciālists (civilapģ.), 7.- **Anatolijs Greivulis**, Preiļu nodaļas komandiera vietnieks CA jautājumos.
Otrajā rindā no kreisās: 1- virsleitnants **Atvars Lūdiņš** , Limbažu nodaļas komandiera vietn. CA jautājumos, 2.- majors **Aivars Lapsiņš**, VUGD Rīgas rajona brigādes komandiera vietnieks CA jautājumos, , 4.- **Andris Ozols**, Jūrmalas brigāde, 5.- leitnants **Māris Plēsnieks** VUGD Bauskas nodaļa; 6.- virsleitnants **Raimonds Ozoliņš**, VUGD Jelgavas brigādes komandiera vietnieks CA jautājumos, 7.- **Ilmārs Briedis**, VUGD Cēsu nodaļa; 8.- virsniekvietnieks **Māris Mačuļskis** VUGD Ludzas nodaļa; 9.- **Aivars Līvmanis** VUGD Daugavpils brigādes komandiera vietnieks CA jautājumos; 11. .- virsleitnants **Maigurs Ludbāržs**, GCAP nodaļas priekšnieks, 12.- **Ilmārs Bruņenieks**, GCAP vec.speciālists. Trešajā rindā no kreisās: 1.- kapteinis **Gints Grīnbergs**, Talsu nodaļas komandandiera vietnnieks CA jautājumos; 2.- majors **Valters Kurmis**, Ventspils brigādes komandiera vietnieks CA jautājumos; 3.- kapteinis **Jānis Meroža** VUGD Aizkraukles nodaļas komandiera vietnieks CA jautājumos; 4.- pulkvedis **Aivars Mednis**, VUGD priekšnieka vietnieks, VUGD Galvenās civilās aizsardzības pārvaldes priekšnieks; 5.- **Jānis Skrastiņš**, VUGD Valmieras nodaļas priekšn. vietnieks CA jautājumos; 6. - **Ivars Jurčs**, Rēzeknes brigādes komandiera vietnieks CA jautājumos; 7. - leitnants **Indulis Kūriņš**; VUGD Dobeles nodaļas vietnieks CA jautājumos; 9.- **Dzintars Cvilikovskis**, VUGD Jēkabpils nodaļas vietnieks CA jautājumos; 10.- leitnants **Arvis Jakovičs**, VUGD Madonas nodaļas komandiera vietnieks; 11.- **Gatis Bajinskis**,

Saldus nodaļa; 12.- **Ilmārs Indrāns**, VUGD Krāslavas brigādes priekšnieka vietnieks CA jautājumos.; 13.- **Gunārs Rubess**, VUGD Zinātniski pētnieciskās pārvaldes vec. speciālists (civilapģērbā)
Ceturtajā rindā no kreisās: 1.- leitnants **Andris Vējiņš**, VUGD Valkas nodaļas priekšnieka vietnieks CA jautājumos

APSTIPRINU
Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta priekšnieks
ugd ģenerālis
A.Straume
2005.gada .februārī

Kvalifikācijas paaugstināšanas semināra
VUGD brigāžu priekšnieku vietniekiem civilās aizsardzības jautājumos
NODARBĪBU SARAKSTS

Laiks	Lekcijas tēma	Lektors
24. februāris		
10.00 – 10.30	Dalībnieku reģistrācija	
10.30 - 1045	Semināra atklāšana	J.Kisļaks
10.45 – 11.30	Civilās aizsardzības koncepcijas projekts.	J.Kisļaks, M.Ludbāržs, T.Mihailova
11.35 – 12.10	Vienotas uguns apsardzības un glābšanas sistēmas izveidošanas valstī gaita.	R.Ezerts,
12.15 – 13.00	Apziņošanas un trauksmes sistēmas izveide.	A.Mednis
13.00 – 13.45	Pusdienas pārtraukums	
13.45 – 14.30 14.35 – 15.20	Glābšanas darbu organizēšana un veikšana republikas pilsētās un reģionos	J.Austrums
15.25 –17.00	Izglītošana CA jautājumos. Buklets "ATGĀDINĀJUMS"	R.Lamberte,I.Kalvāne
25. februāris		
9.00 – 9.45	Izmaiņas normatīvajos aktos par rūpniecisko avāriju riska novērtējumu (SEVESO II direktīva un MK 2001.06.19. noteikumi Nr. 259)	R.Ezerts, M.Ludbāržs
9.50 – 10.35	Valsts ugunsdrošības uzraudzības darba organizēšana valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā. Galvenie ugunsdrošības uzraudzību reglamentējošie normatīvie akti	Dz.Lagzdiņš
10.40 – 11.25	Administratīvais process iestādē. Pārvaldes līgumi	L.Zandovskis, I.Opolais
11.30 –12.15	VUGD sadarbības ar Latvijas Sarkano Krustu perspektīvas.	LSK pārstāvis
12.20 – 13.00	2004.gadā darba rezultātu apkopojums	S.Habarovs,
13.00 – 13.30	Pusdienas pārtraukums	
13.30 – 14.15	Diskusijas	J.Kisļaks, R.Ezerts, T.Mihailova, M.Ludbāržs

Turpinot attīstīt amatpersonu izglītošanu CA jomā, 2000. gadu sākumā VUGD sadarbībā ar Zviedrijas civilās aizsardzības institūcijām organizēja reģionālos seminārus „Totālās aizsardzības darbība reģionā", kuros piedalījās reģionu ārkārtējo situāciju operatīvo komisiju pārstāvji.

Semināru ietvaros tika lasītas lekcijas par CA jautājumiem, kā arī organizētas lietišķās spēles, kuru laikā tika izspēlēti dažādi katastrofu scenāriji. Pēdējais šāda veida seminārs notika 2002. gada jūnijā Liepājā.

2007.gada 11.septembrī pieņēma Ministru kabineta noteikumus Nr.612 "Minimālās prasības civilās aizsardzības kursa saturam un nodarbināto civilās aizsardzības apmācības saturam".

Ar šiem noteikumiem tika noteiktas prasības dažādu mērķgrupu apmācībai un noteikta institūciju atbildība civilās aizsardzības zināšanu nodrošināšanā:

- Valsts iestāžu, pašvaldību, komercsabiedrību vadītāju apmācību CA jautājumos organizē VUGD.
- CA speciālistu sagatavošanu veic valsts akreditētas augstākās izglītības iestādes un vidējās profesionālās izglītības iestādes.
- Izglītības iestādes nodrošina obligātā CA kursa pasniegšanu studējošajiem, kā arī vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu izglītojamiem.
- Iedzīvotāju izglītošanu CA jautājumos, izmantojot plašsaziņas līdzekļus un elektroniskos sabiedrības saziņas līdzekļus, kā arī izplatot informatīvos materiālus, veic valsts iestādes, pašvaldības un komersanti.
- Nodarbināto apmācību CA jautājumos organizē darba devējs.

Civilās aizsardzības sistēmas attīstības gaitā dažādām iedzīvotāju grupām tika izstrādātas atbilstošas mācību programmas, ņemot vērā to vajadzības un lomu katastrofu gadījumos.

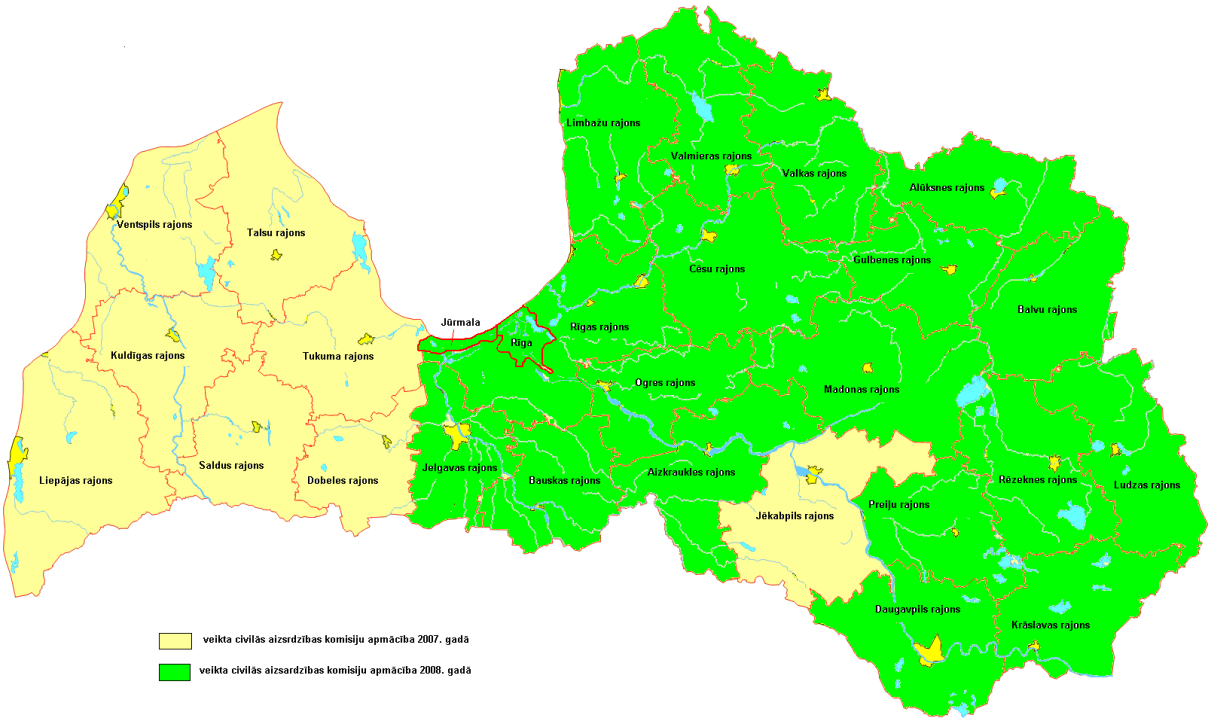
Saskaņā ar Civilās aizsardzības likuma 7.panta pirmās daļas 14.punktu, VUGD bija uzdots veikt pašvaldību civilās aizsardzības komisiju locekļu apmācību.

Savukārt 2008. gada 22. septembrī pieņemtie Ministru kabineta noteikumi Nr. 772 „Noteikumi par civilās aizsardzības mācību veidiem un organizēšanas kārtību" noteica CA mācību veidus un to organizēšanas kārtību. Noteikumos CA mācības tika iedalītas pēc līmeņiem – vietēja, reģionāla, valsts un starptautiska līmeņa mācībās –, kā arī pēc norises veida un mērķiem, paredzot teorētiskās,

ekspertu un vadošo amatpersonu, praktiskās un kompleksās mācības. Tika noteikts, ka mācības plāno un rīko iestādes, pašvaldības un komersanti.

2007.gadā VUGD organizēja pašvaldību CA komisiju locekļu apmācības. Tajās tika apskatīti CA tiesiskie pamati, katastrofu pārvaldīšana, pašvaldību CA plānu izstrāde un apstiprināšana, kā arī valsts materiālo rezervju veidošana un izmantošana.

Papildus lekcijām dalībniekiem bija iespēja uzdot jautājumus, un biežāk uzdotie jautājumi bija par: ārkārtējās situācijas izsludināšanu pašvaldībās, finansējumu CA pasākumiem, CA komisijas darba organizēšanu, dekontamināciju, jauniešu izglītošanu un valsts materiālo rezervju iesaistīšanu.

Kartē ar dzelteno krāsu atzīmētas pašvaldības, kurās civilās aizsardzības komisiju apmācība veikta 2007. gadā, bet ar zaļo krāsu – pašvaldības, kurās tā veikta 2008. gadā.

2008.gadā tika organizēta sanāksme ar Latvijas Pašvaldību savienības un Rīgas domes pārstāvjiem, lai pārrunātu pašvaldību CA komisiju darbības organizēšanu saistībā ar gaidāmo administratīvi teritoriālo reformu. Sanāksmes laikā tika aktualizēti jautājumi par CA komisiju turpmāko darbību, funkciju īstenošanu un pašvaldību iesaisti CA sistēmas nodrošināšanā.

Pēc pašvaldību administratīvi teritoriālās reformas 2009.gadā VUGD organizēja pašvaldību CA komisiju izveidošanu. Tika izveidotas 59 pašvaldību CA komisijas – novados, republikas pilsētās, kā arī apvienotās komisijas (aptverot vairākus novadus vai republikas pilsētu kopā ar vairākiem novadiem).

Vēlāk izstrādāja apmācības programmu „Pašvaldības civilās aizsardzības komisijas locekļu apmācībai".

Fragments no VUGD prezentācijas

CA komisiju apmācību attīstību raksturo ne tikai organizēto apmācību skaita izmaiņas, bet arī pārmaiņas CA sistēmā un tās prioritātēs. Kā atskaites punkts noteikts 2014.gads, kas atspoguļo situāciju pirms būtiskām pārmaiņām normatīvajā regulējumā un CA sistēmas organizācijā. 2014.gadā gadā tika organizētas 71 pašvaldību CA komisiju apmācība, kuru ietvaros tika īstenotas septiņas teorētiskās un viena praktiskā nodarbība. Apmācību mērķis bija pilnveidot CA komisiju locekļu zināšanas katastrofu pārvaldīšanas jomā.

2016. gadā stājās spēkā Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likums, bet 2017. gadā tika izveidotas pašvaldību sadarbības teritoriju civilās aizsardzības komisijas (turpmāk - STCAK).

Līdz ar to mainījās gan komisiju darbības organizācija, gan sadarbības modelis. Saskaņā ar jauno regulējuu no 2017.gada pašvaldībās krīzes gadījumā vietējai CA komisija ir tiesības Latvijā uzsākt ārkārtas glābšanas darbus.

Būtiskas pārmaiņas sākās 2022.gadā, kad Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā radīja jaunus izaicinājumus CA jomā. VUGD organizēja un veica 33 pašvaldību STCAK apmācības par rīcību apdraudējuma situācijās, kas saistītas ar iedzīvotāju evakuāciju un pamatvajadzību nodrošināšanu, lai sagatavotos Ukrainas valstspiederīgo uzņemšanai.

2022.gadā tika veikti arī grozījumi Ministru kabineta 2017.gada 7.novembra noteikumos Nr. 658 "Noteikumi par civilās aizsardzības plānu struktūru un tajos iekļaujamo informāciju", nosakot pienākumu pašvaldībām CA plānos iekļaut sadaļu par rīcību kara, militāra iebrukuma vai tā draudu gadījumā. Tas sekmēja vienotas pieejas veidošanos pašvaldību rīcībai šādās situācijās.

2023. gadā VUGD organizēja un veica 12 pašvaldību STCAK apmācības. Kopumā 2024. un 2025. gadā saskaņā ar iepriekš izstrādātu apmācību plānu tika īstenotas 30 pašvaldību STCAK apmācības.

2025. gada apmācību programma tika pilnveidota, tajā iekļaujot praktisku uzdevumu scenārija izspēli ar plūdu apdraudējumu konkrētai pašvaldībai, tādējādi ļaujot pašvaldībām labāk izprast savas rīcības spējas, identificēt problemātiskos jautājumus un secināt, kuras jomas nākotnē ir nepieciešams uzlabot un attīstīt.

Sākot ar 2026.gadu, apmācības plānots organizēt vienlaicīgi vairākām STCAK, kas atrodas ģeogrāfiski tuvāk (kaimiņu STCAK), tādējādi veicinot savstarpējo sadarbību un pieredzes apmaiņu. Tāpat apmācībās plānots piesaistīt Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta, Ekonomikas ministrijas, Kultūras ministrijas pārstāvjus un citu ministriju vai iestāžu pārstāvjus, kā arī nevalstiskās organizācijas u.c..

Informatīvi materiāli iedzīvotāju izglītošanai

2000.gadu sākumā iedzīvotāju, pirmskolas vecuma bērnu, skolu jaunatnes izglītošanai par drošības jautājumiem tika izdoti vairāki informatīvi materiāli.

Ar Zviedrijas Civilās aizsardzības brīvprātīgo organizāciju asociāciju pateicoties Zviedrijas un Dānijas valdībām, ES un Ziemeļvalstu Padomes finansiālam atbalstam, 2000.gadā tika uzsākts iedzīvotāju apmācīšanas projekts civilās aizsardzības jautājumos.

Ar minētās asociācijas atbalstu laikposmā līdz 2001.gada nogalei izdeva mācību materiālu - rokasgrāmata skolotājiem "Kā atrast Maldi" un "Mincīte un Duksis". Attiecīgi pirmskolas vecuma bērniem un jaunāko klašu skolēniem apmācībai drošības jautājumos darba burtnīcas - krāsojamās grāmatas un atgādinājuma lapas bērniem, kā arī informācijas lapas bērnu vecākiem.

LUM 10151

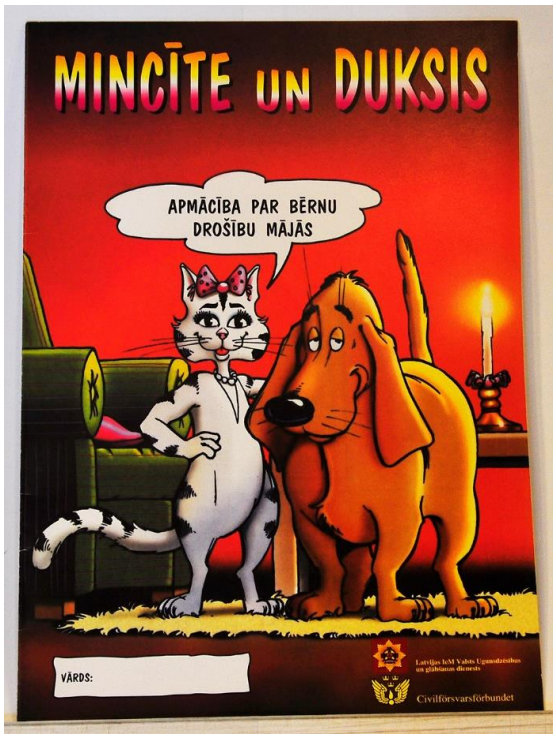

Komikss „Maldis ir apmaldījies"

LUM 10152

LUM 10147

LUM 10148

2002.gada sākumā ar minēto materiālu tika iepazīstināti Izglītības ministrijas pārstāvji un Skolu valžu pārstāvji, vēlāk organizēja kursus republikas pilsētu un rajonu Skolu valžu pārstāvjiem darbam ar mācību materiālu.

Paralēli laikposmā no 2000.gada līdz 2002.gadam Rīgas pilsētas Kurzemes priekšpilsētā uz 33.skolas bāzes tika sagatavoti instruktori iedzīvotāju, īpaši bērnu, apmācībai sadzīves drošībā. Instruktori veica bērnu apmācību Rīgas pilsētas Kurzemes priekšpilsētas skolās, kā arī vairākās republikas pilsētās un rajonos.

2001.gadā septembrī izstrādāts informatīvais materiāls iedzīvotāju rīcībai: ugunsgrēka, sprādziena un citas nelaimes gadījumos sabiedriskajās ēkās, kur masveidīgi uzturas cilvēki (lielveikali, teātri, sporta iestādes u.c.); ugunsgrēka, sprādziena un citas nelaimes gadījumos dzīvojamās ēkās.

2000.gadā sadarbībā ar Vides valsts inspekciju un Zviedrijas Radiācijas Drošības Institūtu izdots buklets iedzīvotājiem par radiācijas drošību un rīcību radiācijas negadījumos.

Sadarbībā ar Zviedrijas Civilās aizsardzības asociāciju (brīvprātīgo) 2003.gadā bija izdots informatīvais buklets par rīcību katastrofu un citu apdraudējumu gadījumos "Atgādinājums". Minētie bukleti tika izdalīti izglītības iestādēm.

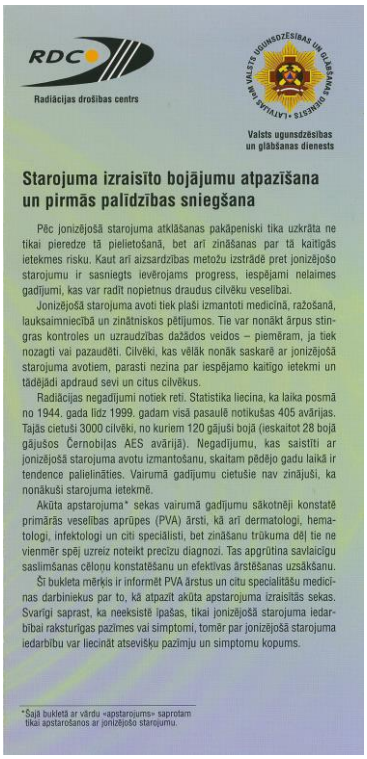

LUMp 1706

Informatīvais buklets par rīcību katastrofu un citu apdraudējumu gadījumos "Atgādinājums", izdots 2003.g.

VUGD sadarbībā ar Radiācijas drošības centru 2005.gadā izdeva informatīvus bukletus iedzīvotāju drošībai "Radiācija" un "Starojuma izraisīto bojājumu atpazīšana un pirmās palīdzības sniegšana"; par pamatu izmantojot

Starptautiskā Atomenerģijas aģentūras un Pasaules Veselības organizācijas brošūru „How to recognise and initially respond to an accidental radiation injury” (2000).

RDC
Radiācijas drošības centrs

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests

Starojuma izraisīto bojājumu atpazīšana un pirmās palīdzības sniegšana

Pēc jonizējošā starojuma atklāšanas pakāpeniski tika uzkrāta ne tikai pieredze tā pielietošanā, bet arī zināšanas par tā kaitīgās ietekmes risku. Kaut arī aizsardzības metožu izstrādē pret jonizējošo starojumu ir sasniegts ievērojams progress, iespējami nelaimes gadījumi, kas var radīt nopietnus draudus cilvēku veselībai.

Jonizējošā starojuma avoti tiek plaši izmantoti medicīnā, ražošanā, lauksaimniecībā un zinātniskos pētījumos. Tie var nonākt ārpus stingras kontroles un uzraudzības dažādos veidos – piemēram, ja tiek nozagti vai pazaudēti. Cilvēki, kas vēlāk nonāk saskarē ar jonizējošā starojuma avotiem, parasti nezina par iespējamo kaitīgo ietekmi un tādējādi apdraud sevi un citus cilvēkus.

Radiācijas negadījumi notiek reti. Statistika liecina, ka laika posmā no 1944. gada līdz 1999. gadam visā pasaulē notikušas 405 avārijas. Tajās cietuši 3000 cilvēki, no kuriem 120 gājuši bojā (ieskaitot 28 bojā gājušos Černobiļas AES avārijā). Negadījumu, kas saistīti ar jonizējošā starojuma avotu izmantošanu, skaitam pēdējo gadu laikā ir tendence palielināties. Vairumā gadījumu cietušie nav zinājuši, ka nonākuši starojuma ietekmē.

Akūta apstarojuma* sekas vairumā gadījumu sākotnēji konstatē primārās veselības aprūpes (PVA) ārsti, kā arī dermatologi, hematologi, infektologi un citi speciālisti, bet zināšanu trūkuma dēļ tie ne vienmēr spēj uzreiz noteikt precīzu diagnozi. Tas apgrūtina savlaicīgu saslimšanas cēloņu konstatēšanu un efektīvas ārstēšanas uzsākšanu.

Šī bukleta mērķis ir informēt PVA ārstus un citu specialitāšu medicīnas darbiniekus par to, kā atpazīt akūta apstarojuma izraisītās sekas. Svarīgi saprast, ka neeksistē īpašas, tikai jonizējošā starojuma iedarbībai raksturīgas pazīmes vai simptomi, tomēr par jonizējošā starojuma iedarbību var liecināt atsevišķu pazīmju un simptomu kopums.

*Šajā buklētā ar vārdu «apstarojums» saprotam tikai apstarošanos ar jonizējošo starojumu.

LUMp 1707

2005.gadā VUGD sadarbībā ar Ventspils pilsētas domi nodrošināja informatīvā bukleta iedzīvotājiem sagatavošanu un tiražēšanu par rīcību dažāda rakstura draudu gadījumos (bīstamo ķīmisko vielu un produktu noplūde, ugunsgrēks, vētra, zemestrīce, u.c.), kā arī par rīcību trauksmes sirēnu nostrādāšanas gadījumā un evakuācijas kārtību no pilsētas katastrofas gadījumā;

No 2008.līdz 2009.gadam Eiropas Kopienas Iniciatīvas INTERREG projekta ietvaros (Minska, Rīga, Viļņa 2008-2009) izstrādāts informatīvs ilustrēts buklets “Reģionālā potenciāla stiprināšana brīdināšanas un reaģēšanas jomā ķīmiskajās avārijās ar pārrobežu sekām Baltkrievijas-Latvijas-Lietuvas reģionā”, kurā ietverta informācija: pirmās palīdzības sniegšana; pirmā palīdzība pēc saskarsmes ar bīstamu ķīmisko vielu; rīcība ugunsgrēkā, dabas katastrofas gadījumā; radiācija, tās radītās sekas; rīcība ķīmiskās avārijas gadījumā; evakuācija, ugunsdzēsības aparātu izvietošana un uzturēšana.

LUMp 1708

Pētījuma rezultāti liecina, ka iedzīvotāju izglītošanā 2000.gadu sākumā galvenais uzsvars tika likts uz drukātu informatīvo materiālu, piemēram, bukletu un brošūru, izstrādi un izplatīšanu, kurus VUGD izstrādāja sadarbībā ar citām atbildīgajām institūcijām.

Turpmāk, attīstoties digitālajai videi, VUGD arvien plašāk sāka publicēt izglītojošus materiālus savā tīmekļvietnē, nodrošinot iedzīvotājiem piekļuvi informācijai par drošības pasākumiem un pareizu rīcību dažādu apdraudējumu un ārkārtas situāciju gadījumos.

Laika posmā no 2010. līdz 2015. gadam arvien plašāk tika izmantoti sociālie tīkli, attīstījās elektroniskā saziņa un tika īstenotas regulāras digitālās informatīvās kampaņas.

Savukārt no 2016.gada līdz 2020. gadam digitālā komunikācija kļuva par vienu no galvenajiem sabiedrības informēšanas un izglītošanas instrumentiem CA jomā. Plašāk tika izmantoti video materiāli, infografikas un mērķtiecīgas informatīvās kampaņas. Kopš 2020. gada digitālā vide ir kļuvusi par dominējošo platformu sabiedrības informēšanai un izglītošanai, nodrošinot ātru un plašu informācijas pieejamību dažādām sabiedrības grupām.

Vienlaikus būtiska nozīme saglabājās praktiskajām mācībām, īpaši evakuācijas un civilās aizsardzības vingrinājumiem, kas tika īstenoti sadarbībā starp Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, izglītības iestādēm un citām iesaistītajām institūcijām. Šādas nodarbības nodrošināja iespēju ne tikai iegūt teorētiskās zināšanas, bet arī praktiski apgūt rīcību ārkārtas situācijās, pilnveidojot evakuācijas un sadarbības prasmes.

Pētījums parāda, ka iedzīvotāju izglītošanai CA jomā Latvijā tiek pievērsta arvien lielāka uzmanība un tam piesaista arī Eiropas Savienības finansējumu. Labs piemērs tam ir 2024.gadā projekta "Visaptverošas civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas apmācību izveide valsts institūcijām, pašvaldību civilās aizsardzības komisijām, augstskolām, Ugunsdrošības un civilās aizsardzības koledžai, kā arī drošības padomu izveide sabiedrībai" ietvaros izstrādātais apmācību materiāls.

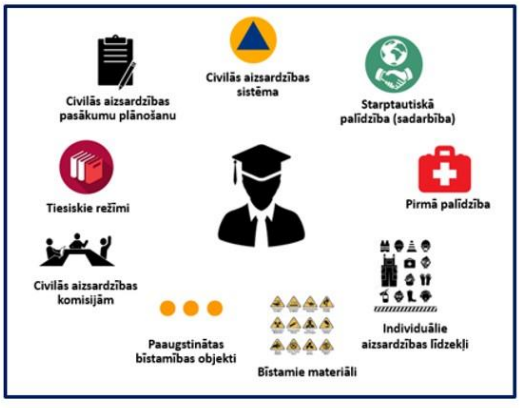
Projekts tika īstenots ar Eiropas Komisijas Civilās aizsardzības finanšu instrumenta „Track1" programmas atbalstu (ECHO/SUB/2022/TRACK1/884396).

Sabiedrības izglītošana CA jomā

Vispārējā izglītība - mācību kurss «Cilvēkdrošība» integrēts dažādos mācību priekšmetos

Kurss «Civilā aizsardzība» - atsevišķs kurss augstākās izglītības iestādēs, apjoms vismaz 1 KP (40 akadēmiskās stundas)

VUGD rekomendācijas par CA kursa saturu, ar prezentācijām, VUGD mājaslapā: https://www.vugd.gov.lv/lv/rekomendacijas-par-civilas-aizsardzibas-kursa-saturu

Kā redzams, minētie apmācību materiāli ir paredzēti dažādām mērķauditorijām. Tie kalpo par pamatu apmācību īstenošanai, savukārt to saturs tiek pielāgots konkrētās mērķauditorijas vajadzībām.

Ņemot vērā pēdējo gadu ģeopolitiskos notikumus arvien plašāk tiek organizēti semināri, mācības un izglītojoši pasākumi dažādām sabiedrības grupām. To mērķis ir informēt iedzīvotājus, veicināt viņu iesaisti CA mācībās un uzlabot gatavību krīzes situācijām. Šo pasākumu ietvaros būtiska uzmanība tiek pievērsta arī iedzīvotāju 72 stundu pašgatavībai un praktiskajām zināšanām par rīcību krīzes situācijās.

Piemēram, 2023.gadā Latvijas Universitātē tika rīkots seminārs "Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldības sistēma Latvijā", kurā piedalījās valsts iestāžu vadītāji, glābšanas dienestu vadība un zinātnieki. Seminārā apsprieda, kā uzlabot CA Latvijā, stiprināt iestāžu sadarbību krīzēs, labāk sagatavot iedzīvotājus ārkārtas situācijām un pilnveidot katastrofu pārvaldības sistēmu.

Seminārs «Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldības sistēma Latvijā», Latvijas Universitātē, Rīga, 17.02.2023. Pirmais no labās: VUGD priekšnieka vietnieks, pulkvedis Mārtiņš Baltmanis

Foto: Toms Grīnbergs, Latvijas Universitātes Komunikācijas departaments

Savukārt 2025.gadā Rīgas pašvaldība rīkoja CA seminārus Rīgas pilsētas Latgales, Imantas, Bolderāja, Centra, Āgenskalna un Teikas apkaimju iedzīvotājiem.

Semināros iedzīvotāji uzzināja apkaimei specifisko CA informāciju, apguva prasmes, kā pielāgot savu pagrabu droša patvēruma vietai, kā salikt 72h somu, kā veicināt savu mentālo noturību ārkārtas situācijā un citu informāciju.

Attēls no portāla https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/21.03.2025-gan-vertigi-gan-visparigi-iedzivotaji-dazadi-verte-praktisko-civilas-aizsardzibas-seminaru-teika.a592417/

Minētie piemēri uzskatāmi parāda, ka veiksmīgai CA valstī ir nepieciešamas gan lielas stratēģijas, gan praktiskas mācības katram iedzīvotājam.

Apgūstot nepieciešamās zināšanas un prasmes, ikviens cilvēks var ne tikai pasargāt sevi, savus tuviniekus, bet arī sniegt palīdzību citiem. Tāpēc civilās aizsardzības apmācības ir praktisks ieguldījums savas un visas sabiedrības drošībā.

Aicinām ikvienu izmantot iespēju apgūt CA prasmes un būt gatavam rīkoties ārkārtas situācijā.

Paldies par uzmanību!

Izmantotā literatūra:

Grāmata “Latvija, kur tavi dēli”, Rīga 2007.g.
LR Civilās aizsardzības Operatīvā centra arhīva dokumenti
LR Civilās aizsardzības centra arhīva dokumenti
Laikraksts Lauku Avīze, Nr.34 (29.04.1994)
Jūrmalas avīzes Nr.37 (27.09.1990)
Diena, Nr.134 (17.07.1991)
Latvijas Vēstnesis, 1998, 228./229.nr.)
Latvijas Vēstneša 06.03.1999., Nr. 66/67
VUGD Ārkārtējo situāciju gatavības plānošanas pārvaldes arhīva dokumenti
VUGD Civilās aizsardzības pārvaldes arhīva dokumenti
Diena, Nr.29 (12.02.1993)
Diena, Nr.231 (27.10.1993)
Latvijas Vēstnesis (LR ofic.laikr.), Nr.168-169 (08.10.1996.g.)
VUGD Gada publiskie pārskati 2009.-2025.g.g.
https://www.lu.lv/par-mums/lu-mediji/zinas/zina/t/76568/

Izmantoti Latvijas Ugunsdzēsības muzeja krājuma materiāli:
Dokumenti
Fotogrāfijas
Civilās aizsardzības kolekcijas priekšmeti